

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ДВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА
ПРИДНІПРОВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ДИСЦИПЛІН В КОНТЕКСТІ ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

Дніпропетровськ • 11–12 квітня 2013 р.

У двох томах

Том 2. Інноваційний розвиток вищої освіти

Дніпропетровськ
Видавець Біла К.О.
2013

*Конференцію проведено згідно з планом проведення наукових конференцій та семінарів
з проблем вищої освіти і науки на 2013 рік
(наказ МОН України №1/9-38 від 22 січня 2013 р.)*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Співголови оргкомітету:

Півняк Г. Г., ректор ДВНЗ «Національний гірничий університет», академік НАН України;
Демчик О. І., директор департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації;
Мазаракі А. А., ректор Київського національного торговельно-економічного університету,
дійсний член Академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України;
д. е. н., професор;
Жмуренко В. Г., президент Дніпропетровської торгово-промислової палати;
Задоя А. О., голова секції «Економіка» Придніпровського наукового центру, заслужений діяч
народної освіти України, д. е. н., професор.

Заступники:

Шаров О. І., директор Інституту Економіки ДВНЗ «НГУ», к. г.-м. н., професор;
Бардась А. В., декан факультету менеджменту Інституту економіки ДВНЗ «НГУ», д. е. н.,
професор;
Швець В. Я., голова Дніпропетровського обласного осередку Громадської організації «Спілка
економістів України», завідувач кафедри менеджменту виробничої сфери ДВНЗ «НГУ»,
д. е. н., професор.

Секретаріат:

Лозинський І. Є., доцент кафедри менеджменту виробничої сфери ДВНЗ «НГУ», к. е. н.;
Папіж Ю. С., асистент кафедри менеджменту виробничої сфери ДВНЗ «НГУ», к. е. н.;
Скрипкіна Д. А., асистент кафедри менеджменту виробничої сфери ДВНЗ «НГУ»;
Болотова Ю. С., аспірант кафедри менеджменту виробничої сфери ДВНЗ «НГУ».

Н 34 Науково-методичні підходи до викладання управлінських дисциплін в контексті вимог ринку
праці : *матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.*, 11–12 квіт. 2013 р. : у 2 т. – Дніпропетровськ :
Біла К. О., 2013.

ISBN 978-617-645-123-5

Т. 2 : Інноваційний розвиток вищої освіти. – 2013. – 123 с.

ISBN 978-617-645-125-9

У збірнику надруковано матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-
методичні підходи до викладання управлінських дисциплін в контексті вимог ринку праці», яка
відбулася 11–12 квітня 2013 року у ДВНЗ «Національний гірничий університет».

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

УДК 001.32+37+331.5
ББК 72.4

ISBN 978-617-645-123-5

ISBN 978-617-645-125-9 (Т. 2)

© Авторський колектив, 2013

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Алексеева А. А., Моисеев А. С.

ДВНЗ «Национальный горный университет», г. Днепропетровск, Украина

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ И ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Процесс европейской интеграции Украины предусматривает проведение необходимых изменений в различных областях общества, в частности, в сфере образования, преобразование которой должно осуществляться в нескольких направлениях: 1) постепенное внедрение европейских норм и стандартов с целью повышения конкурентоспособности украинских специалистов на украинском и европейских рынках труда; 2) сохранение лучших традиций и повышение качества национальной системы образования; 3) изучение профессий, необходимых для всестороннего развития не только отдельно взятой страны, но и всего человечества в целом.

На процесс преобразования и формирования современной системы профессионального образования влияют различные факторы, такие как имеющиеся материально-технические ресурсы; накопленные в обществе знания; исторические, культурные и географические особенности.

Составляющей частью интеграции является возможность получения высшего образования в других странах. На сегодняшний день количество студентов, получающих образование в странах Европейского Союза, стремительно увеличивается, что также определяется за счет инициативы Европейского Сообщества (European Community), способствующего повышению мобильности молодежи в Европе.

Национальной доктриной развития образования определены следующие задачи: выход отечественного образования на рынок мировых образовательных услуг, углубление международного сотрудничества, расширение участия учебных заведений, ученых, педагогов и студентов в проектах международных организаций и сообществ.

Важным шагом для интеграции в европейское пространство стало расширение на Украину с 1993 года программы «Темпус», которая способствует модернизации системы высшего образования и предоставляет финансирование с целью поощрения взаимодействия и сбалансированного сотрудничества между высшими учебными заведениями в странах-партнерах и в странах-членах Европейского Союза.

Таким образом, некоторым ВНЗ удалось наладить и развить продуктивное сотрудничество с университетами Западной и Центральной Европы, приобрести

полезный опыт управленческой деятельности в области науки и образования, стать участниками различных образовательных проектов на долговременной основе. Тем не менее, следует учесть, что подобное партнерство отечественных ВНЗ севропейскими часто ассиметрично, так как со стороны стран-партнеров ожидается больший вклад, чем может быть предложен Украиной.

На этом фоне одним из инструментов интеграции нашей страны в Европу является присоединение к Болонскому процессу. Хотя для перехода на более качественный уровень взаимоотношений со странами Европейского Союза необходимо осуществить ряд внутренних реформ, открытость к внешнему миру европейской реформы высшего образования определяет сравнительно упрощенный алгоритм присоединения к ней, который не требует очень жесткого соответствия экономическим, социальным или политическим критериям. Украина, как полноправный участник Болонского процесса, должна сделать существенные шаги в корректировке государственной политики в области образования с учетом его требований и целей. Первоочередными являются следующие задачи:

- формирование общества, которое учится в течение всей жизни, создание позитивных условий мотивации индивидуального развития личности;
- формирование системы контроля над качеством образования;
- формирование национальных и общечеловеческих ценностей, повышение роли образования и профессиональной самореализации в развитии общества;
- постоянное улучшение качества образования путем обновления ее содержания и форм организации учебно-воспитательного процесса;
- обеспечение экономических и социальных гарантий педагогических работников, повышения их социального статуса;
- материальная поддержка профессионально-технических учебных заведений и реализации образовательных проектов.

Европейская комиссия (ЕК) проявляет готовность к расширению сотрудничества с Украиной, предлагая в ближайшей перспективе выйти на уровень более тесного партнерства в сфере науки и технологий. 14 июля 2007 Европейская Комиссия утвердила новое поколение грантовых программ на период 2007–2013 годов в таких областях, как образование, профессиональная подготовка, культура, молодежь и гражданство.

Новый цикл программ Lifelong Learning Programmes 2007–2013 включает 4 секторные программы: школьное образование (Comenius), высшее образование (Erasmus), профессиональное обучение (Leonardo da Vinci), обучения взрослых (Grundtvig) и трансверсально программу, которая сосредотачивается на политическом сотрудничестве, языках, информационных и коммуникативных технологиях и распространении и использовании результатов. Бюджет цикла программ составляет 6,97 миллионов евро за период 2007–2013 гг.

- Целью программы Erasmus, которая также известна как план действий Европейского Сообщества для мобильности Студентов Университета, является поддержка академической мобильности студентов и преподавателей высших учебных заведений.
- Comenius сосредотачивается на первом периоде образования и адресована ко всем членам образовательного сообщества: учеников, учителей, а также и к местной власти, объединений родителей и к неправительственным организациям.
- Leonardo da Vinci играет важную роль при подготовке граждан Европы к вступлению на рынок труда, тем самым уменьшая уровень безработицы.
- Grundtvig имеет целью обеспечить нужды учебного процесса для взрослых. В частности, ее целью является соответствовать учебным требованиям стареющего населения и обеспечить пути улучшения знаний и умений для взрослых.

Образовательная программа Erasmus Mundus предназначена для стран, не входящих в Европейский Союз. Направлена на усиление сотрудничества и международных связей в сфере высшего образования через поддержку высококачественных европейских магистерских курсов, обеспечивая студентов со всего мира возможностью получить степень магистра в европейском университете, а также через поощрение поездок европейских студентов и преподавателей в страны, не являющиеся членами ЕС. Первоочередной задачей программы является улучшение качества и привлекательности европейского высшего образования во всем мире.

Таким образом, развитие международного сотрудничества является достаточно актуальной темой для Украины в контексте евроинтеграции в сфере образования, которая является одним из определяющих факторов воспроизводства интеллектуальных и продуктивных сил общества.

Сотрудничество Украины и Европейского Союза в сфере высшего образования, построенное в режиме заимствования передовых достижений европейской системы образования и их творческой адаптации к специфике социально-экономических и культурных условий современной Украины, открывает благоприятные перспективы для повышения конкурентоспособности и практической ценности украинского высшего образования. Построение современной и сбалансированной по всем параметрам системы высшего образования не только обеспечит рост кадрового потенциала страны, но внесёт основополагающий вклад в развитие духовной культуры общества.

Список использованных источников:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. № 2984-III.
2. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» від 17.04.2002 р. № 347/2002.
3. Расширение ЕС на Восток: предпосылки, проблемы, последствия. – М. : Наука, 2003. – С. 292–296.
4. Хоффманн Л. Україна на шляху до Європи / Л. Хоффманн, Ф. Мьюллерс. – К. : Фенікс, 2001. – 343 с.

К. пед. н. Забавникова Т. Ю., Нгуен Ле Тханг
*ФГБОУ ВПО «Тамбовский государственный технический университет»,
Российская Федерация*

К ВОПРОСУ О РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ФИЗИКИ СРЕДСТВАМИ ИКТ

В связи с подписанием Россией Болонской конвенции обозначились направления изменения принципов формирования содержания высшего профессионального образования. По-иному определены и цели обучения. Они сформулированы в логике компетентностного подхода, введенного в теорию и практику профессионального образования. Компетентностный подход к обучению становится одним из ведущих направлений в мировой образовательной практике.

В соответствии с компетентностным подходом возникает необходимость в новом понимании сущности предметной подготовки, в выявлении условий, при которых усвоение предметных знаний органически включено в процесс формирования профессиональной компетентности учителя. Рассматривая формирование профессиональной компетентности учителя физики как качественно новый тип образования, необходимо выявить и качественно новые характеристики собственно предметной подготовки по физике. Вместе с тем реализация компетентностного подхода в профессиональной подготовке учителя (переход к стандартам третьего поколения) требует внесения существенных коррективов в содержание и процесс специальной предметной подготовки.

Профессиональная компетентность учителя проявляется в единстве теоретической и практической составляющих его готовности к осуществлению педагогической деятельности и решению профессиональных задач, входящих в сферу его компетенций [1].

Качественное обновление требований, выдвигаемых к подготовке будущих учителей, обуславливает поиск новых подходов и технологий в подготовке будущего учителя. Отсюда возникает необходимость дальнейшей активизации исследований, как в области общей подготовки учителя, так и в области преподавания отдельных дисциплин, например, физики.

Однако изучение практики преподавания школьного курса физики и суждений самих учителей заставляют сделать вывод о том, что состояние их профессиональной компетентности, профессионального мышления и культуры в среднем не может быть оценено высоким баллом. Как показывают проведенные современными дидактами (Краевский В. В., Лебедев О. Е., Равен Дж., Хуторской А. В. и др.) исследования, многие учителя физики не удовлетворены уровнем развития своих профессионально значимых личностных качеств и испытывают серьезные затруднения при реализации развивающего обучения, осуществлении индивидуального подхода к учащимся, внедрении информационных технологий, определении наи-

более рациональных методов преподавания в тех или иных педагогических ситуациях, постановке учебного эксперимента, выборе программ и учебников, установлении межпредметных связей, организации продуктивной самостоятельной работы, введении государственного образовательного стандарта по физике. Эффективное использование широчайшего спектра возможностей, реализуемых на базе средств ИКТ, связывается сегодня с формированием ИКТ-компетенции как важнейшей составляющей общеинтеллектуальной информационно-коммуникационной компетенции всех участников образовательного процесса.

В этой связи ИКТ-компетенцию учителя физики определим как способность педагога решать профессиональные задачи с использованием средств и методов информатики и ИКТ, а именно:

- осуществлять информационную деятельность по сбору, обработке, передаче, хранению информационного ресурса, по продуцированию информации с целью автоматизации процессов информационно-методического обеспечения;
- оценивать и реализовывать возможности электронных изданий образовательного назначения и распределенного в сети Интернет информационного ресурса образовательного назначения;
- организовывать информационное взаимодействие между участниками учебного процесса и интерактивным средством, функционирующим на базе средств ИКТ;
- создавать и использовать психолого-педагогические тестирующие, диагностирующие методики контроля и оценки уровня знаний обучаемых, их продвижения в учении;
- осуществлять учебную деятельность с использованием средств ИКТ в аспектах, отражающих особенности конкретного учебного предмета.

Соглашаясь с Акуленко В.Л., Босовой Л.Л., выделим следующие составляющие педагогической ИКТ-компетенции:

- 1) общепользовательскую компетенцию;
- 2) общепедагогическую ИКТ-компетенцию;
- 3) специфическую (предметную) ИКТ-компетенцию, в нашем случае – в области физики [2, с. 10].

Изучение физики в школе на уровне современных требований зависит прежде всего, от степени универсальной подготовленности учительских кадров, важнейшая составляющая которой – профессиональная компетентность, которая как обобщенное личностное качество, включает в себя высокий уровень теоретико-методологической, психолого-педагогической и предметной подготовки будущего учителя, а так же является базовым средством решения образовательно-педагогических задач и критерием становления педагога-профессионала [2, с. 58].

Более половины студентов испытывают трудности при самостоятельном применении физических знаний при объяснении физических явлений, процессов,

решении задач, работе с физическим оборудованием. Студенты испытывают затруднения при выполнении методологических заданий: не различают фундаментальные и частные теории, фундаментальные, общие и частные законы, не всегда могут определить роль того или иного фундаментального опыта в структуре оснований физической теории. Это приводит к тому, что у будущего учителя при изучении общей физики не формируются соответствующие предметные компетенции и, как следствие, общая профессиональная компетентность [3].

Таким образом, тенденция повышения значимости профессиональной готовности выпускников педвуза, поиск новых технологий обучения студентов, необходимость качественного роста педагогических кадров обуславливают более широкий взгляд на формирование профессиональной компетентности будущего учителя физики в педвузе, что, в свою очередь, вызывает потребность в теоретическом обосновании этого процесса.

Список использованных источников:

1. Павлова Ю. Е. Формирование ИКТ – компетенции учителя физики / Ю. Е. Павлова // Педагог XXI века: профессиональное становление и развитие: материалы Всероссийской научно-практической конференции / сост. Т. С. Панина, Н. В. Костюк, А. Ф. Маслов, Е. А. Пахомова, Е. В. Руденский. – Кемерово: Изд-во ГОУ «КРИПО», 2010. – С. 85.
2. Акуленко В. Л. Методические рекомендации по формированию ИКТ-компетенции учителя физики в системе повышения квалификации / В. Л. Акуленко, Л. Л. Босова. – Государственная академия наук. – М., 2010.
3. Коломин В. И. Система изучения курса общей физики в педагогическом вузе / В. И. Коломин // Успехи современного естествознания. – 2010. – № 3. – С. 76–78.

К. е. н. Клименко О. О.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ EMLYON BUSINESS SCHOOL

В умовах глобалізації світової економіки дедалі актуальнішими стають питання співробітництва освітніх закладів та світових організацій для підвищення ефективності підготовки конкурентоспроможних фахівців, що сприятиме євроінтеграції освітніх систем. До того ж система забезпечення якості вищої освіти у Болонському процесі та механізм її імплементації в Україні передбачає забезпечення якості вищої освіти, що є багатоплановим завданням і включає організацію навчального процесу, яка найбільш адекватно відповідає сучасним тенденціям розвитку національної та світової економіки та освіти [1].

Для досягнення поставленої мети маємо можливість скористатися досвідом країн, які досягли успіху у даному питанні. Відповідно до видання Financial Times,

яке опублікувало перелік найбільш популярних та впливових шкіл менеджменту, міжнародна європейська бізнес-школа (НЕС) після останніх сьомих років лідерства поступилася першим місцем мадридській IE Business [2]. На п'ятнадцятому місці знаходиться школа менеджменту міста Ліон (EMLYON Business School) [2], принципи діяльності якої обрано до уваги у даному огляді.

Основним центром уваги EMLYON Business School завжди виступає гнучкість, тобто здатність швидко та адекватно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, особливо це стосується ділового світу та освіти у сфері підприємництва. EMLYON Business School входить до складу торгово-промислової палати Ліону, керівництво школи – це представники світу бізнесу, які володіють знаннями та навичками водночас з підприємницької діяльності та освіти.

Освіта, що надається EMLYON Business School вважається унікальною, адже понад 140 років основою викладання є власний досвід з підприємництва та інновації. Сьогодення вимагає від фахівців з менеджменту вміння направляти та керувати командами у світі, країни якого тісно взаємопов'язані, а стан якого швидко змінюється. EMLYON готує студентів для такої діяльності, пропонуючи доступ до можливості навчання та праці улюбій точці світу, також можна обрати один з двох багатонаціональних кампусів у Ліоні та Шанхаї, де разом навчаються більше 80 різних національностей [3].

Усі програми, що пропонуються слухачам, викладаються англійською мовою, що дає можливість отримати освіту усім бажаючим. Близько 40% студентів EMLYON та 50% викладачів – іноземці [3]. Міжнародний склад школи забезпечує унікальний культурний досвід. Під час навчання у студентів є можливість дізнатися та обмінятися власними методами та способами взаємодії різноманітних культур. Така взаємодія дозволяє зав'язати у подальшому і міжнародні відносини.

Понад 40 років EMLYON співробітничав з міжнародними бізнес-школами, на сьогодні більш ніж 120 угод з міжнародних обмінів з великими академічними інститутами [3] дозволяють реалізовувати різноспрямовані програми навчання.

Запорукою успіху у своїй діяльності EMLYON вважає не лише міжнародну спрямованість, але й інноваційні підходи до викладання. У цьому закладі студенти не пасивно приймають участь у програмах навчання, вони самі частково їх формують. Участь студентів у програмах EMLYON залежить від проектів, що вони виконують, особистісних характеристик та мотивації. Роль закладу полягає у забезпеченні тієї ресурсної бази (тобто зміст, методи, способи), яка необхідна студенту для досягнення своїх амбіційних планів.

Одним із інноваційних методів освіти виступає підприємницький підхід у навчанні, а саме:

- активне навчання, що створює передумови для ініціативи та творчості;
- системний підхід, який руйнує бар'єри та поєднує різноманітні дисципліни для розв'язання складних проблем;

- досвід взаємодії з різноманітними культурами, навичками та точками зору;
- можливість навчання на власному досвіді;
- розвиток критичного погляду та мислення щодо існуючих точок зору.

Такий підприємницький підхід у навчанні допомагає студентам оволодіти навичками з інноваційної діяльності, дозволяє їм ризикувати та бути відкритим світові. Адже сьогоднішні студенти багато разів змінять свою професію та контекст власного майбутнього професійного розвитку. Безпосередня участь студентів у формуванні власних навчальних програм надає їм можливість остаточно визначитися з тим, чого вони прагнуть. Вони не лише пасивно сприймають те, що викладається, студенти активно співпрацюють між собою та з викладачами, що дозволяє отримати освіту затребувану ринком праці, що відповідає сучасними вимогами світу бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/juni08/16.htm> – загол. з екрану
2. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ru/~1/0/all/2012/12/08/292535-> загол. з екрану
3. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.em-lyon.com/fr/-> загол. з екрану

Комисаров В. Ф., Лазуренко А. С.

ДВНЗ «Национальный горный университет», г. Днепрпетровск, Украина

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ И ЕС В РАМКАХ ПРОГРАММЫ 7РП

Европейская научная политика существует почти столько же, сколько существует Европейский Союз. Ее первые элементы складываются в конце пятидесятих годов прошлого столетия с образованием двух Европейских Сообществ – интеграционных объединений европейских государств, которые легли в основу Европейского Союза.

Речь, в частности, идет о Европейском объединении угля и стали (ЕОУС) и Европейском сообществе по атомной энергии (Евратом), которые положили начало научно-исследовательскому сотрудничеству в области каменноугольной, железорудной и металлургической промышленности и ядерной энергетики.

Начиная с 1984 года (момента запуска первой из Рамочных программ ЕС), Рамочные программы ЕС по научным исследованиям играют ведущую роль в развитии междисциплинарных исследований и поддержке совместных научных инициатив в Европе и за ее пределами.

Рамочные программы являются основным финансовым инструментом ЕС по поддержке научных исследований и разработок практически во всех научных облас-

тях. Рамочные программы разрабатываются по предложению Европейской Комиссии и подлежат утверждению Европейского Совета и Европейского Парламента в соответствии с установленными процедурами процесса совместного принятия решений.

Необходимо отметить, что лишь небольшая часть проводимых в ЕС научных исследований финансируется из бюджета Рамочных программ. Так, например, в рамках текущей, Седьмой рамочной программы по науке и технологическому развитию (7РП), финансируется порядка 5% исследований, осуществляемых в настоящий момент в Европе. Тем не менее, 7РП является основным инструментом финансирования науки в Европе в 2007–2013 годах, который лежит в основе политики ЕС по созданию общества, основанного на знаниях, и призван содействовать его устойчивому развитию.

Для перехода на качественно новый уровень отношений с ЕС Украина, прежде всего, нуждается в радикальных внутренних реформах, направленных на завершение перехода к рыночной экономике и обеспечение устойчивого развития. Она должна взять на себя также масштабные обязательства в рамках нового усиленного соглашения и последних инициатив Польши, Швеции, Франции по усилению сотрудничества со странами Восточной Европы. Это потребует значительных людских усилий, дополнительных финансовых ресурсов и поиска надлежащих инструментов.

Седьмая рамочная программа может рассматриваться как один из инструментов перехода Украины на качественно новый уровень отношений с ЕС. Она будет способствовать адаптации страны к нормам и стандартам ЕС, повышать мобильность украинских экспертов, исследователей и просвещенцев на европейском пространстве, ускорять европейскую интеграцию. Полноценное участие в проектах Седьмой рамочной программы может способствовать привлечению Украины к передовым технологиям, реализации ее научного потенциала, дополнительному финансированию украинских научно-исследовательских организаций и учреждений, участвующих в совместных проектах.

Украина на данном этапе не является ни членом ЕС, ни страной-кандидатом, ни ассоциированным членом, в рамках участия в 7РП она отнесена к «третьим странам».

Седьмая рамочная программа воплощает новую политику по развитию европейской университетской среды, в которой активно развивается модель европейского треугольника знаний, основанная на фундаментальных и прикладных исследованиях, которые органично связаны с инновационным развитием и обучением. Эта модель является основной при создании сети исследовательских университетов в Европе и Европейского института технологий (по образцу Массачусетского технологического института, США). Привлечение украинских вузов к европейским университетским грантам 7РП может ускорить создание в Украине собственной сети исследовательских университетов.

Европейская комиссия проявляет готовность к качественному расширению сотрудничества с нашим государством. Она предлагает Украине в ближайшей перспективе выйти на уровень партнерства в сфере науки и технологий и заключить меморандум об ассоциированном участии нашего государства в Седьмой рамочной программе ЕС. Ассоциированный статус предоставил бы Украине возможность стать полноправным членом Европейского научного пространства, получить равные со странами – членами ЕС права, обязанности и условия деятельности.

Вместе с тем, пребывая вне статуса ассоциированной страны, Украина не может координировать проекты, а также будет иметь ограниченный доступ к важным мероприятиям и программам, таким как «Безопасность», «Идеи», «Внутренние программы содружества им. Марии Кюри» и т.д. Украинские эксперты не могут привлекаться к формированию рамочных программ, не будут участвовать в работе программных комитетов рамочной программы и Комитета по науке и технологиям стран – членов ЕС (CREST), в Объединенном исследовательском центре (JRC), в группах советников или других экспертных группах.

В 2003 г. в Украине был создан Национальный информационный центр по сотрудничеству с ЕС в сфере науки и технологий (НИП Украины). Главная цель деятельности НИП Украины – поддержка интеграции образовательного и научного общества Украины в европейское исследовательское пространство с помощью Рамочных программ Европейского Союза, а также проекты, которые финансируются ИНТАС.

На сегодняшний день в Украине действует Проект ЕС «Офис общей поддержки (JSO) для содействия интеграции Украины в исследовательское пространство ЕС (ERA)», который будет активно способствовать созданию стабильной операционной структуры, которая усилит потенциал Национального информационного центра по сотрудничеству с ЕС в сфере науки и технологий при Министерстве образования и науки Украины.

Общая цель проекта JSO-ERA, который начал свою деятельность в Украине в 2009 году, состоит в содействии эффективному сотрудничеству украинских исследователей, предприятий и организаций с партнерами из ЕС и других стран в 7-й Рамочной Программе. Проект JSO-ERA предоставляет информационную и консультационную поддержку потенциальным участникам, которые стремятся взять или расширить свое участие в 7 РП.

В 2014 году на смену Седьмой рамочной программе ЕС придет новая программа по научным исследованиям и инновациям «Горизонт 2020» (Horizon 2020). Новая программа будет объединять Рамочную программу по научно-технологическому развитию ЕС (FP7), Рамочную программу развития конкурентоспособности и инноваций (Competitiveness and Innovation Programme – CIP) и Европейский институт инноваций и технологий.

Планируется, что бюджет программы «Горизонт 2020» составит около 80 млрд.евро.

Программа будет состоять из трех основных приоритетов:

- передовая наука (Excellent Science);
- индустриальное лидерство (Industrial Leadership);
- социальные вызовы (Societal Challenges).

Международное сотрудничество один из наиболее важных приоритетов будущей программы.

Программа 7 РП является релевантным и продуктивным инструментом для европейских вузов определения перспективных моделей деятельности в условиях глобализации. Результаты промежуточной оценки показывают, что программа реализует поставленные перед ней стратегические и оперативные задачи.

Факты свидетельствуют: с 2004 по 2006 гг. в программе приняли участие 323 вуза в странах Европы и в «третьих странах», а также 2325 студентов из «третьих стран», что говорит о удовлетворении и даже энтузиазме и той, и другой стороны в отношении программы. К сожалению в данной приняло участие лишь небольшое количество студентов из Украины, что может говорить о неосведомленности украинцев об условиях программы. Будем надеяться что в программе 2020 примут участие большее количество украинцев, что позволит Украине значительно сблизиться с ЕС.

Список использованных источников:

1. Чернов Е. В. Развитие науки в Латвии [Электронный ресурс] / Е. В. Чернов. – Режим доступа: <http://evrika.tsi.lv/index.php?name=text&file=show&f=65>
2. Зубченко Л. А. Лиссабонская стратегия Евросоюза: разочарования и надежды [Электронный ресурс] / Л. А. Зубченко. – Режим доступа: www.perspektivy.info/oykumena/europe/
3. Егоров И. Состояние научно-технологической сферы в странах Европейского Союза / И. Егоров. – К., 2001. – С. 4–5.

К. т. н. Комісаров В. Ф., Комісаров В. В.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна;

ТОВ «НВ-Україна»

**АНАЛІЗ НАПРЯМКІВ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

Перехід людства від індустріальних до науково-інформаційних технологій зумовлює інтеграційні процеси вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів. Одним з них останнім часом став Болонський процес, в світі якого, постає нагальна потреба внесення змін до чинних законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

14 липня 2007 року Європейська Комісія затвердила нове покоління грантових програм на період 2007-2013 років в областях: освіта, професійна підготовка, культура, молодь та громадянство. Новий цикл програм LIFELONG LEARNING PROGRAMMES 2007-2013[1] замінює програми Socrates, Leonardo da Vinci і включає 4 секторні програми: шкільна освіта (Comenius), вища освіта (Erasmus), професійне навчання (Leonardo da Vinci), навчання дорослих (Grundtvig). Завершальною є Jean Monnet, яка зосереджується на підтримці викладання інтеграції в Європу, як університетської навчальної дисципліни, а також підтримує ключові інституції та асоціації, в даній галузі. Бюджет циклу програм складає 6, 970 мільйонів євро за період 2007–2013 рр. Програма Erasmus, яка також відома як План Дій Європейської Спільноти для Мобільності Студентів Університету, була започаткована 1987 році і спрямована на підтримку створення Європейського Простору Вищої Освіти (EHEA). Comenius зосереджується на першому періоді освіти (від дошкільної до початкової та середньої школи). Leonardo da Vinci – відіграє важливу роль при підготовці громадян Європи до вступу на ринок праці. Програма Grundtvig має мету вирішувати потреби навчального процесу для дорослих.

Transversal programs-співпраця з питань освітньої політики та інновацій, мови, інформаційних та телекомунікаційних технології в освіті. Jean Monnet-має ціллю поширення знань про Європейську інтеграцію на світовому рівні. Наразі акція охоплює 60 країн світу і близько 800 університетів. Tempus. Програма розроблена для надання допомоги соціальним і економічним перетворенням в країнах-партнерах, сприяє розвитку в цих країнах систем вищої освіти шляхом широкого співробітництва із партнерами з країн ЄС. На сьогодні відкрита програма Tempus IV, яка надає два типи грантів: гранти, які надаються групам університетів, що співпрацюють разом для удосконалення навчальних програм, менеджменту університету та розвитку співпраці вищої освіти і суспільства; гранти, спрямовані на здійснення структурних реформ в галузі вищої освіти, в сфері університетського менеджменту та співпраці вищої освіти і суспільства. З точки зору студентської мобільності Tempus IV є додатком до програми Erasmus Mundus, яка спрямована на широкомасштабну і довготривалу студентську мобільність. Величина грантів для проектів, в яких беруть участь українські університети знаходиться в межах 500 000 євро – 1 500 000 євро. Erasmus Mundus.Освітня програма ЄС,призначена для країн, які не належать до ЄС і є програмою співпраці та мобільності у сфері вищої освіти. Програма складається з чотирьох блоків:

- магістерські курси що пропонуються об'єднанням щонайменше трьох університетів у щонайменше трьох різних країнах Європи;
- стипендії: висококваліфікованим студентам старших курсів і науковцям з усього світу;
- партнерства: магістерські курси, які мають змогу налагоджувати партнерські відносини з ВНЗ у третіх країнах;

- підвищення привабливості європейської вищої освіти: підтримка заходів, спрямованих на покращення престижу, прозорості та доступності європейської вищої освіти.

Co-operation Programmes with Industrialised Countries. Першочерговим завданням Програми співпраці із розвинутими країнами є поширення взаєморозуміння між народами ЄС та країнами-партнерами, а також покращення розвитку їх людського ресурсу. В результаті її виконання повинна бути налагоджена активна співпраця із Австралією, Японією та Новою Зеландією, подібно до тієї, яка існує на сьогодні із США та Канадою [2]. 10 липня 2012 року Європейська Комісія опублікувала нові конкурси на 2013 рік за всіма пріоритетними напрямками Сьомої рамкової програми РП7. Конкурси оголошено в рамках всіх підпрограм: «Співробітництво» (Cooperation), «Люди» (People), «Ідеї» (Ideas), «Можливості» (Capacities) [3]. Оголошені конкурси є останніми конкурсами Сьомої Рамкової програми ЄС. Наступна Програма «Горизонт 2020» починається з 1 січня 2014 року. Аналіз вищенаведених напрямків освітніх програм європейської політики добросусідства свідчить про те, що українським ВНЗ є над чим працювати при викладанні сучасних управлінських підходів в галузях:

1. Відкрите суспільство. Передусім потребують реальних змін формування громадянського суспільства, самоврядування, адміністративно-територіальна реформа, муніципальне управління за рахунок впровадження рецептивного публічного адміністрування.

2. Реалізація Кіотського протоколу в Україні, який підтримує боротьбу зі зміною клімату шляхом розширення його фінансових механізмів, а також розробку методів пом'якшення наслідків та адаптаційних стратегій

Європейська ідея, втілена в національній меті (вступ до ЄС), усе більше опановує українське суспільство. Вона прискорює насамперед розвиток громадянського суспільства.

Для переходу на якісно новий рівень відносин з ЄС Україна передусім потребує радикальних реформ, спрямованих на реальне завершення, а не тільки декларування переходу до ринкової економіки та сталого розвитку.

Долучення до світових стандартів освіти та науки, входження в європейський освітянський процес є пріоритетним завданням для наших ВНЗ на сучасному етапі розвитку.

Список використаних джерел:

1. The Lifelong Learning Programme: education and training opportunities for all [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/programmes/newprog/index_en.html#call
2. Co-operation with industrialised countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc74_en.htm

3. Загальні питання РП7: структура, правила участі, схеми фінансування, пошуки партнерів, оформлення документації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.fp6-nip.kiev.ua/assets/FP7info.pdf>

Комісаров В. Ф., Ковальова Л. П.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНЬОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Євроінтеграція як стратегічний напрямок розвитку країни зумовлює перебіг не тільки економічних, соціальних процесів, які відбуваються в країні, але й освітніх. В цій роботі вища освіта розглядається як ключовий фактор подальшої європейської інтеграції України.

Економічний розвиток, соціальний добробут суспільства є неможливий без наявності висококваліфікованих кадрів. А в період всеохоплюючої глобалізації забезпечення однакового рівня освіти є передумовою досягнення конкурентоспроможності підприємств на глобальному ринку. Тому при обраному країною курсі євроінтеграції питання мобільності студентів, поширення їх кругозору, перейняття досвіду є дуже актуальними.

Основним завданням цієї роботи є окреслення проблем інтеграції української освіти в Європейській простір, простеження перспективи розвитку цього співробітництва, як і донесення до читачів можливостей залучення до світового освітнього процесу. Дана робота присвячена розвитку міжнародних відносин вищих навчальних закладів України як системи і індивідуальна мобільність студентів, професорів та викладацького складу не є об'єктом дослідження.

В процесі написання роботи використані неформалізований метод аналізу документів як джерела емпіричної інформації (аналіз даних статистики, звітів, стандартів, законодавчих актів, міжнародних угод, документів планування); компаративний метод; економіко-статистичний метод аналізу; метод експертних оцінок, розробка власних висновків та припущень.

В сфері європейської вищої освіти відбулися значні зміни, що насамперед є результатом впровадження Болонської декларації 1999 року. На початку розробки Болонської декларації пріоритетними напрямами були: організація триступеневої системи вищої освіти (бакалавр, магістр, доктор), забезпечення гідної якості навчання, визначення терміну навчання та признання дипломів на території всіх країн, що прийняли Болонську декларацію. На черговому засіданні в квітні 2012 року пріоритетними цілями Болонського процесу були визначені: мобільність, можливість працевлаштування та забезпечення якості освіти, та освіта задля підтримки працездатності Європи, зокрема в подоланні кризисних явищ.

На офіційній Інтернет сторінці Делегації Європейського союзу в Україні зазначено – українські ВНЗ мають можливість приймати участь в наступних програмах: Erasmus Mundus і Tempus. Еразмус Мундус – освітня програма ЄС, спрямована на активізацію міжнародного співробітництва та підвищення мобільності серед студентів, викладачів, науковців європейських університетів та вищих навчальних закладів третіх країнах на всіх континентах. Метою програми є активізація міжкультурного діалогу серед країн, що не є членами ЄС.

Темпус – це програма зовнішньої допомоги Європейського Союзу. Її мета – сприяти модернізації системи вищої освіти у країнах-партнерах (країнах-сусідах) ЄС через активізацію співпраці між вищими навчальними закладами держав-членів ЄС та країн-партнерів.

Незважаючи на активну участь в зазначених програмах, освітню інтеграцію України до ЄС не можна назвати повністю успішною. Її неефективність зумовлена наступними причинами:

- 1) відсутністю чіткої триступеневої системи вищої освіти;
- 2) нерозумінням нової сутності екмс як системи накопичення кредитів;
- 3) відсутністю англomовних програм високої якості;
- 4) недовірою зарубіжних партнерів українській системі освіти;
- 5) відсутністю системи та єдиного підходу до підвищення координаторів міжнародних програм;
- 6) низьким рівнем свідомості суспільства на тему Болонського процесу і його сутності.

Відповідно до опитування, що проводилось головним Темпус-офісом в Україні більше, ніж 30% опитаних не мають однозначного ставлення до Болонського процесу, тобто не мають поняття, що включає в себе Болонський процес. Тому інформаційна політика, пропаганда засад процесу є необхідністю подальшого розвитку.

Проблему недовіри зарубіжних партнерів до вітчизняних навчальних закладів та відсутності англomовних програм можна вирішити за допомогою участі в програмі «Темпус». До 2012 року українськими ВНЗ були реалізовані проекти, що дозволили зарекомендувати себе як надійних партнерів на західному освітньому ринку. Так, в рамках програми «Темпус» були реалізовані проект «Мережа дистанційного навчання для підвищення кваліфікації в сфері туризму» (2009 рік), проект Харківської національної Юридичної Академії «Право Інтелектуальної Власності: Нова Магістерська Програма для Національного консалтингового електронного центру з управління інтелектуальною власністю» (2011 рік), Житомирським державним технічним університетом в 2012 році розпочато розробку і впровадження магістерської та докторської програм «Безпека людини на територіях забруднених радіоактивними речовинами». Реалізація проектів в рамках програми «Темпус» надає можливість українським ВНЗ вирішувати одну з найгостріших проблем – впровадження англomовних програм. Відповідно до статистики, представленої

Інститутом міжнародної освіти, кількість англomовних програм в країнах Європи в 2011 році збільшилося до 3 701 з 1 500 у 2008 році. Сьогодні Нідерланди, Німеччина, Франція, Швеція очолюють ренкінг країн з найбільшою кількістю англomовних магістерських програм та інституціями, що їх пропонують. Наявність англomовних програм – це передумова мобільності студентів, це можливість розробки та впровадження наступних програм обмінів і мобільності [3].

Отже, тільки чітке виконання принципів Болонського процесу та подальша співпраця в рамках проекту «Темпус», на даному етапі розвитку, може стати для України потужним імпульсом для освітньої інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Бадзьо Ю. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти: науково-методичне видання / Ю. Бадзьо. – К. : Політехніка, 2003. – 195 с.
2. Розширення ЄС: Ширша Європа – нові рамки відносин Україна – ЄС. – Представництво Європейської комісії в Україні, Молдові та Білорусі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/higher_en.htm
3. English taught Master's programs in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ile.org

К. т. н. Мирясова Ф. К., Мирясова Д. Р.

Казанський національний технологічний університет, Російська Федерація

РОЛЬ ИННОВАЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЛАСТИ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Тенденции развития мировой экономики свидетельствуют, что необходимым условием социального и экономического прогресса является научная составляющая экономики, т.е. владение передовыми технологиями. Именно они определяют место страны в иерархии стран мира. В связи с этим вопрос разработки и внедрения инновационной политики развития отечественной экономики выходит в настоящее время в России на первый план, в контексте которой очевидной становится необходимость экономической интеграции нашей страны в систему международного технологического обмена на взаимовыгодной и равноправной основе. При этом под технологиями понимаются эмпирические и практические знания об организации процессов производства и потребления, а под обменом – экономические отношения по распределению этих знаний.

Роль учреждений высшего профессионального образования (в первую очередь, университетов) в генерации, использовании и распространении знаний во всем мире за последние десятилетия многократно усилилась. Широкое тиражирование получила так называемая модель глобального научно-исследовательского университета (global research university), в рамках которой вузы становятся

активными участниками не только в производстве новых знаний, но и в их распространении и использовании через инновационную деятельность.

Таблица 1. Основные направления международной интеграции КНИТУ в области образования

Направления международного сотрудничества	Пути реализации направлений международной интеграции	Достижения в области международного сотрудничества
1. Подготовка специалистов для зарубежных стран	1. КНИТУ имеет договорные отношения с 88 университетами и международными образовательными структурами из 30 стран 2. Реализация совместных образовательных программ с зарубежными партнерами (Ляонинский нефтехимический университет, (КНР), Хемницкий технический университет (Германия), Университет Карлсруэ (Германия), Бергенский университет (Норвегия))	1. В КНИТУ обучаются более 1000 студентов из 40 стран мира Азербайджана, Афганистана, Вьетнама, Ирака, Йемена, Казахстана, Китая, Кыргызстана, Нигерии, Судана, США, Таджикистана, Туркменистана, Узбекистана и др. стран. 2. Создана современная система предвузовского обучения иностранных граждан на русском языке
2.Сотрудничество с зарубежными научно-исследовательскими и образовательными учреждениями	1. В 2010 году подписан договор о создании НОЦ с международной корпорацией Honeywell – мировым лидером в области высоких технологий 2. Кафедра компьютерных наук и систем связи университета Merseburg и кафедра информатики и прикладной математики КНИТУ договорились о совместной программе обучения по двойным дипломам	1. Поставлены три компьютерных класса технологий виртуального обучения 2. Реализован проект «Виртуальный нефтеперерабатывающий завод», объединивший различные ноу-хау в области нефтегазопереработки 3. Студентам предложено проходить стажировку на заводах-партнерах корпорации
	3. Подписано соглашение о сотрудничестве КНИТУ с компанией «Июкогава Электрик СНГ»-официальным представителем транснациональной корпорации «Июкогава Электрик Корпорэйшн»	Оснащена лаборатория, специализирующаяся в области нефтехимии
	4 Готовится соглашение с компанией Jonwai (Тайвань) – крупнейшим производителем термопластавтоматов	Университет бесплатно получит демонстрационный зал оборудования для переработки полимеров
3. Участие ученых и преподавателей университета в международных конференциях, симпозиумах; союзах; прием зарубежных специалистов		Университет является ассоциированным членом Международного союза теоретической и прикладной химии (IUPAC), членом Евроазиатской Тихоокеанской Сети Университетов (UNINET); на базе КНИТУ действует Ассоциированный центр UNESCO по микрохимическому эксперименту

Очевидно, что основная задача в области образования состоит в формировании креативного мышления учащихся во всех звеньях образовательной системы (школах, вузах, научных организациях), благодаря решению которой экономика республики получит специалистов, способных эффективно работать в сфере инновационных проектов.

Казанский национальный исследовательский университет включает структурные подразделения для организации единого и законченного цикла инновационного образования: «Фундаментальная наука – Поисковые исследования – Опытно-конструкторские разработки – Организация производства».

Научная деятельность КНИТУ представлена признанными научными школами, ведущими исследования по приоритетным направлениям развития науки и техники. Для производства опытных партий изделий, отработки технологий и коммерциализации разработок с участием студентов, аспирантов и докторантов создан научно-производственный парк, включающий бизнес-инкубаторы, инновационные полигоны, центр трансфера технологий. При активном участии университета Республика Татарстан выиграла федеральный конкурс технопарков высоких технологий, создан технопарк в сфере высоких технологий «Химград» в области химии и нефтехимии. На сегодняшний день инновационная инфраструктура КНИТУ включает 22 малых предприятия и 33 научно-образовательных центра с ведущими учреждениями страны.

С целью подготовки специалистов, способных заниматься инновационной деятельностью, в университете открыты новое направление подготовки «Управление инновациями», созданы кафедры инноватики в химической технологии и инновационного предпринимательства и финансового менеджмента.

В табл. 1 представлены основные направления в области международной интеграции, которые проводятся в КНИТУ с 2010 года.

Реализация всех перечисленных целей возможна при условии создания инфраструктуры для обеспечения академической мобильности (миграции), соответствующей международным нормам и гарантирующей возможности качественного обеспечения экспорта образовательных услуг.

Д. е. н. Решетілова Т. Б., к. е. н. Палєхова Л. Л.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ПІДХОДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАРКЕТОЛОГІВ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ У БРАНДЕНБУРЗЬКОМУ ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (НІМЕЧЧИНА)

Однією з важливіших сучасних задач української вищої освіти є підготовка висококваліфікованих спеціалістів з маркетингу для вітчизняних промислових підприємств, які сьогодні вкрай потребують впровадження прогресивних методів досягнення конкурентоспроможності та успішної інтеграції у глобальний міжнародний ринок. Необхідність швидкої адаптації промислового сектору до нової технологічної та економічної парадигми зумовлює стрімке зростання вимог до професійних здібностей маркетологів, їх готовності виконувати професійні функції на рівні, що відповідає європейським та міжнародним стандартам [1]. У цьому контексті є актуальним вивчення науково-методичних підходів до підготовки маркетологів у найбільш прогресивних закордонних закладах вищої освіти та застосування найкращого досвіду у вітчизняній практиці.

Великий практичний інтерес представляє досвід Бранденбурзького технічного університету, м. Коттбус – Німеччина (далі – БТУ), що позиціонує себе як генератор розвитку прикладних наук та провідник впровадження прогресивних наукових досягнень у практику промислових підприємств і регіонів [2]. Відповідно до місії БТУ кафедра маркетингу та інноваційного менеджменту є лідером у Німеччині в області дослідження і застосування методів розробки ринкових стратегій та інновацій з особливою орієнтацією на екологічно сталий промисловий розвиток.

Вивчення структури та змісту навчальних програм з підготовки маркетологів у БТУ (бакалаврського та магістерського рівня) показало наступне. Насамперед, комплекс дисциплін, що пропонується студентам, спрямований на вивчення сучасних тенденцій щодо регулювання ринкових процесів та оволодіння новітніми маркетинговими технологіями. Загальний перелік дисциплін з професійного блоку маркетингу в основному збігається з тим, що викладається в багатьох українських вишах, наприклад в Національному гірничому університеті, м. Дніпропетровськ (далі – НГУ). У тому числі вивчаються такі предмети, як управління маркетингом, методи досліджень у галузі управління бізнесом, маркетинг промислових підприємств, маркетинг послуг, міжнародний маркетинг, електронна комерція тощо.

Проте в БТУ пропонується ряд предметів з поглибленим вивченням деяких напрямів маркетингової діяльності, що є необхідними для вирішення ринкових проблем промислових підприємств (інноваційний маркетинг, ринковий дизайн продукту, маркетинг в окремих галузях – енергетики, машинобудування, промис-

лових послуг тощо) та промислових регіонів (маркетинг територій, маркетингове партнерство та управління мережами, маркетингове управління об'єктами Всесвітньої спадщини тощо). Треба підкреслити, що викладання дисциплін відрізняється широким міждисциплінарним підходом і фокусуванням на завданнях сталого розвитку, тобто контекстом інтеграції економічних, соціальних та екологічних цілей.

Досвід БТУ дозволив переглянути та гармонізувати з європейським підходом деякі програми дисциплін, що викладаються маркетингологам в НГУ. Наприклад, в програму дисципліни маркетинг промислових підприємств включено теми або блоки питань з більш ретельного вивчення маркетингу окремих видів промислових товарів та послуг. Розроблено та застосовується у навчальному процесі дослідницька ділова гра, яка дозволяє сформулювати цілісне уявлення про професійну діяльність у галузях інноваційного маркетингу, інвестиційного маркетингу та екологічного маркетингу на промислових підприємствах різних галузей господарства.

Сучасна система вищої освіти Німеччини взагалі характеризується цілями максимально розвинути навички самоуправління та самостійного вирішення професійних завдань. З цією метою в БТУ практикується широке залучення студентів до участі в адміністративній та науковій діяльності з офіційним статусом помічників (німецькою – *Studentische Hilfskräfte*). Наприклад, у штаті кафедри маркетингу та інноваційного менеджменту працює 27 студентів-помічників [3]. Таким чином студенти не тільки отримують певну матеріальну допомогу, але й відпрацьовують свої управлінські і науково-пошукові навички, мають можливості виконувати бакалаврські та магістерські дипломні роботи у рамках реальних наукових проєктів, що замовляються промисловими підприємствами, місцевою адміністрацією м. Коттбус або самим університетом.

Велика увага приділяється вихованню у студентів культури виконання професійних дій. У тому числі з перших років навчання студентів вчать методиці викладення результатів дослідження, мистецтву доведення своєї думки опонентові, методам та культурі вести дискусії. Так, кафедра маркетингу та інноваційного менеджменту розмістила на порталі БТУ Положення (керівні принципи) для студентів щодо презентації у процесах проведення семінарів, захисту контрольних або інших робіт, дипломів та дисертацій. Цікаво, що Положення дуже ретельно розписує не тільки вимоги до організації, структури та змісту презентаційних виступів, вміння зацікавити аудиторію, але й деталізує вимоги до культурного рівня доповіді, у тому числі загальної грамотності, професійності та образності мови, доброзичливості обличчя, стриманості рухів, виправданості міміки і жестів тощо. Оцінка за захист робіт, що презентуються, виставляється з урахуванням усіх таких вимог.

Спираючись на досвід БТУ та узагальнюючи науково-методичні розробки інших наукових і навчальних закладів, кафедра маркетингу НГУ зараз теж веде

активну роботу з вироблення основних принципів та методичних підходів до професійного виховання маркетологів. Такі принципи впроваджуються у навчальний процес усіх дисциплін, що викладаються кафедрою. Зараз здійснюється розробка Положення для студентів з проведення презентацій у процесі захисту самостійних, контрольних або інших робіт.

Список використаних джерел:

1. Палехова Л. Л. Загальні та специфічні характеристики потреб промислових підприємств у вищій освіті персоналу / Л. Л. Палехова // Науковий вісник НГУ. – Дніпропетровськ, 2006. – № 4. – С. 100–103.
2. Brandenburgische Technische Universität. Cottbus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tu-cottbus.de/btu.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ТА НЕПЕРЕРВНОСТІ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Вишньова В. П., Раціна Т. В.

Міжгалузовий інститут безперервної освіти

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ ЯК СКЛАДОВА НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Наприкінці ХХ ст. людство прийшло до розуміння того, що найбільша загроза для нього полягає в недостатній здатності справлятися зі змінами в навколишньому світі, які відбуваються у прискореному темпі. По-перше, знання розвиваються й використовуються за допомогою нових засобів. Вчені відмічають таке явище, як «деградація знань». Просте накопичення знань і тільки професіональна кар'єра перестають бути пріоритетом. Спеціаліст має вдосконалювати свої знання і вміння і, разом з тим, оновлювати їх настільки, щоб мати змогу швидко й кардинально змінювати структуру діяльності.

Таким чином, суспільний розвиток засновується на знаннях і базується, перш за все, на використанні ідей, а не фізичних здатностей, на можливостях технологій, а не на переробці сировини або експлуатації дешевої робочої сили. До людини висувуються нові вимоги щодо оволодіння нею великою кількістю знань та навичок, вона має постійно оновлювати їх протягом життя, що є головною умовою успішного функціонування власної життєдіяльності. Таким чином, провідним принципом функціонування освітнього простору стає принцип неперервності освіти людини протягом усього її життя [3].

Починаючи з середини ХХ ст., освіта дорослих стає одним із найважливіших засобів розвитку суспільства і людини. Пріоритетним напрямом є модернізація освіти, спрямована на удосконалення змісту, форм і методів освітньої діяльності як неперервної, що забезпечує формування особистості, здатної до саморозвитку і навчання упродовж всього життя. Особливо значуща роль у забезпеченні можливості реалізації вищезазначених завдань належить системі післядипломної освіти як складової неперервної освіти.

Ідея неперервної освіти «як просування вперед» була визначена Я. А Коменським і розвинута в працях таких зарубіжних учених, як Р. Дейв, К. Дьюк, А. Корреа, П. Ленгранд, П. Шукла та ін. Шляхи модернізації системи післядипломної педагогічної освіти, перспективи й теоретико-методологічні засади її розвитку розкривають у своїх дослідженнях відомі сучасні науковці Є. Бачинська, Л. Ващенко, О. Василенко, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, В. Маслов, Л. Набока, Н. Ничкало, В. Олійник, Л. Пуховська, В. Пуцов, Н. Протасова, В. Семиченко, М. Скрипник, Н. Чепурна та ін. [1].

Зазначимо, що концепція освіти дорослих («adult education») сформувалася як самостійний науковий напрям у 70-х роках ХХ ст. Це одна з найбільш дискусійних сфер, що пояснюється специфікою загальнокультурного і освітнього рівня розвитку різних країн та неоднозначністю трактування категорії дорослої людини (Р. Каффарелла, А. Грейс, П. Джарвіс, М. Ноулз, А. Роджерс та інші).

Найпоширенішим трактуванням поняття «освіта дорослих» є розгляд її як будь-якої освітньої діяльності дорослої людини незалежно від змісту, професійної спрямованості, термінів і форм навчання, ступеня інституціалізації. Єдиним критерієм є вік людини [2].

Зважаючи на вищезазначене, варто відмітити, що організація неперервної (і післядипломної) освіти дорослих має свої особливості, які впливають із загальної характеристики тих, хто навчається. Необхідно зважати на той факт, що провідну роль у процесі навчання дорослих відіграють їхні потреби, мотиви і професійні проблеми. Дорослі люди прагнуть до самостійності, самореалізації, самоуправління в усіх сферах життя, володіють досвідом, який необхідно використувати у процесі їхнього навчання. Однак дорослі мають багато обмежень (соціальні, часові, фінансові, професійні), а також ряд психологічних бар'єрів: стереотипи, установки, побоювання, що перешкоджають процесу навчання, і які необхідно враховувати при його організації.

На сьогодні існують загальні вимоги до освіти дорослих, а саме:

- забезпечення процесу неперервної та інтенсивної професійної освіти та розвитку всіх членів суспільства;
- втілення компетентнісного підходу до освіти дорослих;
- співвіднесення освіти з основною діяльністю;
- надання можливості вирішення професійних проблем у процесі навчання;
- забезпечення максимальних результатів при мінімальних затратах ресурсів;
- забезпечення психологічного комфорту. Навчання має сприяти зняттю стресів, а не поглибленню їх.

Систематична освіта впродовж життя необхідна як людям з певною вже набутою освітою і стабільним соціальним статусом у суспільстві, так і тим, хто працює і потребує освітніх послуг, максимально наближених до місця роботи чи проживання. Освіта дорослих значною мірою сприяє забезпеченню більш успішного пристосування до життя і професійної діяльності. Отже, для підвищення ефективності подальшого розвитку системи післядипломної освіти, необхідно в більшій мірі враховувати різноманітність індивідуальних вимог і підходів до освіти дорослих, забезпечити змістовність і збалансованість її форм. У подальшому вважаємо за доцільне проведення дослідження тенденцій розвитку освіти дорослих. Це зумовлено необхідністю розвитку національних пріоритетів у цій галузі та прогнозування стратегії розвитку системи освіти дорослих на основі вивчення міжнародного досвіду [1].

Список використаних джерел:

1. Андриющенко Т. К. Сучасні вимоги до освіти дорослих [Електронний ресурс] / Т. К. Андриющенко. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/ped/2010_183_1/N183-1p012-016.pdf
2. Лещенко І.Т. Освіта дорослих як феномен неперервної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gisap.eu/ru/node/1380>
3. Ткач Т. Неперервність освіти як психолого-педагогічна ідея [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/iver/2008_1_1/chapters/chapter_1

К. е. н. Грошелева О. Г.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

СИСТЕМА ОСВІТИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ

Освітній рівень суспільства не лише впливає на формування іміджу країни на міжнародній арені, а й створює передумови для її сталого економічного розвитку. Управлінська парадигма ХХІ століття виходить з того, що ефективність розвитку країни суттєво залежить від того, скільки коштів вона вкладає у власні людські ресурси, адже останні є основним джерелом підвищення конкурентоспроможності як на макро-, так і на мікрорівні, (оскільки орієнтація на такі звичні джерела, як доступ до новітніх техніки, технології та фінансових ресурсів при сучасному рівні розвитку засобів комунікацій та глобалізації бізнесу є недоцільною). За приблизними оцінками частка інвестицій у людський капітал у США складає близько 15% ВВП (це перевищує «чисті» валові інвестиції приватного капіталу у заводи, обладнання та складські приміщення) та існує сталий позитивний зв'язок між обсягом таких інвестицій та показниками ефективності діяльності економіки [1]. Відповідно до українського законодавства держава забезпечує бюджетні асигнування на освіту в розмірі не меншому 10% національного доходу, а також валютні асигнування на основну діяльність [2] (реалії сьогодення свідчать, що державні видатки України на освітній сектор складають 15% від загального обсягу видатків, або близько 7% національного ВВП [3], цим підтверджується визнання вирішальної ролі освіти на шляху економічних перетворень). За кількісними показниками більшість освітніх послуг в нашій країні є достатньо доступними, проте рівень їхньої якості не завжди відповідає вимогам ринку праці, а тому питання, пов'язані із розв'язанням цього протиріччя, є актуальними як на рівні держави, так і на рівні кожного окремого закладу освіти.

В Україні питання пов'язані із освітою громадян на законодавчому рівні регулюються Конституцією, законами України «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту» та іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до них; розроблена національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.

Головна мета реалізації освітньої діяльності в нашій державі полягає у забезпеченні всебічного розвитку особистості кожного громадянина, розкритті його талантів, допомозі у виборі професійної діяльності у відповідності із здібностями, інтересами й можливостями. Для досягнення цієї мети в Україні створена й функціонує система освіти, яка має наступну структуру: дошкільна освіта, загальна середня освіта (початкова, базова, повна), позашкільна освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, аспірантура, докторантура, самоосвіта.

Мета дошкільної освіти полягає у підготовці дитина до подальшого навчання, її всебічному розвитку. Тобто вона створює підґрунтя для формування особистості, а тому є вкрай важливим етапом у загальній системі освіти. Освітня діяльність на даному рівні може здійснюватись батьками самостійно, або у відповідних дошкільних навчальних закладах з урахуванням фізичних та соціальних потреб вихованців. Що стосується доступності цього рівня освіти для населення, то статистичні дані свідчать, що з 1990 р. до 1998 р. відбувалось поступове зменшення відсотку дітей, які мали змогу відвідувати дошкільні навчальні заклади з 57% до 39% відповідно через нестачу місць у таких закладах освіти. Після 1998 р. ситуація почала дещо виправлятися і на кінець 2011 р. вдалось повернутися до позначки у 57% [4] (якщо розглядати ці показники у абсолютному виразі, то на сьогодні кількість дітей відповідного віку скоротилась практично вдвоє порівняно із 1990 р.). Звичайно не можна стверджувати що проблеми із народжуваністю пов'язані виключно із малою доступністю дитячих закладів освіти, проте це є суттєвою складовою, яка також спричиняє свій негативний вплив. Таку ситуацію слід розглядати як негативну і таку, що потребує розв'язання на державному рівні.

Метою загальної середньої освіти є всебічний розвиток дитини як особистості, її здібностей і талантів, трудова підготовка та соціалізація. Відповідно до чинного законодавства повна загальна середня освіта є обов'язковою. Ця норма виконується, що підтверджує той факт, що 99,6% українців старших за 15 років є грамотними (молодь у віці від 15 до 24 років є грамотною; більшість відвідували початкову та середню школи – 82 та 91% відповідно) [3].

Для забезпечення високих показників конкурентоспроможності країни виключне значення набуває якісна вища освіта та професійна підготовка громадян, оскільки вони створюють можливість набуття додаткових конкурентних переваг через активізацію інноваційних процесів. Також важливими показниками є рівень виробничого навчання та наявність професійної підготовки, оскільки вони забезпечують працівникам можливість регулярно покращувати свої навички при роботі із мінливими виробничими системами.

Метою функціонування професійно-технічних навчальних закладів є надання громадянам професій відповідно до інтересів та здібностей; допрофесійна підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації. Вища ж освіта забезпечує фунда-

ментальну підготовку та здобуття відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня залежно від інтересів та здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки. В цілому вища освіта в Україні є достатньо доступною: на 1000 осіб у віці від 10 років та старше припадає 192 особи із повною вищою освітою. Відповідно до Звіту Всесвітнього економічного форуму [5] Україна посідає 14 місце (з 142) за показником охоплення населення вищою освітою. При цьому за якістю підготовки – лише 72. Загалом освітня діяльність як фактор підвищення конкурентоспроможності в нашій країні оцінюється на рівні 51 місця. Причина такої ситуації – низька якість освіти та навчання вже на робочому місці.

Серед основних проблем, що перешкоджають успішному функціонуванню освітньої системи та виконання нею функції одного з ключових джерел підвищення конкурентоспроможності фахівці називають [5]:

- невідповідність якості освіти очікуванням роботодавців – 6-9% роботодавців вважають низьку кваліфікацію робочої сили найпроблемнішим фактором для свого бізнесу (ця складова посідає 10 серед 18 місць у рейтингу найбільш проблемних факторів для ведення бізнесу);

- кількість випускників не відповідає потребам економіки (диспропорція між попитом та пропозицією на деякі професії на ринку праці) – порушено паритет між бажаними отримати робітничі спеціальності (так звані «синіми комірцями») та «білими комірцями». Частка учнів професійно-технічних навчальних закладів у загальній кількості студентів складає лише 27%. Через таку диспропорцію наявне неефективне використання отриманої освіти: в 2011 р. 6,6 млн. зайнятих (майже третина загальної кількості зайнятого населення мали надлишкову кваліфікацію, зокрема: 3,5 млн. осіб із вищою освітою працювали на посадах клерків або робітників; 3,2 млн. осіб з повною загальною середньою освітою були зайняті у найпростіших професіях);

- система освіти не розвиває важливі для конкурентоспроможності навички – недостатньо якісною визнана освіта у галузі менеджменту, математики та інших природничих наук.

Причинами ключових проблем у галузі освіти фахівці вважають[5]:

- неефективність використання освітніх коштів – лівова частка бюджетних коштів (70%), виділених на освіту, витрачається на оплату праці та комунальні платежі; при цьому інвестиції в покращення матеріально-технічної бази та інновації здійснюються за залишковим принципом;

- учбовим закладам не вистачає фінансової та академічної автономії;
- недоліки у плануванні у сфері професійної та вищої освіти (протиріччя між намаганнями навчальних закладів максимізувати кількість студентів для збереження або збільшення фінансування та реальними потребами економіки);

- слабка система управління та контролю якості освіти – оцінка освітньої діяльності університетів та шкіл за кількісними, а не якісними показниками; відсутність зовнішнього контролю;

- низький попит на здобуття відповідних професій через низький рівень заробітних плат (як правило рівень заробітної платні за найбільш дефіцитними для економіки професіями є нижчим ніж середньо ринковий, що автоматично знижує їх привабливість для абітурієнтів: наприклад середній розмір заробітної платні у системі охорони здоров'я у 2011 р. складав 1862 грн., освіти – 2502 грн., у виробництві машин та обладнання – 2605 грн., у виробництві електричного, електронного та оптичного обладнання – 2340 грн. При цьому середній рівень заробітної плати складав 2708 грн.).

Важливою складовою виконання освітою її функції одного з ключових джерел конкурентоспроможності є її безперервний характер. Особливої актуальності це питання набуває у наш час стрімких перетворень. Знання, навички та вміння, як економічний ресурс потребують поряд із іншими видами ресурсів перманентного оновлення. Це пов'язане із таким явищем, як моральне та практичне застарівання знань. Якщо у XVIII за життя людини застарівало приблизно 10% знань, набутих нею у юні роки, то в наш час знання застарівають наполовину через 5–6 років, або знецінюються на 97% в процесі виробничого життя випускника університету. Щорічно оновлюється 5% теоретичних та 20% практичних знань. Це призвело до впровадження своєрідної одиниці виміру застарівання знань – «періоду напіврозпаду компетентності» – як проміжок часу з моменту закінчення університету, коли в результаті появи нової наукової та технічної інформації компетентність спеціалістів знижується на 50%. Розв'язання цієї проблеми має полягати у розумному збалансуванні активності трьох сторін: держави, роботодавця та найманого працівника. За оцінками фахівців ВЕФ українські компанії не надто зацікавлені у інвестиціях у підвищення кваліфікації та утримання персоналу. Виконання працівниками своїх обов'язок у цьому напрямку можливо шляхом післядипломної освіти, самоосвіти (законодавець це передбачив), отриманням другої освіти, поєднанням навчання із зайнятістю та ін.. На практиці ж на сьогодні лише 0,5% загальної кількості студентів навчається на вечірніх відділеннях (проти 10% у 1980 р.), навчання на заочному відділенні не обов'язково передбачає роботу за відповідним профілем, тобто відсутня тісна прив'язка отриманих теоретичних знань до практичної діяльності. Крім того, не дивлячись на відсутність будь-яких вікових обмежень, громадяни намагаються якомога раніше (до 22 років) завершити повний цикл вищої освіти (що цілком виправдано з токи зору концепції людського капіталу): 78% вступників до ВНЗ I–II рівнів акредитації складають випускники шкіл і 67% випускників шкіл – вступники до ВНЗ III–IV рівнів акредитації.

Таким чином, одним з пріоритетних напрямків підвищення конкурентоспроможності нашої держави має стати реформування системи освіти у бік подолання виявлених недоліків, її наближення до реальних потреб економіки.

Список використаних джерел:

1. Базаров Т. Ю. Управление персоналом [Электронный ресурс] / Т. Ю. Базаров, Б. Л. Еремина. – Режим доступу: <http://www.aup.ru/books/m152>
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T106000.html
3. Хрипко Ю. Образование в Украине: взгляд со стороны [Электронный ресурс] / Ю. Хрипко. – Режим доступу: <http://www.pro-robotu.com.ua>
4. Матеріали інформаційного сайту Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Матеріали сайту Фонду ефективного управління [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://competitiveukraine.org>

**Д. політ. н. Дунаєва Л. М., к. психол. н. Кременчуцька М. К.,
к. політ. н. Нікогосян О. О.**

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Україна

**ДОСВІД ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

В Інституті інноваційної та післядипломної освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова вже шість років діє Центр безперервної освіти. Центр виконує функції регіонального навчального і науково-методичного центру підвищення кваліфікації, професійної перепідготовки та освіти дорослих.

Основними завданнями Центру є участь у реалізації державної освітньої політики шляхом підвищення кваліфікації та стажування вчителів і викладачів вищої школи, укладання з державними підприємствами, установами й організаціями договорів та організації різних форм короткотривалої професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців різних галузей; організації довготривалих курсів підвищення кваліфікації з метою отримання додаткових спеціалізацій слухачів на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Центр організовує і проводить наукові та науково-практичні конференції, семінари, тренінги, практикуми, у тому числі із застосуванням новітніх методів та засобів навчання; бере участь у наукових, освітніх проектах та заходах (відомчих, міжвідомчих та міжнародних); співпрацює у галузі підвищення кваліфікації з навчальними закладами України та зарубіжних країн; реалізує проекти і програми міжвузівського співробітництва.

Відповідно до основних завдань своєї діяльності Центр співпрацює та надає методично-консультаційну допомогу місцевим органам державної виконавчої влади

та органам місцевого самоврядування з питань підвищення кваліфікації та професійної освіти дорослих, виконуючи регулятивну, організаційну, координуючу, аналітичну, контролюючу функції, а саме: визначає зміст підвищення кваліфікації, стажування та професійної перепідготовки відповідно до потреб замовника та відповідно до державних стандартів освіти; визначає форми, засоби та види організації підвищення кваліфікації та курсів професійної перепідготовки; розробляє та створює систему навчально-методичного забезпечення для усіх видів та форм підвищення кваліфікації вчителів та викладачів вищої школи, фахівців різних галузей економіки; впроваджує та супроводжує програмно-інформаційні комплекси з дистанційного навчання за навчальними програмами Центру; розробляє та створює систему навчально-методичного забезпечення для усіх видів та форм підвищення кваліфікації вчителів та викладачів вищої школи.

Виключної актуальності в останні роки набуває проблема організації навчання дорослих та осіб пенсійного віку, підтримка їх конкурентоспроможності шляхом перепідготовки, надання спеціалізації, підвищення кваліфікації за спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності.

За ці роки Центром було перепідготовлено понад 350 фахівців, майже 300 особам було видано свідоцтва про підвищення кваліфікації встановленого зразка. Особливо важливою робота Центру стала зараз із прийняттям Закону України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 року, який надав можливість українцям у віці від 45-ти років, які мають страховий стаж не менше 15 років, отримати право на прискорене навчання новій професії або підвищення кваліфікації.

Зараз в рамках роботи Центру безперервної освіти розробляється модель і концепція психолого-педагогічного супроводу освітньої діяльності в університетах третього покоління. Розглядаються можливості підготовки фахівців в галузі андрагогіки та геронтопсихології, розробляються та впроваджуються освітні та соціально-адаптивні програми для осіб третього віку.

У контексті заявленої проблеми, мова йде про зміст безперервної освіти як освіти протягом усього життя, що гранично розсуває межі цього поняття, оскільки до нього в такій постановці можна віднести і процес навчання молоді, і різні форми навчання осіб пенсійного віку. Це варіативна система надання освітніх послуг, що дозволяє індивіду скористатися ними у відповідності за своїми особистісними потребами та запитам у різні періоди життя.

Створення такої освітньої системи націлене на вирішення багатьох соціальних та економічних проблем, а також об'єктивно сприятиме продовженню активного життя літніх людей, пенсіонерів і осіб похилого віку. Одним з найважливіших елементів пропонованої освітньої системи має стати забезпечення літнім людям нових можливостей докласти свої сили і знову опинитися затребуваними на ринку праці. Так, комп'ютерні технології, які істотно змінили характер праці,

можуть зробити пенсіонерів важливим сегментом системи трудових відносин. Значна маса працездатних пенсіонерів-надомників може бути залучена у виробничий процес, що позначиться на їхньому економічному становищі і самовідчутті. Проте, цьому повинен передувати процес перекваліфікації та перепідготовки, включаючи елементи психологічної освіти.

Слід звернути увагу на те, що у територіальних центрах праці та соціального захисту, як правило, працюють викладачі тієї ж вікової групи. У Центрі безперервної освіти при Одеському національному університеті працює саме молодь (асистенти, бакалаври та магістри), яка є провідником тієї культури, що відсутня в досвіді осіб похилого віку, тому саме молоді люди стають експертами в питаннях соціальних очікувань та існування літніх людей в технологічному світі. Поява в стінах вищої школи літніх людей буде для них важливим чинником ресоціалізації, залучення до суспільного життя, стимулом для спілкування, поліпшення загального життєвого настрою, підвищення рівня індивідуального здоров'я.

К. е. н. Шаповал В. А., Літвінов Ю. І.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

**СПЕЦІАЛЬНОСТІ НАПРЯМУ «СПЕЦИФІЧНІ КАТЕГОРІЇ»
ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

Суспільство перебуває в постійному русі, що віддзеркалюється змінами цінностей та пріоритетів розвитку, інтенсивності та ефективності використання природних ресурсів, а також іншими подіями, пов'язаними із задоволенням людством різноманітних потреб. Різний ступінь соціально-економічного розвитку окремих країн, моральність та організованість населення є природним явищем, обумовленим історично. Процеси глобалізації, посилені високим рівнем інформатизації суспільства, сприяють швидкому розповсюдженню типів поведінки, яка забезпечуватиме більш високий рівень життя населення на окремій території. Така локалізація пов'язується з потенціалом населення країни сприймати об'єктивні процеси та змінюватись особисто, інвестуючи в розвиток власного людського капіталу для формування інноваційно-орієнтованого «суспільства знань». В нагоді вирішення цього завдання стає концепція безперервної освіти, яка знаходиться в основі нових філософських підходів до ролі та змісту освітньої діяльності.

Як зазначає П. Г. Давидов, економічні кризи відбивають актуальність випереджального професійного розвитку та вимагає більш тісного зв'язку між теоретичним та практичним циклами підготовки фахівців [1]. Пошук результативних форм розвитку людського капіталу розглядається як основа сталих конкурентних переваг країни. Зокрема, в роботі [2] Т. Левченко наголошує на індивідуальності

підходів до реалізації концепції неперервної освіти в національних педагогічних системах: місія освіти в США – навчити людину мислити; навчання дорослого населення, поєднання формальної та неформальної освіти – обов’язкова умова економічного в Китаї; гасло освіти в Німеччині – «вчитися, щоб бути». Ключовою засадою реалізації концепції неперервної освіти вважається самостійність носія людського капіталу, його спроможність здійснювати самоспостереження, самооцінку, пошук необхідної інформації та інші навички, вміння, які дозволятимуть визначати та корегувати цілі, підготовлювати та приймати рішення з траєкторії власної освіти. Отже, неперервна освіта вимагає специфічної компетенції людини з саморегулювання процесу інтелектуального розвитку. Проте, успішність неперервної освіти залежатиме також від готовності освітньої системи надати необхідні ресурси людині в унікальній комбінації, яка забезпечить найкраще використання його природних та набутих здібностей.

Стримуючим чинником саморегулювання процесу навчання можна розглядати конфлікти між системою та індивідом в площині вибору професійного напрямку та форм отримання знань. Гнучкість траєкторії професійної підготовки забезпечують різноманітні додаткові курси та тренінги, але якщо існує потреба в формальній підготовці більш високого освітньо-кваліфікаційного рівня, то в повній мірі може бути використаний потенціал спеціальностей напряму «Специфічні категорії». Магістерський рівень спеціальностей зазначеного напрямку підготовки сприяє розвитку концептуального, понятійного, творчого мислення студентів. Цей напрям дозволяє на додаток до існуючих професійних знань сформувати та розвинути навички в сфері управління інноваціями, адміністративного менеджменту, управління проектами, економіки природних ресурсів. Таким чином, дипломований вперше фахівець або людина, яка має досвід практичної роботи, можуть критично переглянути рівень та комплексність отриманих знань, опанувати (розробити) нові теоретичні моделі та практичні рішення, які дозволять більш впевнено почувати себе на ринку праці, в тому числі здійснювати підприємницьку діяльність. Навчальний заклад також отримує зиски кар’єрного розвитку успішних випускників: формує власний імідж; отримує можливість підготовлювати власні наукові кадри. Названі зиски якісної неперервної освіти закладаються цільовою роботою з абітурієнтами як ринковим сегментом та варіативністю професійної підготовки в навчальному закладі з урахуванням специфіки пропонованих навчальних курсів та програм [3]. Найбільші відмінності абітурієнтів за напрямком «Специфічні категорії» полягають в освітньо-кваліфікаційному рівні (від бакалавра до магістра), первинній спеціальності (практично без обмежень), обраній формі навчання. Якщо продовжують освіту за денною формою навчання переважно студенти з дипломами бакалаврів, то заочно-дистанційна форма приваблива

для працюючого контингенту (рис. 1) та тих, хто отримує диплом спеціаліста або магістра. До основних ознак, які характеризують сегменти абітурієнтів можна віднести: рівень зацікавленості в підвищенні кваліфікації; рівень зацікавленості в диверсифікації фахової підготовки; зацікавленість в здійсненні наукових досліджень; рівень доходів; місця перебування (мешкання, робота, навчання); досвід практичної роботи.

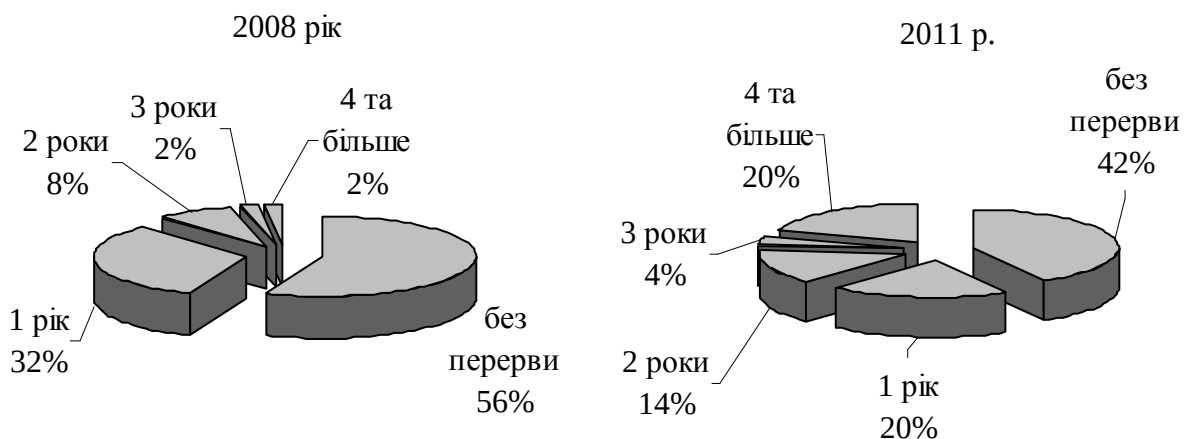


Рис. 1. Структура контингенту магістрантів заочної форми навчання спеціальності «Адміністративний менеджмент» за інтервалами перерви в освіті

Другу та наступну освіту слід вважати свідомим вибором людини, яка прагне до більш високого рівня задоволення власних потреб шляхом представлення власних послуг на ринку праці. Популярність заочно-дистанційної форми навчання пояснюється широким колом проблем в сфері працевлаштування, виплати компенсаційних платежів під час навчання, складністю адаптації графіку роботи до розкладу занять. Розглядаючи питання якості екстернатної форми навчання Т. М. Калюжна [4] наголошує на доцільності інституту тьютора, який виконуватиме функції організатора індивідуального підходу до навчання. Утримування контингенту студентів в межах первинного професійного вибору шляхом обмеження переходу студентів на нові спеціальності до отримання кінцевого кваліфікаційного документу (диплому) слід вважати перешкодою на шляху реалізації концепції неперервної освіти. Потенційні абітурієнти, які можуть бути віднесені до економічно активної частини населення, можуть розглядати навчання в магістратурі за напрямком «Специфічні категорії» як інвестиції до особистого людського капіталу, який з урахуванням вимог ринку праці, має бути скорегований. Завданням освітнього закладу є інформування суспільства про можливості гнучкої траєкторії професійного розвитку особистості в будь-якому віці та різному статусі [5]: абітурієнт, студент, зайнятий, безробітний тощо. Це дозволить освітньому закладу з високою соціальною відповідальністю реалізовувати місію – формувати інтелектуальний потенціал суспільства.

Список використаних джерел:

1. Давидов П. Г. Безперервна освіта – вимоги часу чи нова філософія освітньої діяльності [Електронний ресурс] / П. Г. Давидов. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/gum/2010_2/24.pdf.
2. Левченко Т. Концепція неперервної освіти у світовому контексті [Електронний ресурс] / Т. Левченко. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/111/2.pdf>.
3. Шаповал В. А. До питання маркетингу освітніх послуг в магістратурі напряму «Специфічні категорії» Система суб'єктів інноваційної моделі вищої освіти / В. А. Шаповал, Ю. І. Літвінов // Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Кадрове забезпечення гірничо-металургійного комплексу України» (Дніпропетровськ, 12-13 травня 2011 р.). – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2011. – С. 195–197.
4. Калюжна Т. М. Педагогічні проблеми індивідуалізації безперервної фахової освіти дорослих [Електронний ресурс] / Т. М. Калюжна. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2005-3-2/08_Kaluygna.pdf.
5. Прокопенко В. І. Система суб'єктів інноваційної моделі вищої освіти / В. І. Прокопенко, В. А. Шаповал / Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Кадрове забезпечення гірничо-металургійного комплексу України» (Дніпропетровськ, 12–13 травня 2011 р.). – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2011. – С. 109–111.

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ

К. с. н. Арсланова С. К.

ГАОУ ВПО «Набережночелнинский государственный торгово-технологический институт», Российская Федерация

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНТЕРАКТИВНЫХ ФОРМ ПРОВЕДЕНИЯ ЗАНЯТИЙ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-МЕНЕДЖЕРОВ

Трансформации постиндустриального общества требуют не только знаний, умений переработки информации, но и компетентности специалистов во всех сферах жизнедеятельности. Значительно возрастают требования к менеджменту на всех уровнях управления. В связи с этим выдвигаются высокие требования к подготовке менеджеров, которые должны быть готовы работать в динамичном, быстро меняющемся мире, решать нестандартные задачи, что предполагает наличие умений и навыков анализировать и рассчитывать результаты принимаемых решений. Для достижения поставленной цели в Федеральной целевой программе развития образования на 2011–2015 годы особый акцент был сделан на обеспечение инновационного характера системы образования в соответствии с социально-экономическими вызовами и инновационным характером экономики [1]. Главную роль в такой системе играют инновационные методы подготовки менеджеров в системе высшего образования, которые в будущем будут непосредственно причастны к формированию и обеспечению развития территорий страны.

В период постиндустриального развития конкурентным преимуществом является уже не отдельная идея, а способность личности генерировать и внедрять эти идеи в практику. В Проекте «Стратегии инновационного развития Российской Федерации на период до 2020г.» дано определение «инновационного человека» как широкой категории, означающей, что «каждый гражданин должен стать адаптивным к постоянным изменениям: в собственной жизни, в экономическом развитии, в развитии науки и технологий, – активным инициатором и производителем этих изменений. При этом каждый гражданин будет играть свою роль в общем инновационном сообществе в соответствии со своими склонностями, интересами и потенциалом» [1, с. 18]. Чтобы человек мог реализовать свой инновационный потенциал в конкретных организациях, необходимы условия, обеспечивающие проявление инновационной активности. Современная Россия нуждается сегодня в управленцах новой формации – готовых работать в условиях новой реальности. Традиционные методы обучения позволили создать крепкую и качественную систему образования в России. Вместе с тем, сегодня необходимо рассматривать

у современного выпускника способности применять и самостоятельно решать новые проблемы, для которых традиционные знания выступают фундаментом. Важной следующей составляющей является подготовка специалистов, готовых функционировать в системе быстрой смены внешней среды, способных обучаться в течение всей жизни.

Понимание этой важнейшей задачи характеризует деятельность руководства института и преподавательского состава кафедры менеджмента и маркетинга ГАОУ ВПО «Набережночелнинский государственный торгово-технологический институт» (город Набережные Челны, Республика Татарстан). За годы активной деятельности преподавательским составом кафедры разработаны и реализованы инновационные формы проведения аудиторной и внеаудиторной работы по подготовке менеджеров и маркетологов для предприятий и организаций города Набережные Челны и Республики Татарстан. В рамках общеинститутской системы на кафедре по всем дисциплинам внедрена рейтинговая система оценки знаний студентов, что позволило повысить оценку качества знаний студентов, сформировать четкость критериев оценки у преподавательского состава. Внедрены в учебный процесс дистанционные технологии обучения. Это позволило расширить формы обучения студентов, способы передачи учебной информации. С 2009 года все учебные дисциплины кафедры менеджмента и маркетинга, завершающиеся экзаменом, переведены в режим компьютерного итогового тестирования. Создана электронная база тестов по дисциплинам кафедры. Отличительной формой работы со студентами являются деловые игры, как встроенные в учебный процесс, так и вне учебных занятий. С 2008 года деловые игры по управленческим дисциплинам вышли за рамки кафедральных мероприятий на уровень межвузовских соревнований. Данные формы обучения позволяют закрепить знания на практике, проявлять и развивать творческие способности в решении профессиональных задач, умения воспроизводить управленческие процессы, работать в команде. Уникальной формой оценки знаний, умений и навыков студентов выступают спектакли на управленческую тематику. С 2010 года такие спектакли стали традицией на кафедре. Авторами сценариев выступают сами преподаватели управленческих дисциплин, встраивая в жизнь театральных персонажей важные аспекты теории управления. Каждая группа на 2 курсе должна принять участие в такой постановке. Ребята учатся применять на себя разные роли, получают иное видение учебного процесса. Осваиваемыми формами ведения учебного процесса являются бинарные лекции и бинарные практические занятия – что предполагает комплексную работу с лекционным материалом, междисциплинарное видение специальных вопросов менеджмента. Интерактивные практические занятия стали неотъемлемой формой в подготовке современного менеджера – это творческий поиск, проявление способностей и талантов, как студентов, так и преподавателей.

Современная жизнедеятельность требует реализации стремлений к совершенствованию и инновациям, в первую очередь, в управленческой сфере. Без инновационных моделей организации учебных занятий сегодня сложно представить современный процесс обучения менеджеров.

Список использованных источников:

1. Федеральная целевая программа развития образования на 2011–2015 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://old.mon.gov.ru/dok/prav/obr/8311/> (дата обращения: 02.04.2013).
2. Стратегия инновационного развития Российской Федерации на период до 2020 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.economy.gov.ru/wps/wcm/connect/economy> (дата обращения: 02.04.2013).

К. т. н. Бас К. М., Бас Т. П.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна;

Національна металургійна академія України, м. Дніпропетровськ

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ І ВІНАХІДНИЦЬКИХ НАВИЧОК
ПРИ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ КЕРІВНИКІВ ВИРОБНИЦТВ**

Сучасні потреби суспільства у фахівцях, здатних конкурувати на ринку праці, передбачають необхідність вдосконалення системи освіти у вищих навчальних закладах. Нашій країні потрібні професіонали, які здатні швидко адаптуватись до сьогоденних соціально-економічних потреб, що дуже швидко змінюються. Вузи повинні бути націлені на випуск спеціалістів з раціональною, ретельно продуманою та професійно орієнтованою фундаментальною підготовкою, яка давала б змогу оперативно опановувати нові технології управління виробництвом. Сучасний менеджер повинен володіти не тільки спеціальними, професіональними знаннями, а і навичками творчого мислення при розв'язуванні технічних задач, умінням використовувати нове в науці та техніці.

На підставі викладеного, набуває важливе значення формування творчих, нестандартних і винахідницьких навичок при підготовці сучасних керівників виробництв.

Початки творчих здібностей, логічного мислення повинні формуватися з дитинства, в дошкільних та середніх навчальних закладах. Але все очевиднішим стає те, що за останні 10 років в традиційній школі, особливо у старших класах, скорочення часів на засвоєння наукоємних дисциплін призвело до передавання знань, умінь і навичок від покоління до покоління, і вчитель не встигає за темпами їх наروщування. Сучасна школа недостатньо розвиває здібності, необхідні її випускникам для того, щоб самостійно самовизначитися у глобалізованому та надзвичайно динамічно змінному світі, приймати обґрунтовані рішення щодо свого майбутнього, бути активними, конкурентоспроможними і мобільними суб'єктами на

ринку праці. Головними недоліками традиційної системи освіти є породжені нею невміння і небажання дітей активно вчитися, не сформованість ціннісного ставлення до власного розвитку, освіти та соціуму в цілому [1–5]. Тому професорсько-викладацькому складу ВНЗ приходить починати спочатку розвиток творчого, логічного мислення у першокурсників, прививати їм творчі і винахідницькі навички.

Створюючи на лекції проблемні ситуації, викладач залучає слухачів до творчого розмірковування, що викликає інтерес до предмета, який вивчається, сприяє формуванню знань і вмінь з цього предмета. Загальновідоме велике значення самостійної роботи студентів з матеріалом, який вивчається. Саме самостійна робота студентів сприяє розвитку у них логічного мислення, творчого підходу при розв'язуванні різноманітних задач. При організації самостійної роботи студентів треба залучати якомога ширше комп'ютерні технології. Адже сучасні комп'ютерні технології навчання здатні забезпечити передачу знань від викладача до студента багато ефективніше ніж традиційні методи, підвищують інтерес до предмета, полегшуючи його засвоєння.

Важливе місце у розвитку творчого мислення, формуванні дослідницьких навичок у студентів займає їх участь у різних формах науково-дослідницької роботи, в тому числі:

- участь студентів у виконанні розділів наукових тем на кафедрі;
- виконання науково-дослідницької роботи під керівництвом викладача;
- підготовка докладів і виступ з ними на семінарах;
- підготовка докладів і виступ з ними на студентських науково-технічних конференціях;
- підготовка студентами разом з викладачами до друку наукових статей;
- участь в студентських олімпіадах і конкурсах.

Досвід показує, що залучати студентів до науково-дослідницької роботи треба вже з перших курсів. Теми студентських науково-дослідницьких робіт повинні носити прикладний характер, щоб студенти мали можливість бачити застосування предметів природничо-наукового циклу до вирішення практичних технічних задач. Студенти в змозі скласти математичну модель реальної динамічної системи у вигляді диференціальних рівнянь і розв'язати її аналітичним або чисельним методом, розробивши програму чи використовуючи відомі комп'ютерні математичні системи (MathCad, Mathematika, MathLab та інші). Проаналізувавши отримані розв'язки, студент зможе зробити висновки про працездатність реальної системи. Таке дослідження дозволяє студенту отримати певні навички науково-дослідницької діяльності та викличе у нього моральне задоволення і впевненість у змозі самостійно вирішувати практичні задачі. Надалі такі студенти, що використовують накопичений творчий досвід, будуть впевнено виконувати курсові роботи і проекти і використовувати дослідницькі навички при виконанні дипломного проекту.

Таким чином, сучасна технічна освіта, окрім надання знань, має прищепити молодій людині здатність самостійно засвоювати знання, оволодівати потрібною інформацією та творчо осмислювати її. Тобто освіта покликана навчити майбутніх керівників, на основі отриманих знань критично і творчо мислити, бо це є одним із головних факторів підвищення їх професіоналізму і ефективності виробництва та використання інноваційних технологій в ньому.

Список використаних джерел:

1. Аузіна М. О. Інноваційні процеси в освіті : навч. посіб. / М. О. Аузіна, А. М. Возна. – Львів : ЛБІ НБУ, 2003 – 130 с.
2. Андрюханова В. М. Сучасні підходи щодо вирішення проблеми підготовки вчителя до інноваційної діяльності / В. М. Андрюханова // Управління школою. – 2004. – № 34. – С. 7.
3. Джерело педагогічної майстерності. Інноваційний освітній простір Харківщини : науково-методичний журнал. – Х.: ХОНМІБО, 2007. – Вип. №1(38). – 132 с.
4. Грабовська Т. І. Інноваційний розвиток освіти: особливості, тенденції, перспективи / Т. І. Грабовська, М. І. Талапканич, В. В. Химинець. – Ужгород, 2006. – 232 с.
5. Химинець В. В. Психолого-педагогічні аспекти інноваційних технологій / В. В. Химинець, Я. М. Сивохоп, В. В. Петрус. – Ужгород, 2006. – 148 с.

К. т. н. Бойко В. В.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА» В СИСТЕМІ ГАЛУЗЕВИХ НАУК
ТА ПРАКТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ**

Почну девізом ректора Державного Вищого Навчального Закладу «Національний гірничий університет» академіка Геннадія Григоровича Півняка – «Освіта і наука – національні пріоритети». Я, як педагог, викладач предмета «Економіка підприємства», маючи значний досвід наукової та практичної праці на підприємстві в галузі економіки, дуже повно усвідомлюю зміст цього девізу. Якщо його віднести до науково-методичних основ вивчення дисципліни «Економіка підприємства», то необхідно зауважити, що сьогодні економіка підприємств України в короткий час (два десятиліття) достатньо зорієнтована на умови світової капіталістичної економіки. Переорієнтація раніше сформованої соціалістичної адміністративної економіки з державними формами власності на ринкову з різними формами володіння активів підприємства – це корінна зміна не тільки принципів управління економікою як наукою, але і принципів безпосереднього втілення її в освіту, а потім і в виробництво. Названа переорієнтація економіки підприємств внесла корінні зміни в основи планування, обліку, аналізу собівартості, прибутковості, фінансового та організаційного менеджменту. З реформами безпосередньо пов'язана активізація освітянської сфери вищих начальних закладів України, і як її складову –

науково-методичну діяльність. Науково – методична та освітня діяльність в галузі економіки підприємства – це надання студентам знань з ринкової економіки підприємства, забезпечення їх методичними розробками та посібниками з втіленням досягнень теорії і нової практики, в тому числі світового досвіду. Мова підприємства в сьогоденній економіці – це ділова нова (порівняно) мова України (менеджмент, маркетинг, вертикальні інтеграції, горизонтальні інтеграції, демпінг, доля ринку, лідерство в цінах, ліцензування, франчайзинг, експортний картель, опціон та інше).

Сучасні умови надання студентам вищих навчальних закладів системних економічних знань по основам економіки галузевих підприємств потребують від викладацького персоналу не тільки професійних особистих наукових знань, а і їх умінь при розробці методик по виконанню конкретних індивідуальних завдань, курсових та дипломних робіт синтезувати питання науку з виробництвом. Таке синтезування науки та практики дозволить студентам організаційно економічних професій (економісту підприємства, організаційному менеджеру, логісту, маркетологу та іншим) більш глибоко та системно опанувати економічними знаннями як в роки навчання, так і втіленню їх в практику своєї подальшої діяльності. До системи дисциплін, які обов'язково повинні забезпечувати названі умови, належить предмет «Економіка підприємства». Предмет «Економіка підприємства» вивчає переломлення теоретичних положень і загальних законів економіки в конкретній діяльності підприємства. Науково-методичні основи вивчення дисципліни «Економіка підприємства» повинні віддзеркалювати логічну послідовність теоретичного матеріалу, що викладається, придбання навичок вирішення практичних задач та завдань, аналізу конкретних виробничих і економічних ситуацій підприємства із використанням елементів організації технологічних процесів, які акумулюють всі ресурси. Таким чином, вивчення цього курсу повинне дати студентським аудиторіям, поряд із загальними знаннями, конкретні знання з галузі прикладної економіки для вирішення питань, що донедавна мало цікавили управлінський персонал підприємства, а саме: чи ефективно використовуються усі види виробничих ресурсів, які беруть участь у підприємницькій діяльності на всіх її стадіях?? Чи є попит на продукцію (послуги), що виробляються? Чи рентабельно підприємство? Такий зміст предмета «Економіка підприємства» повинен визначатися тісним зв'язком не тільки з теоретичними економічними дисциплінами, а і, на мою думку, щільним поєднанням з вивченням систем технологій підприємств (фірм). Викладаючи конкретні економічні питання використання ресурсів галузевого підприємства, особливо трудових (ефективності праці, показники її рівня, фактори зростання продуктивності та інше), без синтезу з системами технології та їх організацією вивчення названих питань, в своїй більшості, схоже з курсами теоретичної економіки. В системі підготовки фахівців управлінців, наприклад напрямку «Менеджмент», курс вивчення систем технологій, з погляду їх класифікацій та організації, занадто

незначний, що можливо вважати відсутнім. Як слідство, настають питання: яке системне науково-практичне, в тому числі економічно-статистичне, завдання по виробничій, а потім і по переддипломній практиці надається студенту?? Як студент теоретично та практично підготовлений до названих практик?! Добре, якщо у студента випала можливість пройти (а інколи не пройти, а пробігти) ці практики на підприємствах (фірмах). Сьогодні більшість підприємств не дають згоду на прийняття студентів на виробничу практику, мотивуючи комерційною таємницею. При подальшому виконанні дипломного проекту (роботи) студенту бажано обґрунтувати фактичну ефективність вибраної теми, і, як найкраще, затвердити її впровадження підприємством (або фірмою). Інколи розумієш, яке можливе реальне впровадження розробок дипломної роботи, якщо в роботі розглядаються характеристика та результати діяльності віртуального підприємства (взяті з електронних версій))?! Слід відзначити, що недавно діють цілеспрямовані постанови та вказівки уряду, які зобов'язують керівників підприємств забезпечити проходження всіх видів практик студентів на підприємствах. Реалізація названих рішень дозволить їм комплексно на виробничих практиках розширити та углибити свої знання, одержаних при вивченні теоретичних курсів загальноосвітніх та нормативних дисциплін. Крім цього, більш обґрунтовано та реально студенти будуть виконувати і захищати дипломні роботи, які в деякій мірі можуть знайти впровадження в підприємствах. Окрім цього, студенти своїми знаннями та сумлінням при проходженні виробничих практик все більше будуть забезпечувати собі, як молодим спеціалістам, робочі місця на підприємствах (фірмах).

Як примітку хочу нагадати, що «Менеджмент» – 1) це політика забезпечення прийняття рішень передбачаючих в області бізнесу комплексний аналіз факторів, які впливають на його ефективність; 2) це організація керівником ефективної роботи співробітників, цілеспрямована дія менеджера на підпорядкованих йому робітників (персоналу) в інтересах успішного рішення поставлених перед ними задач та прибуткової діяльності фірми. З вище зазначеного слідує, що підготовка фахівця з напрямку «Менеджмент» потребує вивчення дисциплін по комплексним питанням з управління та обґрунтування його ефективності. Однією з таких дисциплін є «Економіка підприємства». «Економіка підприємства» являється дисципліною, яка синтезує загальнотеоретичні економічні науки та комплексні галузеві економічні науки, які будуть відповідати їх професійному призначенню.

Як було зазначено вище, навчально-кваліфікаційна програма студентів-менеджерів передбачає ознайомлення з організаційно-економічною діяльністю підприємства (фірми, адміністративною організацією) в часи проходження традиційних практик. Слід зауважити, що для опанування поставлених практично – виробничих завдань по професійній підготовці студентів напрямку «Менеджмент» при проходженні всіх видів практик, запланованих часів в робочих програмах

профілюючих кафедр замало. Виникає питання – як надолужити додатковий час, який дозволить студентам більш ретельно та професійно вивчати основи менеджменту виробничої сфери, набувати навиків розробки організаційно-управлінських рішень та їх системного, в тому числі і економічного, обґрунтування?

На перший погляд, начебто відбулося зниження престижу наукової діяльності в вузах за рахунок зміни фінансових принципів виконання сумісних з підприємствами науково-дослідних тем і, як наслідок, зменшилось залучення студентів до цієї роботи. Але ж в вузах зосереджений висококваліфікований педагогічний склад вчених, яким необхідно підвищувати рівень своєї кваліфікації, одноразово вести пошук нових тем наукових та практичних розробок. Ми повинні розуміти, що розвиток та впровадження законів світової економіки в підприємництво України чітко проявилось не так давно (в останні десятиліття). На теперішній час підприємства, фірми, наукові та адміністративні організації для викладачів вузів залишаються великою практикою розуміння складності господарського середовища. Господарське середовище сьогодення зажадало від підприємств (фірм) високої гнучкості в керуванні, уміння постійно прораховувати безліч управлінських рішень у багатофакторному комплексі їх конкретного та практичного виконання. Зосередження уваги науковців – викладачів на сумісній договірній роботі (юридично забезпеченій) з підприємствами та іншими організаціями (без додаткового фінансування) повинно стати надійною базою підвищення як їх кваліфікаційного рівня, так і основою залучення до неї студентів. Хочу сказати, як одна із авторів науково-практичної роботи за назвою «Комплексна система атестації робочих місць», яка зародилася на Дніпропетровському комбайнобудівному заводі в восьмидесяті роки, і набула широкого розповсюдження. Робота виконувалась науковцями та студентами сумісно з інженерно-технічними підрозділами підприємства. Завдання, які ставив завод перед виконавцями роботи, науково обґрунтовувалися співробітниками кафедри економіки і організації виробництва промислових підприємств. На їх основі проводилися дослідження аспірантів, виходили збірники наукових праць, захищалися кандидатські та докторські роботи і, не менш важливо, підприємство приймало участь в прагматичному вихованні студентів. Курсові та дипломні роботи студентів базувалися на реальній тематиці пошуку та економічному обґрунтуванні резервів підприємства на основі атестації та раціоналізації робочих місць, що забезпечувало їм посвідчення – робота знайшла втілення в виробництво. Вище зазначена наукова праця не одноразово нагороджувалася державою, в тому числі і першою премією Міністерства освіти СРСР.

Кафедра менеджменту виробничої сфери ДВНЗ «Національний гірничий університет» в сучасних умовах продовжує наукову тематику про яку розповідалось вище. Кафедра виконує сумісні науково-практичні роботи, в тому числі з ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод». Теми робіт передбачають пошук та

економічне обґрунтування виробничих резервів діяльності підприємств (фірм, організацій) в нових умовах господарювання. До виконання тем залучені викладачі, аспіранти та студенти. Науково-практичні завдання тем та їх рішення знаходять впровадження в дипломних роботах студентів, наукових розробках аспірантів, їх доповідей на конференціях, підготовки та виданню тез та статей і, не менш важливо, впроваджуються на підприємствах (фірмах) сьогодення.

В основу закріплення навчального процесу в вузах, в основу всіх перетворень науково методичної роботи, які віддзеркалюють професійну майстерність викладача, ми повинні закладати один із найважливіших принципів – це повсякчасне виховання студентської молоді, яка завтра займе провідні місця в вузах, підприємствах, банках, адміністративних організаціях. Спектр питань по вихованню студентської молоді не має кордонів. На мою думку, це відповіді на такі питання. По перше, які приклади надає викладач вузу студентам? Яка його дисциплінованість? Яка охайність? Якими конкретними та глибокими знаннями предмету володіє? Яка його лекторська майстерність? Яке має розуміння сьогодення? На скільки мудрий, справедливий та відповідальний перед «живою» студентською аудиторією? По друге, на закінчення питань по вихованню молоді, скажу: «Наш приклад завжди діє сильніше, чим наші проповіді». Через всі часи в пам'яті кожного із студентів (викладач також був ним) зостануться не всі формули, їх зміст, зостануться ті принципи, яким учив їх викладач – взірець, чий особистий приклад вкарбувався на все життя.

Будинская О. Ю.

ДВНЗ «Национальный горный университет», г. Днепрпетровск, Украина

**ОСНОВЫ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОГО ПОЗНАНИЯ
КУРСА «ЭКОНОМИКА ПРЕДПРИЯТИЯ»
ОТ СТУДЕНТА ДО АСПИРАНТА**

Изучение курса «Экономика предприятия» дает возможность студентам приобрести совокупность знаний и навыков, необходимых для успешного управления экономической деятельностью предприятия, выработки умения моделирования хозяйственных ситуаций и практического решения планово-экономических и управленческих задач в условия рыночной экономики.

При изучении курса у студентов развивается культура экономического мышления и способности умелого использования полученных знаний при проведении финансово-экономического анализа функционирования предприятия с использованием современных методов расчета прибыли, эффективности и рентабельности производственно-хозяйственной деятельности, экономии издержек производства и обращения.

В результате изучения дисциплины у студентов складывается представление:

- об экономических основах функционирования предприятия;
- о составе и структуре экономических ресурсов предприятия – основных и оборотных средствах, трудовых и финансовых ресурсах;
- о методах оценки результатов хозяйственной деятельности предприятия, эффективности использования его экономических ресурсов.

Экономика предприятия занимает одно из главных мест среди дисциплин, которые способствуют формированию экономических знаний у студентов, поскольку в результате изучения дисциплины:

- осваивается методика планово-экономических расчетов;
- изучаются способы повышения конкурентоспособности предприятий;
- приобретаются навыки системного анализа сложных объектов, процессов и явлений в сфере экономических отношений, складывающихся в обществе;
- приобретаются знания об экономической системе промышленного предприятия, ее эволюции и современном состоянии;
- происходит знакомство с простейшими моделями, используемыми в экономических исследованиях на уровне малого предприятия;
- осваиваются навыки использования графических методов анализа и элементарного аппарата для изучения динамики количественных параметров экономических процессов;
- вырабатывается умение выбирать правильную экономическую стратегию и тактику поведения предприятия в постоянно изменяющейся рыночной среде, самостоятельно принимать решения, затрагивающие различные аспекты производственно-хозяйственной деятельности предприятия.

Изучение экономики предприятия студентами закладывает фундамент важнейшего комплекса экономических знаний в целом необходимых для дальнейшего изучения таких дисциплин как планирование на предприятии, бухгалтерский учет и аудит, производственный менеджмент, финансы предприятий и финансовый менеджмент и др.

Аспирантская же деятельность дает возможность взглянуть на изучение курса «Экономика предприятия» под другим углом. Теоретические аспекты приобретают несколько другие очертания, подвергаясь анализу в комплексе с реальными условиями хозяйствования предприятия.

Наглядной становится необходимость изучения каждого предметного раздела курса в увязке с остальными разделами, поскольку только таким образом раскрывается взаимосвязь и взаимовлияние всех процессов, происходящих на предприятии.

В отличие от студенческого подхода к изучению курса, аспирант имеет возможность провести параллели с пониманием руководящего звена предприятия

уже известных ему теоретических подходов. Зачастую руководство экономических подразделений действующих предприятий совершенно иначе трактует известные в научной среде подходы к оценке финансовой устойчивости и экономической эффективности деятельности предприятия. И те факты, которые являются незыблемыми для того, кто знаком с курсом «Экономика предприятия», подвергаются сомнению и критике в применении к экономической деятельности предприятия.

Однако понимание интерпретации теории экономической науки с позиции предприятия оказывается полезным. Только имея такое понимание, становится возможным определить действительно существующие стратегические недочеты в планировании деятельности предприятия. В подходах к нормированию, распределению прибыли, учету и планированию затрат, планированию инвестиционной деятельности, воспроизводству основных фондов, возмещению оборотных средств и так далее.

Таким образом, несомненно, важным и основополагающим для будущего научного сотрудника является изучение курса «Экономика предприятия» как студенческой дисциплины. Но не менее, а может и более важным является переосмысление данного курса в процессе обучения в аспирантуре. Именно такая последовательность в методологии изучения курса позволит в наиболее полной мере понять взаимосвязь теоретической науки и практического её применения, а также доказать необходимость и актуальность внедрения результатов новых научных исследований.

К. э. н. Геращенко С. А., к. э. н. Черкавская Т. М.

ДВНЗ «Национальный горный университет», г. Днепрпетровск, Украина

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В ВУЗЕ

Требования современного рынка труда усиливают роль образования, которое является единственной специализированной подсистемой общества, целевая функция которой совпадает с целью общества. Если различные сферы и отрасли хозяйства производят определенную материальную и духовную продукцию, а также услуги для человека, то система образования «производит» самого человека, воздействуя на его интеллектуальное, нравственное, эстетическое и физическое развитие.

Следует отметить, что в настоящее время система образования в Украине, в полной мере не исчерпывает свой потенциал относительно формирования у студентов проектной детерминации будущего, ответственности за него, веры в себя, уверенности в своих профессиональных способностях относительно влияния на развитие общества. По мнению ученых на состояние образования в нашей стране влияет

кризис общественно-политической и социально-экономической систем, что обусловлено: недостаточным уровнем социального внимания к образованию; низким финансированием; слабой социальной защитой участников учебно-воспитательного процесса; неудовлетворением базовых потребностей молодежи в нормальных материальных условиях жизни, в образовании, самоутверждении; медленным развитием социально профессиональной ориентации. Высшее образование является приоритетной отраслью, которая обеспечивает стабильное функционирование и развитие всех сфер жизнедеятельности общества.

Тип занятости, адекватный современному интенсивному этапу развития экономики должен в значительной степени отвечать не только потребностям производства, но и задачам качественного воспроизводства и развития самого трудового потенциала, в том числе за счет повышения внимания к сфере воспитания и образования.

Реальная ситуация на рынке труда в настоящее время такова, что выпускнику мало иметь отличные оценки по предметам, решающими факторами при принятии решения о приеме на работу может стать даже небольшой опыт работы и организаторские способности. Работодатели отмечают как негативную характеристику молодых специалистов отсутствие первоначального трудового опыта, довольно низко оценивают их готовность решать конкретные практические задачи и брать на себя ответственность за принятые решения. Излишний академизм и теоретическая направленность высшего профессионального образования приводят к очередному противоречию – возникновению несоответствия между достаточной теоретической подготовкой и малым (или полностью отсутствующим) опытом трудовой деятельности выпускника вуза.

ВУЗ может оказать реальную помощь молодому специалисту через создание комплексной системы трудоустройства выпускников. В практике деятельности вузовских центров трудоустройства положительно зарекомендовали себя следующие формы работы: ведение базы данных выпускников и вакансии работодателей; подбор претендентов на вакансии и организация кадрового собеседования; консультирование студентов по вопросам трудоустройства и составление резюме; проведение «Ярмарок вакансий» и др. Модель современного выпускника ВУЗА сконцентрирована на профессиональном развитии, где акцент переносится на становление умений видеть, осознавать и оценивать различные проблемы, конструктивно решать их в соответствии со своими ценностными ориентирами, обусловлен сменой образовательной парадигмы с принципа адаптивности на принцип компетентности. Это предполагает системную перестройку всего процесса вузовской подготовки для получения необходимого результата образования в виде компетенций будущего специалиста.

Среди основных компетенций необходимо выделить следующие:

1. Информационная компетентность: способность ориентироваться в информационном потоке; умение находить и систематизировать различные источники информации по определенному критерию; использовать рациональные способы получения, преобразования, систематизации и хранения информации; компьютерная грамотность.

2. Коммуникативная компетентность: готовность вступить в общение по познавательным, деловым, личностным мотивам; понимание ценности сотруднических отношений, знание конструктивных способов решения конфликтов, навыков публичного выступления; умение строить партнерские отношения, умение работать в команде, организовывать работу исполнителей, находить и принимать управленческие решения.

3. Социально-правовая компетентность: понимание значения своих социальных функций как гражданина своей страны, члена общества, умение соотносить свои интересы с интересами общества; способность брать на себя ответственность.

4. Компетентность самосовершенствования: потребность в саморазвитии; умение выстраивать персональную жизненную стратегию; способность самостоятельно контролировать ход своего интеллектуального развития и добиваться высот своего профессионального мастерства и творчества.

5. Компетентность деятельности: ориентация в разных видах деятельности, знание средств и способов деятельности; умение увидеть и сформулировать проблемы; предложить их решение, принять ответственность за свой выбор.

Таким образом для повышения качества высшего образования необходимо внедрять инновационные методы обучения, которые в целом способствовали бы повышению конкурентоспособности выпускников на рынке труда.

К. э. н. Давлетшина Л. М.

Институт управления и территориального развития

ФГАОУ ВПО «Казанский (Приволжский) федеральный университет»,

Российская Федерация, Республика Татарстан

ВОЗМОЖНОСТИ ДИСТАНЦИОННОЙ ФОРМЫ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕРСОНАЛА

Учитывая высокую турбулентность современной деловой среды, именно дистанционный способ развития человеческих ресурсов является хорошей альтернативой традиционным способам повышения квалификации персонала.

Сотрудники по сравнению с традиционным подходом имеют в перспективе новые возможности для развития, так как здесь не прослеживается жесткое раз-

деление труда и профессиональной карьеры. В тоже время при продвижении по карьерной лестнице освоенные компетенции будут способствовать совершенствованию навыков и способностей сотрудников, а это в свою очередь приводит к повышению эффективности выполнения задач в организации.

Основные возможности дистанционного развития человеческих ресурсов могут заключаться на наш взгляд в следующем:

1. Образование и обучение происходит преимущественно в открытом доступе, обеспечивая максимальную индивидуальность.

2. Эвентуальность использования существующих информационных и инновационных технологий.

3. Динамичное общение на форумах позволяет использовать образовательные ресурсы открыто, независимо от местонахождения работника, наличия материальных ресурсов и региональных условий.

Преимущества дистанционных средств повышения квалификации персонала особенно заметны при экономической оценке затрат на образование, командировок, технического обслуживания и т.д. В дополнение к экономии затрат может быть отмечено улучшение качества образовательных услуг в части учета индивидуальных интересов личности, благодаря чему возрастает вероятность активной самореализации сотрудников. В конечном итоге в организации увеличивается возможность повышения прибыли, качества и экономии времени, то есть эффективности деятельности в целом.

Дистанционное развитие персонала открывает новые стратегические перспективы в части доступа к ресурсам и выхода на новые рынки благодаря возможности интерактивного реагирования на изменения в обществе. Достаточно важным преимуществом дистанционного повышения квалификации персонала является возможность получения необходимых знаний в произвольном удобном месте или географической точке для любого пользователя, благодаря доступным для него различным средствам передачи необходимой информации, а именно ТВ, видео, Интернет и мультимедийные приложения.

Фактор, который следует особо рассмотреть при оценке преимуществ дистанционного образования это время. При этом учет временного фактора играет большую роль не только для высококвалифицированных сотрудников, которых порой сложно вывести из общего трудового процесса для получения новых знаний, а также для безработных, имеющих больше времени для получения необходимой информации. Дистанционные средства обучения и повышения квалификации открывают возможность получения определенных навыков почти для всех слоев общества, то есть новые технологии обучения могут способствовать повышению социальной справедливости и доступности во временном и пространственном аспекте.

Вместе с тем дистанционный коучинг улучшает интеграцию сотрудников многообразных культурных традиций. Обозначенное преимущество проявляется, к примеру, при различном рабочем графике или несхожей разговорной динамике персонала. В тоже время здесь исключается влияние семантических, невербальных барьеров, поведения, ценностей, настроения и культурно-специфических характеристик кадрового состава в процессе передаче информации.

Таким образом, внедрение дистанционных средств повышения квалификации персонала является стратегическим инструментом снижения неопределенности современной окружающей среды компаний.

Следует отметить, что пока обе формы развития персонала сосуществуют в организации, всегда есть опасность, что дистанционное повышение квалификации персонала может рассматриваться как просто причуда. Ровно как при увеличении автоматизации уменьшается время самостоятельной и творческой работы личности.

В целом необходимо отметить, что НТП и виртуализация распространяется постепенно на все подразделения компании. Развитие персонала при современном переходном периоде к дистанционному образованию, по-прежнему базируется на физическом присутствии людей и компаний. Проектирование дистанционного повышения квалификации персонала в будущем на наш взгляд будет характеризоваться технологическими и социальными изменениями. Следует подчеркнуть, что дистанционное повышение квалификации персонала не отрицает классические подходы личного развития, и могут служить в качестве дополнения к ним. Дистанционное повышение квалификации персонала позволяет при одновременном достижении социальных и экономических целей компании, преодолеть доминирующие детерминанты развития персонала в ограничении времени и пространства и учесть индивидуальные пожелания потребителя образовательных услуг.

Список использованных источников:

1. Davidow, William; Malone, Michael (1993): Das virtuelle Unternehmen; Campus Verlag; Frankfurt (Main), New York; 1993.
2. Schmiede, Rud (2005): Perspektiven virtueller Personalentwicklung: Rahmenbedingungen und Gestaltungsansatz eines Zukunftsszenarios; Technische Universität; Darmstadt; 2005.

Дубинина Н. В.

Одесская государственная академия строительства и архитектуры, Украина

**ДЕЛОВЫЕ ИГРЫ С ПРИМЕНЕНИЕМ
МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ – КАК ОСНОВА
ФОРМИРОВАНИЯ УМЕНИЙ
И НАВЫКОВ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-СТРОИТЕЛЕЙ**

Формирования профессиональной компетенции специалистов того или иного профиля является основной предпосылкой для осуществления ими успешной будущей профессиональной деятельности в современных условиях труда. Как мы знаем, успешное выполнение будущей профессиональной деятельности сегодня предусматривает наличие глубоких профессиональных знаний по специальности, умений и навыков их применения, умений применять новые мультимедийные технологии, овладение такими профессионально-личностными качествами, как: научной позицией, воображением, инициативой, творческими способностями, креативностью, эрудицией, умением выражать собственное мнение и аргументировать его, работать самостоятельно и владеть навыками исследовательской деятельности.

Цель статьи: доказать необходимость проведения деловых игр на занятиях специального и социально-гуманитарного циклов в инженерно-строительном ВУЗе для формирования и развития профессиональной компетенции будущих инженеров-строителей.

Для формирования и развития профессиональной компетенции будущих инженеров-строителей на занятиях по дисциплинам специального и социально-гуманитарного циклов следует проводить со студентами деловые игры их профессиональной (строительной) направленности с использованием средств мультимедиа. Целью их проведения является формирование у будущих специалистов инженерно-строительного профиля навыков делового общения, развитие вышеупомянутых профессионально-личностных качеств, формирование речевых навыков аргументации и эмоционального выражения чувств, мнений и суждений. Так, рассмотрим несколько деловых игр инженерно-строительной направленности.

Деловая игра 1. «Десять гектаров». Данную игру следует проводить на занятиях по геодезии. Её суть состоит в следующем: студенты делятся на 6 команд (по 4 человека в каждой). Каждая команда получает участок земли в 10 Га и задачу – построить на нём определённый объект: железную дорогу, аэродром, автомагистраль, заповедник, жилой дом, водопровод) с помощью таких компьютерных мультимедийных программ: Geonics, Geotec, 3D Tunnel, 3D home architect Design Deluxe, Autodesk Revit Building, Kompas 3D, Focus Multimedia. Но для строительства объекта этот участок не подходит. Команды должны путём переговоров полу-

чить необходимый участок земли (переговоры проводятся с помощью телефона и наушников). После проведения переговоров игрокам, которые просили выделить другой участок, предложили заполнить бланк-форму и отправить по электронной почте члену команды, который выделял участки. Затем студенты проектируют заданные объекты с помощью вышеуказанных компьютерных мультимедийных программ.

Для подведения итогов выбираются члены жюри, которые выбирают лучший спроектированный объект.

Деловая игра 2. «Город XXI века». Данную игру целесообразно проводить на занятиях по архитектурному проектированию. Суть игры состоит в следующем: студенты делятся на 5 групп (по 4 человека в каждой) и получают задание: составить проект города XXI века с помощью таких компьютерных мультимедийных программ: Geonics, Geotec, 3D Tunnel, 3D home architect Design Deluxe, Autodesk Revit Building, Kompas 3D, Focus Multimedia, T-Flex, Autodesk Auto CAD, Idecad Architectural. После этого им нужно создать анимационные ролики своего проекта и запустить их на мультимедийный экран. Затем члены других команд задают свои вопросы и предлагают идеи относительно дополнения проектов. В конце игры члены жюри подводят итоги.

Деловая игра 3. «Законы города». Данную деловую игру можно проводить на занятиях по архитектурному проектированию и инженерной графике. Её суть в следующем: студентов делят на группы. Каждой группе выделяют участок (город), который нужно заполнить как можно большим числом строительных объектов. Объекты проектируются с помощью компьютерных мультимедийных программ инженерного назначения.

Деловая игра 4. «Computer support» – компьютерная помощь. Игра проводится на английском языке и включает в себя 3 этапа. Её проводят на занятиях по английскому языку. Перед началом игры на мультимедийной доске представлена профессионально-деловая лексика по теме. При проведении игры используются следующие материалы: компьютер, телефон, наушники, аудиозапись и карточки с компьютерными проблемами.

1) Подготовительный этап: на этом этапе студенты изучают бланк-форму, которую используют в Help центре сотрудники компьютерной поддержки и составляют список вопросов необходимых, чтобы получить информацию для заполнения бланка. Затем они прослушивают запись телефонного разговора между пользователем и сотрудником центра компьютерной поддержки и сравнивают вопросы, которые спрашивает сотрудник Help центра со списком своих вопросов.

2) Проведение деловой игры: группа студентов делится на мини-группы по 3 человека, распределяются роли. Студенты, получив карточки с компьютерными проблемами, обращаются по телефону в центр компьютерной поддержки, а сотруд-

ники центра, в свою очередь, отвечают на их вопросы. По окончании телефонного разговора студенты с карточками, где указаны проблемы с компьютерами, получают листы бумаги для написания отчёта по заполненной бланк-форме. После этого отчёты набирают на компьютере и отправляют по электронной почте.

3) Заключительный этап – подведение итогов, исправление ошибок. Для подведения итогов игры выбирают 6 членов жюри. Они должны выбрать лучший диалог.

Деловая игра 5. «Вакансия». Её также проводят на занятиях по английскому языку при изучении тем «Моя будущая профессия», «Трудоустройство на работу». Для проведения игры участников разделили на 3 группы: 7 работодателей и 7 соискателей и 6 членов жюри. Она заключалась в проведении собеседования для соискателей при трудоустройстве на работу в строительную фирму. Для соискателей были предложены такие роли: коммерческий директор, менеджер по импорту и экспорту строительного оборудования, прораб, инженер по теплоснабжению, инженер по водоснабжению, инженер по газоснабжению и архитектор. Для проведения игры использовались компьютер, мультимедийный экран, мультимедийный проектор, мультимедийная доска.

Каждый из кандидатов должен был с помощью компьютера в программе MS Word составить своё профессиональное резюме, затем запустить его на мультимедийный экран и рассказать информацию о себе, своих профессиональных навыках, опыте работы, образовании, уровне владения компьютерными технологиями и иностранным языком. После этого соискатели отвечали на вопросы работодателей.

В конце подводятся итоги игры. При выборе лучшего собеседования работодателя и соискателя жюри обращают внимание на правильность написания резюме, представление его на экране, полноту информации – для соискателей и корректность постановки вопросов – для работодателей.

Из вышеизложенного можно сделать следующий вывод: деловые игры необходимо проводить на занятиях специального и социально-гуманитарного циклов, потому что их проведение способствует развитию профессионально-личностных качеств, необходимых для осуществления будущей профессиональной деятельности. Кроме того, их проведение формирует у будущих специалистов интерес, положительные эмоции, активность и развитие деловых качеств.

К. пед. н. Лахтин А. Ю.^{*}, Лахтина Ю. В.^{}**

^{}Бийский технологический институт (филиал)*

*ФГБОУ ВПО «Алтайский государственный технический университет
им. И. И. Ползунова», Российская Федерация;*

*^{**}КГБОУ СПО «Бийский педагогический колледж», Российская Федерация*

СТРУКТУРА ПРОЕКТНОГО ОБУЧЕНИЯ КАК НОВАЯ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕХНОЛОГИЯ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Внедрение новых педагогических технологий в практику обучения следует рассматривать как важнейшее условие интеллектуального, творческого и нравственного развития студентов.

Проектная методика – это педагогическая технология, ориентированная не на интеграцию фактических знаний, а их применение и приобретение новых путем самоорганизации и самообразования студентов.

При проектном обучении метод рассматривается как способ достижения поставленной дидактической цели через детальную разработку проблемы (технологии), которая должна завершиться вполне реальным, осязаемым практическим результатом, оформленным тем или иным образом. При использовании этого метода решаются важные дидактические задачи:

- занятия не ограничиваются приобретением студентом знаний, умений, навыков, а выходят на практические действия, затрагивая их эмоциональную сферу, благодаря чему усиливается мотивация студентов;

- студенты получают возможность осуществлять творческую работу в рамках заданной темы, самостоятельно добывая необходимую информацию из разных источников, при этом они учатся самостоятельно мыслить, находить и решать проблемы, привлекая для этой цели знания из разных областей, прогнозировать результаты и последствия разных вариантов решения;

- в проекте успешно реализуются различные формы организации учебной деятельности, в ходе которой осуществляется взаимодействие студентов друг с другом и с преподавателем, роль которого меняется: вместо контролера он становится партнером;

- в проектной работе весь процесс ориентирован на студентов: учитываются его интересы, опыт и индивидуальные способности.

Общей особенностью проективных приемов является наличие поставленной лично-значимой проблемы и задачи решить ее. Если это теоретическая проблема – то процесс проектирования заключается в нахождении конкретного ее решения, если практическая – то задачей студента является достижение конкретного результата этой проблемы, готового к внедрению. Решение проблемы предусматривает, с одной стороны, использование разнообразных исследовательских,

поисковых методов и средств обучения, а с другой – необходимость интегрирования знаний, умений из различных сфер науки, техники, творческих областей.

Проектное обучение заменяет, по словам Е. С. Полат, традиционную парадигму образования «учитель-учебник-ученик» на новую «ученик-учебник-учитель». Именно так построена система образования в лидирующих странах мира, что отражает гуманистическое направление в философии, педагогике, психологии.

Можно обратиться к сравнительной характеристике традиционной парадигмы образования и новой, применяемой при проектном обучении. Наиболее существенным являются рассуждения Р. П. Мильруд. Анализируя современные тенденции в образовании, Р. П. Мильруд подчеркивает следующее: «Если традиционно в учебной практике преобладают тренировочные приемы обучения, то современной тенденцией становится более активное использование проектных приемов». Р. П. Мильруд утверждает, что с помощью тренировочных приемов обучения студенты усваивают готовое содержание, а с помощью проективных заданий они учатся творчески создавать содержание обучения и усваивать его.

Содержание проектной деятельности студентов усложняется по мере предыдущих, более простых проектных заданий. Проектирование помогает учащимся осознать роль знаний в жизни и обучении – знания перестают быть целью, а становятся средством в подлинном образовании.

Ведущие положения проектной методики основаны:

- на учете особенностей личности студентов;
- на связи идеи проекта с реальной жизнью;
- на изменении основной схемы взаимодействия преподавателя и студента, которая предполагает субъектно-субъектное, равнопартнерское учебное сотрудничество преподавателя и студента;
- на значительном повышении уровня внутренней мотивации студента к более качественному овладению знаниями.

Современное проектное обучение нашло широкое применение в образовательных системах обучения многих стран мира. Оно получило большую популярность в силу рационального сочетания теоретических знаний и их практического применения для решения конкретных проблем окружающей действительности в совместной деятельности студентов. Основной тезис современного понимания проектной методики сводится к следующему: «все, что я познаю, я знаю, для чего это мне надо и где и как я могу эти знания применить» и в настоящее время привлекает многие образовательные системы, стремящиеся найти разумный баланс между академическими знаниями и прагматическими умениями.

Макаренко Е. Е.

*Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Днепропетровск, Украина*

**ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА
ПО КУРСУ «ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ» В ПГАСА**

Сегодня старые прекрасно зарекомендовавшие себя в прошлом методы физического воспитания оказываются не столько эффективными как раньше. Имидж предмета «Физическое воспитание» падает, количество студентов с ограничениями по состоянию здоровья растет, уровень физической подготовленности падает. При прочих равных условиях большим авторитетом пользуются предметы, которые использует современные технологии.

Малое количество учебно-методических материалов по физическому воспитанию и спорту (ФВиС), сводит на нет призывы к самоподготовке. У прилежных студентов отбивается охота к занятиям, а неприлежным дается повод не готовиться к ним в принципе. Преподаватель, не обеспечивший учебным материалом студента, не имеет морального права требовать знаний.

На сегодня контроль усвоения теоретического и методического материала осуществляется в виде беседы, что не позволяет произвести объективную оценку по нескольким причинам. Первая – недостаточное количество времени, отводимое на опрос, вторая – отсутствие конкретных вопросов для экзамена.

На кафедре физического воспитания и спорта разработана комплексная методика обучения по курсу «Физическое воспитание» с использованием современных компьютерных технологий. Методика включает в себя ряд приоритетных направлений, призванных перевести процесс обучения на качественно новый уровень:

- Усиление положительной мотивации студентов и населения к занятиям физкультурой и спортом.
- Повышение качества организации учебного процесса.
- Дистанционное обучение физическому воспитанию.

**Усиление положительной мотивации студентов и населения
к занятиям физкультурой и спортом**

Одним резервов работы со студентами является мотивировка учебной деятельности. Для студентов проводится целый ряд мероприятий по организации досуга (спортивные соревнования, праздники), поощрению отличившихся (таблицы рекордов, лучшие результаты по личным и командным соревнованиям, молнии, статьи в многотиражке, Web-сайт, конкурсы, спортивные праздники и др.). Для населения проводится пропаганда здорового образа жизни, информирование о возможностях организации активного отдыха (абонементные группы, детско-

юношеские школы, клубы по интересам и др.). Использование традиционных и современных средств, таких как Internet, для информационной поддержки спортивных мероприятий значительно расширяет круг людей прямо или косвенно участвующих в спортивной жизни академии.

Создание в 1999 году Web-сайта кафедры ФВиС, безусловно, было одним из наиболее значительных шагов в этом направлении. Сегодня в Internet освещаются практически все моменты жизни, работы и отдыха кафедры. Web-сайт кафедры сегодня – это развернутое информационное пространство, включающее в себя множество полезной информации как связанной непосредственно с вопросами ФВиС, так и место, где организованы клубы по интересам, охватывающие с каждым днем все большее количество пользователей Internet. Студенты, побывавшие на нашем сайте, не только проявляют неподдельный интерес к статистической информации, но и заинтересовываются в научных исследованиях по вопросам физического воспитания, активно участвуют в обсуждении актуальных вопросов ФВиС.

Повышение качества организации учебного процесса

Данное направление работы, безусловно, должно являться основным показателем деятельности кафедр ФВиС. При этом его можно разделить на несколько частей:

- Реструктуризация учебного процесса.
- Усиление теоретического и методического обеспечения практических занятий.
- Компьютеризация учебного процесса.
- Привлечение преподавателей и студентов к научной и методической работе в области ФВиС.

На кафедре функционирует фонд методической литературы и его электронный вариант. Обеспеченность методическими материалами и возможность их использования при самостоятельной подготовке создает все условия для полноценного усвоения предмета «Физическое воспитание». Это достигается за счет того, что студенты, по каким либо причинам не усвоившие материал на занятиях, имеют возможность проработать отдельные трудные элементы. При этом они обращаются к преподавателю в редких случаях, а доступ к материалам могут осуществлять даже находясь за пределами академии посредством Internet. Наиболее активные студенты, получив возможность ознакомиться и попробовать различные комплексы и системы упражнений, дополнительно совершенствуются в выбранной области.

Дополнительно повысить качество учебного процесса удалось:

1. **Обновлением документации.** Наличие электронного банка документации позволяет производить ее обновление практически одновременно с появлением

новых документов и руководств. При этом качество ее оформления и оперативность оказывается на высочайшем уровне.

2. Полноценным использованием педагогического потенциала. Распределение нагрузки по кафедре производится с учетом индивидуальных особенностей преподавателей (квалификация, специализация, опыт работы, педагогические качества). Специализированное программное обеспечение исключает всевозможные «накладки», а подготовка студентов осуществляется с наибольшим эффектом.

3. Обеспечением студентов учебно-методической информацией. Делая учебный материал доступным для студентов (стенды, наглядные пособия, Web-сайт кафедры), происходит их вовлечение в учебный процесс, где они из пассивных исполнителей становятся полноправными его участниками. Сознательное отношение к учебе сказывается на теоретическом, методическом и физическом уровне подготовленности

Компьютеризация учебного процесса потребовала создания программного комплекса, представляющего собой модули специализированного программного обеспечения, мультимедийных приложений и организационных мероприятий. Подготовлены и используются в учебном процессе по курсу «Физическое воспитание» 14 инновационных проектов, 7 из которых вошли в справочник инновационных проектов Украины:

1. Реструктуризация учебного процесса.
2. Программа внедрения современных информационно-аналитических средств и INTERNET-технологий по популяризации физического воспитания населения и ведения здорового образа жизни.
3. Тестовая система оценки теоретических знаний.
4. Учебно-исследовательский комплекс накопления и обработки результатов Государственного тестирования и промежуточного контроля.
5. Компьютерный банк данных спортивно-оздоровительной и научно-методической информации.
6. Организации учета и проведение расчетов функциональных характеристик обследуемых для оценки текущего состояния здоровья, электронный вариант «Паспорта здоровья».
7. Дистанционное обучение теоретическим основам физического воспитания.
8. Электронный учебник.
9. Мультимедийные приложения по курсу «Физическое воспитание».
10. Разработка методологии интенсификации обучения за счет применения средств технического обучения при освоении компьютероёмких знаний (Технология «Свиза»).
11. Адаптация учебного процесса к требованиям кредитно-модульной системы обучения 2007 г.
12. Организация компьютерного учета распорядительных документов.

13. Учет результатов модульного контроля для оперативного получения информации об успеваемости студентов.

14. Организация студенческого портала успешности.

Инновационные проекты, которые используются в учебном процессе, систематизированы и объединены единой организационной структурой. «Положения об Информационно-методической лаборатории» распределяет обязанности для планомерного выполнения поставленных задач. ИМЛ представляет интересы кафедры ФВиС в информационных вопросах академии. Адаптирует решения администрации академии для их качественного выполнения в специфических условиях кафедры ФвиС. Созданы условия для использования элементов дистанционного и заочного обучения, реализации общих проектов с ИЗиДО. Поддерживает INTERNET политику академии.

Использование компьютерной техники позволило не только накапливать информацию с возможностью практически мгновенного ее поиска, но и значительно ускорить ее обработку. Облегчился контроль над документооборотом, уровнем физической подготовленности и состоянием здоровья студентов. Система позволяет хранить документы бесконечно долго, а отредактировать и распечатать их в любой момент. Специализированное программное обеспечение разгрузило преподавателей, избавив их от рутинного пересчета часов нагрузки, результатов сдачи контрольных нормативов и т.п. Оформление учебной документации производится с учетом и в соответствии с современными требованиями. Переложив часть работы на компьютер, преподаватели больше времени уделяют подготовке и проведению учебного процесса, индивидуальным занятиям со студентами. Вместо подсчета средних показателей физической подготовленности изучаются новые поступления литературы, подготавливаются методические пособия.

Компьютеризация учебного процесса значительно облегчила подготовку вопросов для контроля усвоения знаний. Создание комплекса электронных тестов позволит: 1) переложить оценку знаний на компьютер, соответственно исключив предвзятость; 2) многократно ускорить процесс опроса за счет одновременного ответа группы студентов; 3) освободить преподавателей для индивидуального подхода к студентам.

Привлечение преподавателей и студентов к научной и методической работе

Привлечение преподавателей других кафедр и служб академии разнообразит учебный процесс, делая его интересным для студентов. Интегрирует предмет «Физическое воспитание» в образовательную среду академии в качестве равноправного предмета со своей научной и учебно-методической работой, которая использует опыт чисто технических кафедр. Преподаватели выступают в роли консультантов и экспертов.

Привлечение студентов позволяет найти новые направления, ранее не используемые. Тщательная подготовка исследуемых тем и создание благоприятных условий для их изучения, привлекает студентов еще на стадии ознакомления с работой кафедры. Темы, разрабатываемые с участием студентов более близки и понятны самой молодежи.

Дистанционное обучение физическому воспитанию

Кафедра ФВиС разворачивает систему дистанционного обучения на основе рабочей программы по физическому воспитанию. В рабочей программе по физическому воспитанию наряду с традиционным овладением двигательными действиями и развитием основных физических качеств пересмотрено отношение к формированию знаний в области физической культуры, спорта, здорового образа жизни. Созданы средства компьютерной поддержки освоения теоретического и методического материалов учебной программы. Весь курс физического воспитания представлен в виде Структурно-логической схемы, которая отображает этапы учебного процесса и их взаимосвязь. Каждая тема представляет собой готовое учебное пособие и автоматизированный учебный курс.

Доступ к данным осуществляется средствами Internet. При этом используется индивидуальный подход к пользователю системы. При входе на сайт студент или преподаватель заполняет электронную форму, в которой он отражает цель получения информации, уровень начальных знаний, спортивную специализацию, наличие медицинских ограничений и т.п. В соответствии с этой формой ему высылается электронный вариант учебно-методической литературы, список дополнительных источников, рекомендации по обучению и список контрольных вопросов и нормативов. Изучив полученный материал, пользователь имеет возможность проверить свои знания через систему электронных тестов, а физическое состояние – самостоятельно попробовав выполнить нормативы.

Уже начато опробование системы. Дальнейшее ее развитие предполагает объединить рабочие программы других ВУЗов в единое информационно-обучающее пространство.

Работы ведутся при активном участии Лаборатории компьютерных коммуникаций, Отдела технических средств обучения.

Список использованных источников:

1. «Про нормативні документи з фізичного виховання» Наказ Міністерства освіти України від 25 травня 1998 р. № 188. Зареєстрований Міністерством юстиції України 7 серпня 1998 р. за № 500/2940.
2. Державні вимоги до системи фізичного виховання дітей, учнівської і студентської молоді.
3. Державні вимоги до навчальних програм з фізичного виховання в системі освіти.
4. Положення про заліки з фізичного виховання.

5. Фізичне виховання (Базова навчальна програма для вищих закладів освіти України 3 і 4 рівнів кредитації. Київ 1998р. ПРОЕКТ)
6. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості Ураїни. (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 січня 1996р. № 80).
7. Фізичне виховання начальна програма для вищих навчальних закладів України 3 і 4 рівнів акредитації (Затверджено Наказ Міністерства освіти і науки України № 757 від 14.11.2003р.).

К. п. н. Татарина И. А

Международный гуманитарный университет, г. Одесса, Украина

К ВОПРОСУ О РОЛИ СИНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПОДХОДА В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ

Реформирование системы образования предполагает поиск путей повышения эффективности обучения. Действенной и эффективной считают такую деятельность, в процессе которой успешно реализуются поставленные цели. Следовательно, повышение качества образования непосредственно связано с успешным достижением основных дидактических целей.

Как известно, главная цель обучения заключается в передаче накопленного социального опыта следующему поколению. С течением времени меняется лишь содержательная сторона вышеназванной цели при ее функциональной неизменности. Так, в начале 21 века с развитием личностно-ориентированного обучения глобальная цель предполагает «всестороннее и гармоничное развитие личности каждого ребенка на максимально возможном для него уровне» [3, с. 8]. Это означает, что уровень образованности каждого обучаемого должен быть достаточным для того, чтобы быть востребованным обществом. Таким образом, цели обучения формулируются с учетом требований социального заказа, который, в свою очередь, тесно связан с характером политических, экономических, культурных изменений, происходящих в социуме.

Учитывая высокую динамику текущих перемен, современный специалист, в первую очередь, должен обладать умениями быстрой адаптации к постоянно меняющимся условиям. Совершенно очевидно, что усвоить растущий объем регулярно обновляющейся информации не представляется возможным. Именно поэтому будущему профессионалу необходимо уметь обрабатывать увеличивающийся информационный поток, вычлняя главное и отбрасывая второстепенное. Данное умение способствует формированию у обучаемого собственного взгляда на окружающую действительность, что является возможным при условии глубокого осознания, осмысления поступающей извне информации и формулировании собственных самостоятельных суждений [4].

Однако, с точки зрения современной философской науки зачастую обучение в рамках учебного заведения, как высшего, так и среднего сводится к тому, что учащийся усваивает стандартный набор знаний, предусмотренных соответствующей программой, становясь при этом получателем готовой информации. На данной основе обучаемый формирует собственный взгляд на объективную действительность, считая полученные знания универсальными в условиях любой ситуации.

Как отмечает Т. М. Громкова, главным критерием результативности современного педагогического процесса является способность обучаемого воспроизвести полученную информацию, т. е. репродуктивное мышление [4, с. 285]. При этом, сталкиваясь с проблемными ситуациями, требующими быстрого и нестандартного решения, молодой специалист часто оказывается не готов адекватно сориентироваться в новой обстановке.

Анализируя данную проблему с позиций синергетического подхода, считаем целесообразным отметить, что подобная ситуация связана с преобладанием в классической науке, а, следовательно, и в системе подготовки будущих специалистов, так называемого жестко детерминистического стиля мышления. Классический подход к управлению сложными системами, в число которых следует включить и систему образования, «основывается на линейном представлении об их функционировании», согласно которому «результат внешнего управляющего воздействия есть однозначное и линейное, предсказуемое следствие приложенных усилий» [2, с. 35]. Однако накопленный педагогический опыт ясно свидетельствует о существовании множества потенциальных вариантов развития той или иной учебной ситуации. Суммарное количество всех ее компонентов не всегда приводит к желаемому результату, поскольку значительное влияние на конечный исход оказывают именно случайные факторы, к примеру, эмоциональное состояние участников общения.

С точки зрения синергетики, представляющую собой науку, «которая изучает, объясняет, прогнозирует процессы самоорганизации сложных систем в их движении от хаоса к порядку и от порядка к хаосу» [4, с. 281], замкнутые системы – это признак идеализации окружающей действительности, в то время как наш мир состоит из открытых систем, имеющих различные варианты будущего. Такой открытой системой, стремящейся к самоорганизации, следует считать и процесс обучения, поскольку он обладает всеми характерными особенностями самоорганизующейся системы.

Так, прежде всего, система образования является сложной, поскольку состоит из ряда взаимосвязанных и взаимодействующих между собой компонентов, которые при этом являются неравнозначными (учитель – ученики). Вышеназванные компоненты процесса обучения представляют собой единую систему, допол-

ная деятельность друг друга. Отсюда следует, что их взаимодействие целесообразно считать главным условием построения эффективного педагогического процесса. Заметим, что взаимодействие является одной из важнейших философских категорий. С позиций философской науки принято считать, что познание какого-либо объекта возможно только через рассмотрение его взаимосвязи с другими объектами окружающей действительности. Процесс взаимодействия предполагает взаимное воздействие предметов друг на друга, а также их взаимосвязь с другими предметами. Следовательно, взаимодействие является основой для возникновения любых систем, поскольку благодаря этому процессу, устанавливаются связи между компонентами.

Следующей характеристикой системы образования является открытость. Как отмечает Л. Я. Зорина, в открытых системах «в определенные бифуркационные моменты информация переходит в новое знание» [4, с. 301]. Это означает, что использование любых методов и форм организации учебного процесса приводят к появлению нового содержания, образуя «в сознании обучающегося диссипативные структуры, означающие прогресс обучения» [4, с. 301].

Открытость системы образования предопределяет и ее неравновесность. Последнее качество вызвано возникающими противоречиями внутри самой системы, которые обусловлены, с одной стороны, инновациями, возникающими под влиянием социального заказа, а, с другой стороны, консервативностью самой системы обучения.

Система обучения является нелинейной, поскольку результаты тех изменений, которые происходят вследствие нового социального заказа достаточно сложно спрогнозировать. При этом сама система осуществляет отбор тех путей развития, которые наилучшим образом отражают происходящие в обществе перемены. В свою очередь, осуществляя подготовку будущих специалистов, система обучения оказывает соответствующее влияние на потенциальное развитие общества.

Итак, система обучения является сложной, открытой, неравновесной и нелинейной, что соответствует учению синергетики о самоорганизующихся системах. Следовательно, рассмотрение проблем современного образования целесообразно осуществлять через призму синергетической парадигмы.

Список использованных источников:

1. Загоруля Т. Б. К вопросу инноваций в образовании: педагогическая синергетика и пост-синергетика / Т. Б. Загоруля // Известия Уральского государственного университета. – 2010. – № 3(78). – С. 87–93.
2. Князева Е. Н. Основания синергетики: Синергетическое мировидение / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов. – 3-е изд., доп. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 256 с.
3. Мартынова Р. Ю. Цели обучения иностранным языкам на современном этапе / Р. Ю. Мартынова. – О.: ЮНЦ АПН Украины, 2002. – 111 с.
4. Синергетическая парадигма. Синергетика образования / В. И. Аршинов, О. Н. Астафьева, В. Г. Буданов и др. – М.: Прогресс-Традиция, 2007. – 592 с.

Тютченко С. М.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Сфера вищої освіти являє собою одну з найбільш інноваційних галузей, які багато в чому визначають створення інноваційного клімату і конкурентоспроможності економіки в цілому. У ході здійснення і поширення інновацій у сфері освіти формується і розвивається сучасна освітня система – глобальна система відкритої, гнучкої, індивідуалізованої, безперервної освіти людини протягом всього її життя [2].

Сучасний університет – це наукове співтовариство, яке здатне генерувати нові знання, використовувати їх для підготовки фахівців, перетворювати їх в готовий комерційний продукт і задовольняти потребу в ньому людей, економіки і соціальної сфери країни. Мета інноваційної діяльності університетів у сфері освіти – розвиток творчих здібностей. Одним з ефективних механізмів досягнення цієї мети є наукові дослідження в університеті, в яких беруть участь як викладачі, так і студенти.

Інноваційні освітні технології є наукомісткими. Їх відносять до класу інтелектуальних або розвиваючих технологій. Таким чином, інноваційна освіта за своєю суттю є системою, інтегруючою освітні процеси і науковий пошук. Інноваційна освіта передбачає не тільки використання в навчальному процесі нових наукових знань, але й включає сам процес творчого пошуку нових знань в якості компоненти освітнього процесу. Звідси випливає, що інноваційна освіта можлива тоді, коли викладач є не тільки педагогом та методистом, але і вченим, творцем інновацій у сфері освіти, науки, техніки, управління, політики. Саме тому в основі інноваційного розвитку вищої освіти знаходяться його фундаментальність, науковість, системність та практична спрямованість [1].

Суспільство і економіка повинні ініціювати інноваційні процеси в системі освіти, спрямовувати їх на підготовку всебічно розвинених, культурних, високопрофесійних фахівців.

Для того, щоб підвищити ефективність інноваційної діяльності на рівні вищих навчальних закладів, першочерговими проблемами, які вимагають свого вирішення, є наступні [5]:

- забезпечення технологічної спрямованості фундаментальних і пошукових наукових досліджень в університетах;
- розвиток у вузах дослідно-конструкторських робіт і розробок, виготовлення дослідних зразків нової техніки, організація дрібносерійного виробництва наукомісткої продукції на власній виробничій базі з реалізацією її на ринках науково-технічної продукції;

- подальший розвиток і створення в університетах за участю університетських структур, що забезпечують технологічний трансферт і комерціалізацію результатів наукових досліджень, патентів і розробок;
- цілеспрямоване перетворення найбільш розвинених вузів в навчально-науково-інноваційні комплекси з метою реалізації повного інноваційного циклу: ідея – розробка – маркетинг – виробництво – інновація – споживач (ринок);
- організація підготовки для інноваційної діяльності в університетах та університетських технопарках команд менеджерів, що забезпечують управління інноваційними проектами;
- орієнтація вузів на виконання великих корпоративних інноваційних проектів за участю ряду університетів, промислових підприємств, фірм, інвесторів;
- організація у ВНЗ робіт з розробки науково-методичного та нормативного забезпечення інноваційної діяльності.

Перспектива розвитку інноваційної діяльності вищої школи визначається тим, що інноваційний режим розвитку вітчизняної економіки передбачає не тільки її базування на нових наукових знаннях та інноваційних технологіях, але й обов'язкове забезпечення сталого функціонування і розвитку системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для інноваційної діяльності, перш всього, в науково-технічній та промисловій сферах. Вища школа в цілому, ВНЗ мають найбільші можливості внесення серйозного вкладу у дослідження та формування національної та регіональних інноваційних систем, інноваційної системи освіти; дослідження і пошук шляхів підвищення рівня інноваційної спроможності суспільства, вітчизняної системи освіти; формування інноваційної культури, інноваційного мислення та інноваційного клімату в країні, розвиток багаторівневої системи підготовки кадрів для інноваційної діяльності, створення та розвиток об'єктів інноваційної інфраструктури, мережі організацій по наданню консалтингових послуг населенню в галузі інноваційної діяльності та інноваційного підприємництва, сприяння створенню і розвитку в науково-технічній та освітній сферах малих інноваційних підприємств, спеціальних бірж інтелектуальної власності і науково-технічних послуг. Все це забезпечить реальний внесок української вищої школи як у вирішення проблеми інноваційного розвитку вітчизняної економіки, так і переведення системи освіти на інноваційний шлях розвитку.

Список використаних джерел:

1. Григорьев О. В. Современные технологии обучения / О. В. Григорьев, Н. М. Литвиненко // Инновации в образовании. – 2011. – № 7. – С. 17-23.
2. Инновационное образование в высшей школе (вопросы теории и опыт внедрения) / В. И. Дубницкий [и др.]. – Донецк: Изд-во ДЭГИ, 2007. – Вып. 4. – 162 с.
3. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е. А. Климов. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – С. 304.

4. Пономарев Н. Л. Образовательные инновации. Государственная политика и управление / Н. Л. Пономарев, Б. М. Смирнов. – М.: Академия, 2007. – 208 с.
5. Сорокина Н. Д. Управление новациями в вузах (социологический анализ): монография / Н. Д. Сорокина. – М.: «Канон+», 2009. – С. 255.
6. Теоретические и практические основы использования маркетингового подхода в управлении образовательными системами / под ред. М. В. Артюхова, А. А. Цукера, М. П. Самойловой. – Новокузнецк: ИПК, 2004. – 219 с.

Д. філос. н. Шабанова Ю. О.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ОСОБИСТІСНИЙ ВИМІР МЕНЕДЖМЕНТУ НАУКИ

Техногенний соціум тримається на прагматичних втіленнях здобутків науки. Системне мислення, що покладено в основу загальних світоуявлень є результатом становлення епістемології останніх століть як теорії наукового пізнання. Фундаментальна наука, що покликана відтворити загальну картину світу, формує цілісне бачення універсальних закономірностей. Тому наука – це, перш за все, систематизація та об'єктивізація знань, що мають стати орієнтирами розвитку свідомості та соціальної розбудови.

Враховуючи специфічність наукової діяльності, яка ґрунтується на прагненні постійного відкриття нового знання, управління наукою стає майже не найскладнішою сферою соціального простору, яка вимагає тонких підходів та обережного ставлення. З іншого боку, необмеженість діяльності в цієї сфері містить в собі небезпеку самовпевнених перебільшень та хибних стверджень.

Специфіка менеджменту науки

Типова помилка сучасності полягає в тому, що до управління наукою залучаються ті ж самі адміністративні методи, що і для будь-якої іншої соціальної сфери, не враховуючи її специфічність, що полягає в площині еволюційних вимірів. Самі ці адміністративні методи вступають в протиріччя з творчою природою наукової діяльності та особистісної відповідальності керівника наукової спільноти. Такий підхід демонструє обмеження системою, в якій людина позбавлена наукової інтенції незалежного найоб'єктивнішого пізнання. Наука – це живий організм і механічні методи вбивають її.

Разом з тим для фундаментальної науки не підходить розрахункова структура, яка активно впроваджується в сучасному соціумі. Вона загрожує втратою самосуті науки, яка стає сервісною обслуговуючою сферою. Наука та бізнес речі якщо не протилежні, то ніяк не близькі. Неможливо допустити, щоб бізнес диктував напрями та форми організації науки. Від об'єктивності фундаментальної науки буде залежати і якість, і спрямованість прикладної науки. Тому не можна замовляти чи купувати наукові результати.

Якщо ми бажаємо, щоб фундаментальна наука мала шанси на свій вільний розвиток, а не залежала від кон'юнктури ринку, наука повинна мати потужну матеріальну державну підтримку.

Університетська наука як еталон наукового менеджменту

Серед найбільш продуктивних форм організації наукової діяльності на сучасному етапі, на нашу думку, представляється форма університетської науки. По-перше, університет зберігає досягнення академічних шкіл та випробувані часом кращі здобутки в галузі. По-друге, акумулює наукову традицію (вчені ради, наукові видання, захисти дисертацій, семінари та конференції). По-третє, це спадкоємність, завдяки якій наукові школи підтримують своє існування, мають можливість з кращих студентів сформувати наступних науковців, що сформулюють нові знання в науці.

Нове знання: межі визначення

Для визначення нового знання необхідно чітко розрізняти межі:

1. Між знанням та тим, що знанням не є, хоча може сприйматися за знання, а саме – інформацією, думкою чи гадкою.
2. Між знанням та мисленням, без якого знання не можуть існувати, але ж все ж таки знанням не є. Знання – це зафіксований, об'єктивно доведений, систематизований результат, а мислення це процес, який має свої закономірності, що розвиваються в становленні.
3. Між знанням та іншими формами організації мислення – знаками (схемами), проблемами, задачами, які не є закінченим результатом, а виступають проміжними складовими на шляху отримання знань.

Дослідник – визначальний чинник менеджменту науки

В основу менеджменту науки необхідно покласти не механізми та структури управління, а кардинально звернути увагу на особистість вченого і не просто вченого, а того хто бере на себе відповідальність за керування науковими проектами та дослідницькою діяльністю в цілому. Реалізація цих задумів можлива на умовах формування свідомості науковця нового зразка, його особистісних якостей альтруїстичного характеру.

Так основне питання щодо розвитку сучасної науки полягає у площині антропологічної проблематики, що безпосередньо пов'язана з кризою ідентичності сучасного науковця.

Виходячи з цього формуються похідні принципи науковця-управлінця науки, а саме: принцип професійної авторитетності; принцип креативності; принцип відповідальності; принцип спадкоємності; принцип командного управління; принцип цілісності; принцип соціальної взаємодії; принцип самоорганізації; принцип послідовності; принцип антропо-соціальної прозорості.

Висновки

Враховуючи що наука за своєю суттю є самодіяльною (в іншому випадку вона втрачає свою самоцінність), треба відзначити що для очікування нових управлінців науки, слід на державному рівні замислитися про систему їх підготовки, що покликана відібрати наукову еліту за критеріями духовності, еволюційний рівень розвитку свідомості якої, сприятиме не тільки ренесансу фундаментального статусу науки, а й зробить вагомий внесок в духовний розвиток людства, що прагне рятівних орієнтирів соціального сценарію.

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ

К. п. н. Бабушкина В. В.

Поволжский государственный университет сервиса, Российская Федерация

УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ НА КАФЕДРЕ

Реформы в социально-экономической среде существования образовательных учреждений определяют отношение вузов к построению задач управления. Современный вуз в своей деятельности должен руководствоваться экономическими предпосылками развития промышленности региона и потребностями рынка труда. Это определяет ведущее место в процессах деятельности вуза вопросов управления, связанных с выбором и применением на практике эффективных моделей менеджмента качества образования. Поскольку профессиональная подготовка кадров в вузе носит комплексный характер, то именно кафедра, как целостная система, обеспечивающая полный цикл профессионального становления специалиста и несущая основную ответственность в деле подготовки конкурентоспособного выпускника, представляет собой основное структурное звено в системы менеджмента качества (СМК).



Рис. 1. Петля качества деятельности кафедры

Менеджмент качества профессионального образования на кафедре вуза является подсистемой внутривузовской системы управления качеством. Поэтому она должна строиться в соответствии с разработанной в высшем учебном заведении миссией и политикой в области качества. Основной целью системы менеджмента качества кафедры является концентрация усилий на создание собственных ресурсов развития при сохранении и приумножении имиджа вуза.

В производственно-товарной сфере качество продукции не зависит от личностных свойств потребителя, а процесс создания продукции не является совместным для обеих сторон. В то время как в сфере образования качество полученных знаний во многом зависит от интеллекта обучающегося и его способностей. Оценка качества подготовки специалиста должна охватывать все стадии жизненного цикла (принцип петли качества) (рис. 1).



Рис. 2. Проектирование и разработка необходимых условий для реализации процессов жизненного цикла основной продукции кафедры

СМК кафедры позволяет выделить ряд преимуществ для внутренних и внешних потребителей. Для внутренних потребителей, которыми на кафедре являются

студенты, преподаватели и сотрудники, стремление к постоянному улучшению деятельности уже на стадии разработки СМК позволяет улучшить рейтинговые показатели образовательных профессиональных программ подготовки специалистов.

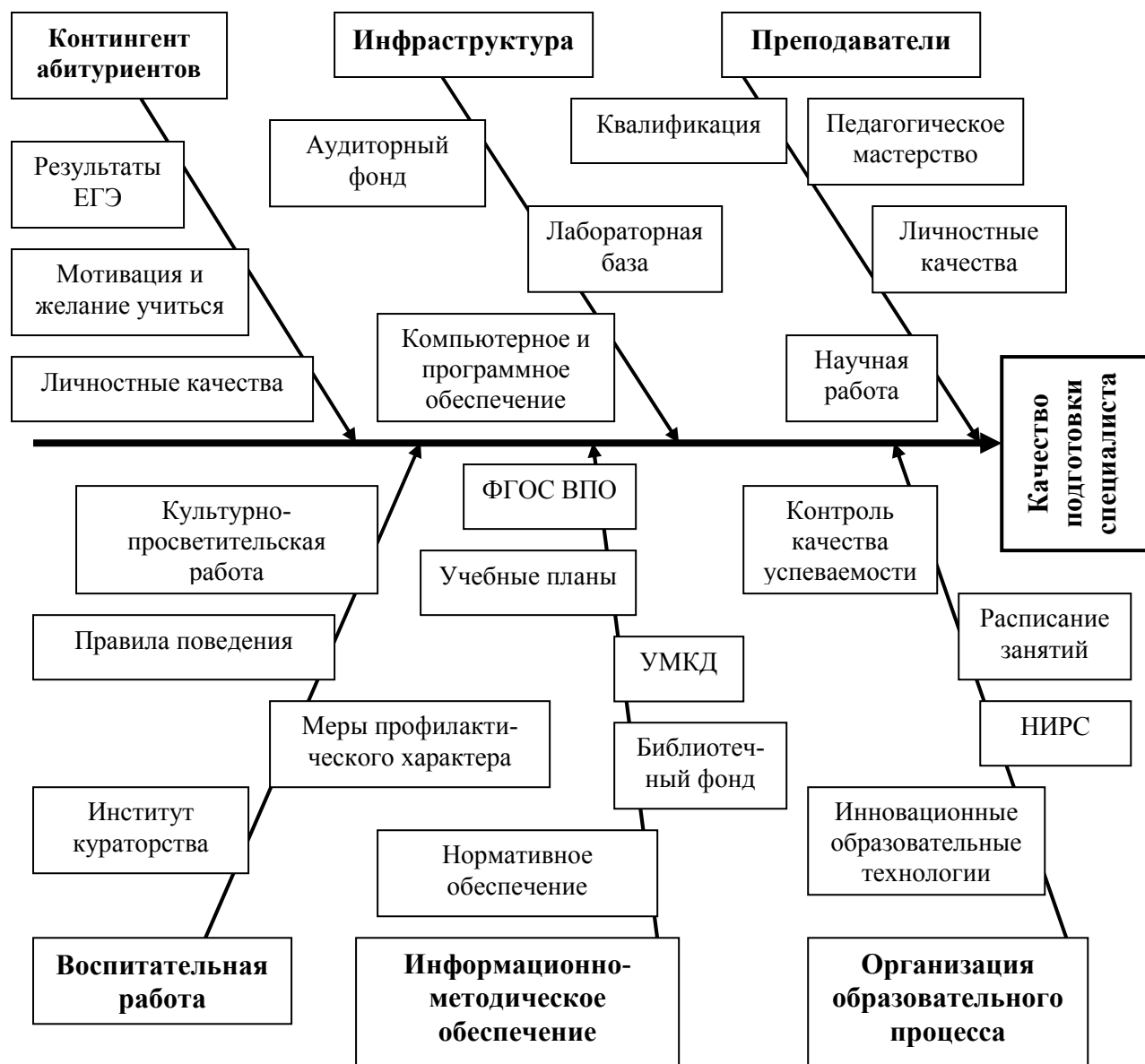


Рис. 3. Факторы, влияющие на качество подготовки специалистов

Внешними потребителями образовательных услуг кафедры являются потенциальные работодатели, работа с которыми проводится в следующих направлениях. На основании полученных прогнозных данных и договорах о социально-экономическом партнерстве с муниципальными образованиями, предприятиями и организациями выполняются актуальные НИР, условия трудоустройства выпускников, организуются практики студентов, выдача заданий на курсовое и дипломное проектирование по заданию предприятия, стажировка преподавателей. Марке-

тингові дослідження в рамках СМК дозволяють знайти свого замовника на спеціаліста і шляхом укладання угоди на цільову підготовку спеціаліста виявити вимоги підприємства по корекції навчального плану для конкретного підприємства, що особливо актуально в реалізації компетентного підходу до проектування освітніх програм підготовки спеціалістів.

Основна продукція кафедри – кваліфікований спеціаліст. Життєвий цикл основної продукції кафедри складається з наступних процесів і представлений на рис. 2.

Основна задача кафедри – забезпечення необхідних управляємих умов для реалізації всіх процесів життєвого циклу своєї основної продукції. Тому саме ці процеси – об'єкт зосередження всіх знань, умінь і навичок керівництва і персоналу кафедри, основа її конкурентоспроможності.

Розробляючи СМК кафедри, слід орієнтуватися на ряд ключових аспектів, що забезпечують якість підготовки спеціалістів, які представлені на рис. 3.

Таким чином, менеджмент якості кафедри визначає можливість постійного удосконалення професійної підготовки спеціалістів, зміцнення наукового потенціалу кафедри, підвищення рівня навчально-методичної і організаційної роботи.

К. т. н. Бондаренко О. О., к. е. н. Бондаренко О. С.

Київський національний університет технологій та дизайну (КНУТД), Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ

Провідну роль у становленні демократичних цінностей суспільства відіграє освіта. Вона покликана сприяти формуванню свідомого, активного громадянина, здатного жити і працювати у громадянському суспільстві, яке постійно оновлюється і розвивається. В сучасних умовах рівень конкурентоздатності та підготовки майбутніх фахівців залежить від якості освіти.

Основними чинниками, які впливають на якість освіти є: висока професійна підготовка, адаптоване до специфіки навчального процесу навчально-методичне забезпечення, наявність сучасної системи оцінювання рівня викладання навчальних дисциплін та отриманих знань, застосування сучасних освітньо-інноваційних технологій, активне ведення науково-дослідницької роботи та стимулювання самостійної роботи, належний рівень матеріально-технічного забезпечення навчального процесу, відповідність програм дисциплін сучасним вимогам, тісне співробітництво з роботодавцями та провідними фахівцями..

Кожен з перерахованих факторів відіграє значну роль у реалізації стратегії навчального закладу, яка орієнтована на розвиток особистості і може бути досягнута за умови системного і скоригованого управління якістю освіти.

Управління якістю освіти має спрямовуватись на забезпечення якості параметрів навчально-виховного процесу і результатів навчання особистостей, задоволення їх освітніх потреб і сподівань щодо здобуття професійних та загальнолюдських компетентностей. У зв'язку з цим, одним з пріоритетів при впровадженні системи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах є використання компетентнісного підходу. Його застосування при підготовці майбутніх фахівців дозволяє побудувати наскрізну модель фахівця, яка формується набором компетенцій, що відповідають інтересам особистості та суспільства.

Компетентнісний підхід передбачає перехід на принципи модульної побудови освітніх програм, які визначають можливості навчального процесу оперативно і динамічно реагувати на запровадження освітньо-інноваційних технологій. Зазначені технології забезпечують раціональну будову навчального процесу, ефективне управління ним шляхом порівняння отриманих результатів із запланованими. Поряд з цим, застосування компетентнісного підходу сприяє переходу студента із розряду споживача навчальної інформації у розряд суб'єкта пізнавальної діяльності, дозволяє йому будувати свою особисту навчальну траєкторію, що стимулює його мотивацію до навчання.

При загальнонауковому підході до класифікації компетенцій їх можна розподілити на чотири групи: пізнавальні, творчі, соціально-психологічні, професійні. Відповідно до вимог Європейської системи акредитації фахівців (EUR-ACE) у сфері техніки і технологій першого і другого циклів підготовки компетенції випускників згруповано у шість розділів. Їх представлено у табл. 1.

Інформація, яка представлена в табл. 1 показує, що при компетентнісному підході підготовка випускника визначається не тріадою «знання-уміння-навички», а його готовністю і здатністю вирішувати різні професійні та життєві проблеми. Це підтверджує, що компетентнісний підхід відрізняється від традиційного своєю інтегрованістю і його запровадження в системі управління якістю освіти потребує змін у структурі та змісті підготовки фахівців, методиці та організації їх навчання.

Зміст підготовки фахівців повинен формуватись у двох вимірах: дисциплінарному і модульному. Дисципліни повинні виконувати роль методологічної бази й орієнтира для проведення модуляризації змісту підготовки, а модуль – основу для вибору технологій навчання. Тому у процесі управління якістю освіти велику увагу слід приділяти побудові компетентнісної моделі фахівця, на основі якої необхідно формувати структуру і зміст підготовки, визначати види навчальної діяльності, показники і засоби діагностики її результатів.

Таблиця 1. Вимоги до компетенцій випускників програм першого і другого циклів підготовки фахівців у сфері техніки і технологій (згідно проекту EVR-ACE)

Зміст розділу	Випускники програм першого циклу повинні мати	Випускники програм другого циклу повинні мати
Розділ «особисті навички» (містить вимоги до навичок, необхідних для інженерної діяльності, які мають широкий спектр застосування)	- здатність ефективно працювати як індивідуально, так і в команді; - вміння використовувати різні методи для ефективної взаємодії з інженерним співтовариством ; - розуміння питань охорони здоров'я, безпеки, юридичних аспектів, впливу інженерних рішень на соціальні аспекти і навколишнє середовище; - дотримання кодексу професійної етики і норм інженерної практики; - обізнаність у сфері проектного менеджменту та бізнесу, знання і розуміння впливу ризиків; - усвідомлення необхідності постійно навчатися і підвищувати кваліфікацію протягом життя	- особисті якості, якими мають володіти випускники першого циклу; - здатність ефективно діяти в якості лідера команди, яка може складатися із спеціалістів різних напрямів і кваліфікацій; - вміння ефективно взаємодіяти в національному і міжнародному контекстах
Розділ «знання і розуміння» (містить вимоги до рівня знань випускників)	- знання і розуміння наукових і математичних принципів, які покладені в основу їх спеціалізації; - системне розуміння ключових аспектів і концепцій в галузі їх спеціалізації; - конкретні знання, включаючи деякі передові знання, в галузі спеціалізації; - розуміння міждисциплінарного контексту інженерної науки	- глибокі знання і розуміння принципів в галузі спеціалізації; - критична обізнаність про передові знання і досягнення в галузі спеціалізації
Розділ «інженерний аналіз» (передбачає здатність випускників вирішувати інженерні задачі, відповідно до їх рівня знань, та задачі, які включають знання з галузей, що виходять за межі їх спеціалізації)	- здатність використовувати знання для постановки формулювання і вирішення інженерних задач на основі визнаних методів; - здатність використовувати знання для аналізу інженерних систем, процесів і методів; - здатність вибирати і застосовувати відповідні аналітичні методи і методи моделювання	- здатність вирішувати нечіткі задачі, які мають конкуруючі специфікації; - здатність формулювати і вирішувати задачі в нових галузях своєї спеціалізації; - здатність застосовувати знання для концептуалізації інженерних систем і процесів; - здатність застосовувати інноваційні методи для вирішення інженерних задач
Розділ «інженерне проектування» (передбачає участь випускників у виконанні інженерних проектів відповідно до їх рівня знань, вміння працювати у професійному та непрофесійному середовищі)	- здатність використовувати інженерні знання для розробки і реалізації проектів, які відповідають заданим вимогам; - розуміння методологій проектування і здатність їх застосовувати	- здатність використовувати знання для вирішення невідомих задач, можливо із застосуванням знань з інших дисциплін; - здатність використовувати творчий підхід для розробки оригінальних ідей; - здатність приймати рішення в складних інженерних задачах з технічною невизначеністю

Зміст розділу	Випускники програм <i>першого циклу</i> повинні мати	Випускники програм <i>другого циклу</i> повинні мати
Розділ « <i>дослідження</i> » (містить вимоги до вмінь випускників проводити дослідження, використовуючи різні методи, відповідно рівню їх знань)	- здатність знаходити необхідну літературу і використовувати бази даних та інші джерела інформації; - вміння планувати і проводити експерименти, відтворювати дані і робити висновки; - навички роботи в лабораторіях	- здатність ідентифікувати, знаходити і отримувати дані; - вміння планувати і проводити аналітичні, імітаційні й експериментальні дослідження, робити висновки; - вміння використовувати нові технології в сфері своєї спеціалізації
Розділ « <i>інженерна практика</i> » містить вимоги до вміння випускників застосовувати отримані знання в інженерній практиці	- здатність вибирати і використовувати необхідне обладнання, інструменти і методи; - здатність поєднувати теорію та практику для вирішення задач; - розуміння методик і методів, які застосовуються, та їх обмежень; - обізнаність про нетехнічні наслідки інженерної діяльності	- здатність інтегрувати знання різних галузей і вирішувати складні задачі; - всебічне розуміння застосованих методик, методів і їх обмежень; - знання нетехнічних обмежень інженерної діяльності

Компетентнісна модель фахівця має включати дві групи узагальнених компетенцій. Одна з них – це пізнавальні, творчі, соціально-психологічні, особистісні компетенції, які визначають вимоги до соціально-психологічної підготовки випускників, формування у них розуміння математичних, науково-природничих принципів, ключових аспектів і концепцій в області відповідних напрямів підготовки або спеціальностей. Друга група – це професійні компетенції за видами діяльності: аналітично-прогностичні, організаційно-управлінські, виробничо-технологічні (експлуатаційні), дослідницькі, проектні, що визначають вимоги до формування у студентів вмінь і навичок з відповідного виду професійної діяльності.

Більш повно вимоги узагальнених компетенцій за рівнями підготовки випускників у сфері техніки і технології наведено в табл. 2. Представлена інформація показує, що рівні компетентності випускника визначаються сукупністю відповідних компетенцій. Кожна із компетенцій – це сукупність інституціонально визначених вимог до здатності випускників вирішувати відповідні професійні і життєві проблеми.

Сучасна система підготовки, яка базується на передачі знань і вмінь від викладача до студента, не здатна сформувати у випускника такі компетенції. Несистемні знання і вміння, які отримані від вивчення великої кількості дисциплін, стають не затребуваними. У цьому напрямку важливим є узагальнені вміння і навички, що проявляються у здатності випускників діяти в реальних про-

фесійних і життєвих ситуаціях за умови усвідомлення відповідальності за результати діяльності.

Таблиця 2. Перелік узагальнених компетенцій і основних вимог до випускників першого і другого циклів підготовки

Компетенції	Вимоги до компетенцій бакалаврів	Вимоги до компетенцій магістрів
Пізнавальні	Грунтовні знання з дисциплін, розуміння внутрішніх зв'язків і зв'язків із суміжними дисциплінами. Здатність критично оцінювати вивчений матеріал і використовувати знання для вирішення задач. Здатність самостійно набувати знання із інформаційних джерел. Знання і розуміння науково-природничих, математичних принципів відповідного напрямку. Розуміння ключових аспектів і концепцій розвитку напрямку.	Глибокі знання і розуміння принципів, покладених в основу розвитку спеціальності. Здатність самостійно вибирати джерела інформації, набувати необхідні знання для вирішення практичних завдань, в тому числі нестандартних. Критична обізнаність з сучасними досягненнями своєї спеціальності.
Творчі	Здатність до самостійного пошуку причинно-наслідкових зв'язків вивчених дисциплін. Здатність застосовувати нові підходи до вирішення відомих проблем. Здатність творчо застосовувати отримані знання для вирішення виробничих задач.	Здатність виявляти можливості застосування закономірностей вивчених дисциплін для вирішення нестандартних ситуацій. Здатність вирішувати нестандартні задачі, у тому числі і сумісні з галуззю отриманих знань. Здатність виявляти протиріччя у вивченій сфері, формулювати нові задачі і проблеми.
Соціально-психологічні	Здатність дотримуватись норм поведінки, діючих у суспільстві. Здатність розуміти цілісність і взаємозалежність світу і знаходити своє місце в ньому. Здатність самостійно вибирати шляхи і засоби для досягнення своєї мети.	Готовність дотримуватись встановлених норм поведінки у суспільстві, давати об'єктивну оцінку процесам, що протікають в ньому. Здатність формувати свою життєву позицію, уміти її відстоювати. Спроможність приймати рішення, розуміння впливу прийнятих рішень на суспільство і екологію.
Проектні	Знання методів інженерного проектування й уміння їх застосовувати для вирішення стандартних завдань. Здатність здійснювати проектування деталей і вузлів згідно з технічним завданням при застосуванні автоматизованого проектування. Здатність розробляти проектну і технічну документацію, здійснювати контроль на відповідність розроблених проектів умовам технічних завдань, діючим нормативним вимогам і стандартам.	Глибокі знання методологій інженерного проектування, здатність їх застосовувати для вирішення інженерних задач Здатність здійснювати підготовку технічних завдань для проектування Здатність здійснювати розробку ескізних, технічних і робочих проектів. Здатність використовувати творчий потенціал для створення нових оригінальних методів проектування Готовність до прийняття рішень при розробці задач з недостатньою технічною визначеністю.

Компетенції	Вимоги до компетенцій бакалаврів	Вимоги до компетенцій магістрів
Дослідницькі	Здатність використовувати різні джерела інформації для отримання необхідних даних. Уміти планувати і проводити нескладні експерименти, відтворювати дані та робити висновки. Мати практичні навички роботи в лабораторіях.	Здатність ідентифікувати, знаходити і отримувати необхідні дані. Уміти планувати і проводити аналітичні, імітаційні й експериментальні дослідження, оцінювати результати і робити висновки. Здатність оцінювати можливість використання найсучасніших технологій у своїй спеціальності.
Аналітично-прогностичні	Здатність вирішувати типові нескладні інженерні задачі. Здатність здійснювати аналіз інженерних систем, процесів і застосованих методів для їх розробки. Здатність вибирати і застосовувати аналітичні методи для моделювання типових процесів і інженерних задач.	Здатність вирішувати нетипові, нечітко визначені задачі своєї галузі Здатність концептуально розробляти інженерні системи, моделі і процеси. Здатність застосовувати інноваційні методи для вирішення інженерних задач. Здатність фіксувати і захищати об'єкти інтелектуальної власності.
Організаційно-управлінські	Здатність розробляти оперативні плани роботи первинних виробничих підрозділів. Здатність складати оперативну технічну та звітну документацію. Здатність організувати роботу малих виробничих колективів. Здатність організувати і проводити заходи для підготовки технічних систем і процесів, обладнання і машин до проведення сертифікації. Здатність здійснювати підготовку вихідних даних, проводити розрахунки для вибору і обґрунтування організаційно-технічних рішень щодо створення, реорганізації виробничих дільниць. Здатність організувати безпечні умови праці у виробничих підрозділах, попереджати негативні впливи на навколишнє середовище від виробничої діяльності.	Здатність організувати роботу виконавців, приймати рішення для визначення порядку виконання робіт при мінімальних витратах ресурсів. Здатність організувати маркетингові дослідження, розробляти бізнес-плани. Здатність організувати роботу щодо здійснення контролю за якістю виготовлення, монтажем, випробуванням випущеної продукції. Уміння проводити профілактику травматизму, попереджувати про недотримання вимог з охорони навколишнього середовища. Здатність управляти впровадженням нових технологій освоєння нових видів продукції. Уміння адаптувати сучасні системи управління якістю до умов виробництва. Здатність організувати тренінги для співробітників, давати висновки на проекти стандартів, раціоналізаторські пропозиції.
Виробничо-експлуатаційні (бакалавр) Виробничо-технологічні (магістр)	Здатність організувати і проводити монтаж, наладку, здачу в експлуатацію обладнання і програмних засобів. Здатність проводити технічний огляд, визначати технічний стан і здійснювати ремонт обладнання і засобів автоматизації.	Здатність розробляти технологічні процеси на виготовлення деталей і вузлів і технічні нормативи витрат матеріальних ресурсів на їх виготовлення, підібрати технологічну оснастку. Здатність установлювати причини браку на виробництві та розробляти

Компетенції	Вимоги до компетенцій бакалаврів	Вимоги до компетенцій магістрів
	Здатність організувати технічне оснащення робочих місць, забезпечити контроль за дотриманням виробничої дисципліни, якості випуску продукції. Здатність створити безпечні умови праці, дотримання екологічної безпеки.	пропозиції щодо їх попередження й усунення. Здатність здійснювати експертну оцінку технологічності виготовлення та екологічної ефективності технологічного процесу. Уміння здійснювати вибір систем екологічної безпеки виробництва.
Особистісні	Здатність ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди. Здатність до самовизначення, самореалізації та самовдосконалення. Усвідомлення необхідності дотримання норм здорового способу життя. Здатність долати складні виробничі і життєві ситуації. Усвідомлення необхідності постійно навчатися, підвищувати свою кваліфікацію протягом усього життя.	Здатність ефективно працювати індивідуально в якості лідера та учасника команди, яка може складатись із спеціалістів різних напрямів і кваліфікацій. Здатність до самореалізації, самовдосконалення та самовизнання. Здатність оцінювати і долати складні виробничі і життєві ситуації. Усвідомлення необхідності самостійно навчатися, підвищувати кваліфікацію протягом життя. Усвідомлення необхідності дотримання норм здорового способу життя.

Одним із найсуттєвіших моментів у розвитку майбутніх фахівців є правильне визначення значимих компетенцій. Компетенції майбутнього фахівця можна виділити у три групи. Їх характеристика представлена в табл. 3.

Таблиця 3. Групи компетенцій майбутнього фахівця

Назва групи компетенцій	Результат наявності компетенцій
1. Вихідні компетенції	Компетенції, якими характеризується працівник на даний момент. Компетентність дає можливість людині відповідати вимогам конкретної посади та обіймати цю посаду на даний момент
2. Компетенції, наявність яких потенційно впливає на майбутні перспективи працівника в компанії	Компетенції, необхідні будь-якому працівникові компанії для забезпечення відповідності корпоративним нормам та цінностям і для формування успішної кар'єри в даній компанії
3. Компетенції, які забезпечують працівникові можливості обіймати широкий спектр посад в компанії	Компетенції, які необхідні працівникові для успішного виконання функціональних обов'язків, що характеризують різні посади

Таким чином, управління якістю освіти на основі застосування компетентнісного підходу шляхом формування компетентнісних моделей фахівців дозволить визначити вимоги сучасного ринку праці до рівня знань, вмінь, навичок майбутніх

фахівців, які забезпечать їх конкурентоздатність та розвиток людського потенціалу країни.

Список використаних джерел:

1. Берека В. Є. Магістерська підготовка майбутніх менеджерів освіти: монографія / В. Є. Берека; за ред. А. Й. Сиротенка. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 357 с
2. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – с. 23-30.
3. Гулай О. І. Компетентнісний підхід як основа нової парадигми освіти / О. І. Гулай // Педагогічні науки. – 2009. – № 4. – С. 45-51.
4. Романенко Н. А. Підготовка майбутніх менеджерів освіти до професійної діяльності в умовах інноваційного середовища: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Н. А. Романенко. – 2010. – 21 с.
5. Єльнікова Г. В. Про впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. В. Єльнікова // Теорія та методика управління освітою. – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua>.

Дудник А. В., Олейник С. П., Шлыкова В. М.

ДВНЗ «Национальный горный университет», г. Днепрпетровск, Украина

**РАЗВИТИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ
В СФЕРЕ МЕНЕДЖМЕНТА**

В современных условиях развития общества и информационного поля очень важно предоставлять качественные образовательные услуги, которые позволят студенту применять их в практической деятельности, в личностном развитии и дадут импульс продолжать самообразование на протяжении жизни, что является на сегодняшний день ключевым элементом успешной карьеры и удовлетворенности жизни. Это особенно важно, когда информация о качестве услуг распространяется со скоростью звука, а перед высшими учебными заведениями стоит вопрос набора абитуриентов.

На сегодняшний день большинство руководителей считают, что лучший работник – это работник встревоженный и слегка запуганный. Но нет ни одного исследования, которое бы подтверждало бы эту теорию. Такого же мнения насчет состояния студентов придерживаются и многие ведущие преподаватели в Украине.

При этом существует исследование Г. Шпрейцер и К. Порат, которое доказывают, что лучшие работники – это уверенные и благополучные люди. Их трудовые показатели выше, чем у коллег, их больше интересуют дела коллектива и они более довольны работой. Они реже опаздывают и жалуются на недомогания. В данном случае можно смело экстраполировать результаты данного исследования

и на обучающихся. То есть задача высшего учебного заведения в целом и каждого преподавателя по отдельности создавать такие условия, в которых студенты будут довольны собой, что позитивным образом будет сказываться на результатах обучения и практической деятельности студентов, а также на имидже университета.

Ученые приводят два свойства, характерные для счастливых людей. Первое – это жизнерадостность, ощущение полноты жизни, активность, умение увлечься делом. Второе – это нацеленность на личностный и профессиональный рост. Эти люди испытывают потребность в постоянном движении вперед, а самое главное, – знают, зачем и куда им расти.

Перенося этот опыт на сферу образования, можно сказать следующее. В наполнении образовательных услуг должны обязательно быть, во-первых, эмоциональная насыщенность, связь с реальным состоянием дел и причастность студентов к этим реалиям.

Во-вторых, осмысленность деятельности. Другими словами, все, что студент должен выполнить, усвоить и сделать, он должен полностью понимать – зачем он это делает, что это ему даст в плане личностного и профессионального роста, какие блага он сможет извлечь из данного обучения для себя и общества, и как он сможет в дальнейшем развить или возобновить полученные знания и навыки. По данным различных исследований, достаточно часто причиной увольнения становится бессмысленность деятельности для компании и общего блага, когда человек не видит миссии и реальных результатов в своей работе. Очень важно, чтобы уже на этапе получения образования студенты могли понимать, для чего и зачем они изучают тот или иной аспект.

В-третьих, это преобладание радостей и удовольствий над огорчениями и неудобствами. То есть, студент должен получать образование в атмосфере радости от достигнутых результатов и удовольствия от самого процесса обучения. Это очень мощный мотивирующий фактор, намного больший и сильный, чем страх быть отчисленным или неудача от несданного зачета. Единственным огорчением для студента должно стать то, что он не попал на данный вид занятий или пропустил ту или иную лекцию. При этом достигать такой цели нужно не методом «кнута и пряника», а только лишь давая студенту вызов, больше свободы в принятии решений, возможность расширить свои горизонты.

Еще одним очень важным аспектом предоставления качественных образовательных услуг в сфере менеджмента является воспитание в студентах предпринимательского образа мышления. Сделать предпринимателем каждого студента, наверное, достаточно сложно в силу объективных причин, таких как жизненные цели студента, особенности характера, но университет, который обучает менеджменту, просто обязан развивать среду предпринимательства и создавать для этого

благоприятные условия. Тогда через некоторое время, абитуриенты, которые мыслят как предприниматели и хотят нести полную ответственность за свою профессиональную жизнь, жизнь своих семей и общества в целом, будут стремиться получить образование и расширить свои навыки именно в таком университете. Это очень важно для вуза, региона и страны, так как формирует самый устойчиво развивающийся слой общества.

Какие навыки нужны предпринимателю? Первое – понимание среды, в которой он работает, то есть базовые экономические и бизнес-процессы, законы, и основных составляющих бизнеса. Второе – soft skills, все, что касается умения эффективно взаимодействовать с другими людьми. И третье – это социальный капитал, то есть люди, которые тебя окружают, и с которыми ты можешь соприкасаться в процессе. Все эти аспекты реально развивать в студентах и развивать самому университету. Поэтому предпринимательству можно научиться и нужно учить.

«Скучать никто не любит, – говорит в интервью Harvard Business Review Дэниел Гилберт, профессор психологи из Гарварда. – Люди лучше всего себя чувствуют, когда видят перед собой трудную, но достижимую цель. У них вырастают крылья, когда ради дела нужно проявить все свои таланты».

Список использованных источников:

1. Евграфова Е. Чего им не хватает / Е. Евграфова // Forbes. – 2012. – 04(14). – С.50.

К. т. н. Єрохондіна Т. О.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

**ШЛЯХИ І ЗАХОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ОСВІТИ
В УКРАЇНІ**

Світовий досвід свідчить, що перехід української економіки на інноваційний шлях розвитку неможливий без випереджального забезпечення високотехнологічних наукоємних галузей економіки новими технологіями, розробками та інженерними кадрами нового покоління.

У розробці концептуальних основ цієї системи висхідними позиціями мають бути основні цілі та завдання Державна цільова програма «Національна технологічна база», а її структура повинна складатися з двох взаємопов'язаних підсистем:

- підсистеми підготовки кадрів для національної технологічної бази, яка готує спеціалістів на основі фундаментальних і загальноінженерних дисциплін, що відповідають обраним базовим технологіям;

- підсистеми підготовки кадрів для сфери розробки та реалізації високотехнологічних розробок на основі профільних дисциплін різних галузей промисловості з опорою на фундаментальну й загальноінженерну підготовку.

Для підвищення рівня професійної освіти необхідно розширити послаблені в період економічних реформ зв'язки вузів і підприємств. Для цього необхідно відновити або створити нові філіали ВНЗ, у тому числі базових, на підприємствах, організувати галузеві факультети.

Слід розвивати корпоративні інститути, які надають підприємству можливість замовляти спеціалістів необхідного напрямку й рівня підготовки та які самі залучаються до підготовки й перепідготовки спеціалістів.

Важливо в інженерних вузах створити курси з менеджерської підготовки спеціалістів, а для вузів, які займаються підготовкою спеціалістів у сфері високих технологій, ввести спеціальність «менеджер у сфері високих технологій», в якій поєднуються інженерна, економічна та менеджерська підготовка.

Враховуючи світовий досвід, доцільно для підготовки менеджерів залучити крупні фірми та компанії. Наприклад, фірма «Рено» приймає за свій рахунок на річні курси післядипломної освіти інженерів, які слухають цикл лекцій з курсу менеджерської підготовки та проходять відповідні практичні заняття.

Доцільно в технічних університетах країни кожного року проводити «Ярмарки вакансій», на яких студенти зустрічаються зі співробітниками, науковими працівниками підприємств, які за угодою з ВНЗ здійснюють керівництво навчальними та курсовими проектами. Вони знайомляться зі студентами, дають їм тематику дипломних і курсових проектів, близьку до тематики підприємства. Щось подібне відбувається і під час виробничих практик.

Доцільно передбачити в ряді вузів можливість підготовки спеціалістів з нових напрямів у сфері високих технологій, інформаційних технологій, мікроелектроніки тощо, а також цільове фінансування програм при формуванні державного замовлення на НДДКР, які виконуються вузами [1].

Ефективним інструментом приватно-державного партнерства є інноваційні проекти, у межах яких проводиться цикл робіт, які забезпечують створення інноваційного продукту, освоєння його серійного виробництва та реалізацію на ринку. З метою активізації наукового потенціалу в цих проектах як пріоритетні, повинні бути виділені заходи сприяння та створення при вищих учбових закладах високотехнологічних підприємств та трансферу технологій у функціонуючі підприємства, зокрема:

- організація курсів підготовки спеціалістів, направлених на формування навичок і вмінь, необхідних для організації та управління інноваційним бізнесом;
- створення та фінансування венчурних підприємств, сформованих на базі вузів, надання їм цілеспрямованої підтримки;

- розробка системи кадрового супроводу трансферу технологій за державним фінансуванням НДДКР та спеціалізована підготовка кадрів для реалізації найважливіших інноваційних проектів в інтересах національної безпеки країни.

У межах Національної технологічної програми важливо забезпечити вирішення наступних проблем:

- організація і розвиток науково-дослідного і науково-виробничого технологічного потенціалу, що забезпечує підготовку, перепідготовку та сертифікацію спеціалістів на базі безпосередньої участі у виконанні НДДКР і дослідно-технологічних робіт за основними науковими напрямками;

- організація інноваційної навчальної системи, яка забезпечує проведення безперервного циклу підготовки, перепідготовки й атестації спеціалістів;

- організація діяльності ННВЦ за схемами колективного користування і науково-дослідних лабораторій віддаленого доступу (створення для реалізації навчання та наукових досліджень нових методологій і методик, програм навчально-дослідних робіт, програмно-алгоритмічного забезпечення на електронних носіях) [2].

Вирішення цих завдань повинно забезпечити випереджальну підготовку висококваліфікованих спеціалістів у сфері розробки сучасних зразків озброєння та військової техніки, що дозволить підтримувати й розвивати на якісно новому рівні наявні у вузах наукові школи.

Список використаних джерел:

1. Абрамов Л. К. Цільові програми та механізми по забезпеченню прозорості у процесі їх реалізації / Л. К. Абрамов, Т. В. Азарова. – Кіровоград: ІСКМ, 2010. – 100 с.
2. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V. – К., 2007. <http://gdo.kiev.ua/files/db.php?st=273&god=2007>

К. т. н. Ерохондина Т. А., Булыщенко А. В.

ДВНЗ «Национальный горный университет», г. Днепропетровск, Украина

РАЗВИТИЕ НАУЧНОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБРАЗОВАНИИ

Современное понятие «**образование**» связывается с толкованием таких терминов как «**обучение**», «**воспитание**», «**развитие**». Однако, до того, как слово «образование» стало связываться с просвещением, оно имело более широкое звучание. Словарные значения рассматривают термин «образование», как существительное от глагола «образовывать» в смысле: «**создавать**», «**формировать**» или «**развивать**» нечто новое. **Создавать новое – это и есть инновация.**

Таким образом, образование по своей сути уже является инновацией.

Инновации в системе образования связаны с внесением изменений:

- в цели, содержание, методы и технологии, формы организации и систему управления;
- в стили педагогической деятельности и организацию учебно-познавательного процесса;
- в систему контроля и оценки уровня образования;
- в систему финансирования;
- в учебно-методическое обеспечение;
- в систему воспитательной работы;
- в учебный план и учебные программы;
- в деятельность преподавателя и ученика.

Во всем мире роль учреждений высшего профессионального образования (в первую очередь, университетов) в генерации, использовании и распространении знаний за последние десятилетия усилилась. Широкое тиражирование получила так называемая модель глобального научно-исследовательского университета (*globalresearchuniversity*), в рамках которой университеты становятся активными игроками не только в производстве новых знаний, но и в их распространении и использовании через инновационную деятельность.

Значительное усиление научно-исследовательской и инновационной деятельности привело к тому, что именно научно-исследовательские университеты добились наибольших успехов и показали высокую эффективность в решении таких важных задач, как:

- генерация новых знаний и формирование инновационной интеллектуальной среды;
- осуществление разработок на до коммерческой стадии, когда коммерциализация носит большей частью вероятностный и отсроченный характер;
- прогнозирование научно-технологического развития и исследование технологических рынков;
- привлечение молодых ученых к современной инновационной тематике;
- оказание консультационных услуг и консалтинговая поддержка широкого круга организаций и предприятий.

Таким образом, современные исследования и инновационная деятельность в вузах – это не только возможность привлечения дополнительных бюджетных и внебюджетных средств, но и важнейшая самостоятельная задача высшей школы, а также необходимая составляющая качественного образовательного процесса.

Движение к модели глобального научно-исследовательского университета происходит не только в странах, где университеты традиционно служили основой национальной научно-исследовательской и инновационной системы (США, Вели-

кобритания, Канада), но и там, где исследовательская работа была сосредоточена в академических и отраслевых институтах (Германия, Франция, Финляндия).

Существует множество национальных образовательных систем разного типа и уровня, значительно различающихся по философским и культурным традициям, уровню целей и задач, своему качественному состоянию. Например, к настоящему времени в мире сложились следующие образовательные модели:

1. **Американская модель:** младшая средняя школа – средняя школа – старшая средняя школа – колледж двухгодичный – колледж четырехгодичный в структуре университета, а далее магистратура, аспирантура.

2. **Французская модель:** единый колледж – технологический, профессиональный и общеобразовательный лицей – университет, магистратура, аспирантура.

3. **Немецкая модель:** общая школа – реальное училище, гимназия и основная школа – институт и университет, аспирантура.

4. **Английская модель:** объединенная школа – грамматическая и современная школа – колледж – университет, магистратура, аспирантура.

5. **Украинская модель:** общеобразовательная школа – полная средняя школа, гимназия и лицей – колледж – институт, университет и академия – аспирантура – докторантура.

Стратегической целью реализации настоящей Концепции является повышение вклада вузов в технологическую модернизацию реального сектора экономики Украины через развитие их научно-исследовательской и инновационной деятельности. Приоритет текущего десятилетия – требует не только подготовки кадров с новыми компетенциями, но и формирования мощного источника инновационных идей и технологий в системе высшего профессионального образования.

Необходимо делать шаги не по усилению специализации и фрагментации вуза, а по укрупнению организационных единиц, что должно способствовать развитию междисциплинарных исследований и разработок. В основе программ развития вузов и их коррекции должна лежать внешняя (в том числе международная) экспертиза научно-исследовательской работы и образовательных программ, участие в системе международной стандартизации и сертификации качества управления.

К. пед. н. Коробчук Л. І., к. е. н. Коробчук Т. І.

Луцький національний технічний університет, Україна

ДО ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

В сучасних соціально-економічних умовах суспільство потребує фахівців високої екологічної культури, котрі здатні забезпечити вихід із складної екологічної ситуації, що склалася в Україні. У зв'язку з цим особливо актуальною у вищій освіті є проблема формування особистості фахівця технічного профілю з високим рівнем екологічної культури як головного носія і виробника технічних знань.

Загальні проблеми проектування екологічної освіти в технічному вузі представлені в роботах О. Плахотнік, В. Прозорової, Н. Пустовіт. Проблеми формування екологічної культури засобами інформаційних технологій розглядалися Г. Білявським, Г. Будагянцем, С. Красильниковим, С. Васеніною. При цьому екологічна культура розглядалася вченими в контексті загальної культури особистості, а її формування здійснювалося у ході вивчення традиційних курсів екології, екології людини, промислової екології, безпеки життєдіяльності. Водночас саме для майбутніх фахівців технічного профілю високий рівень сформованості екологічної культури забезпечує ефективне здійснення професійної діяльності.

У гуманітарних і технічних навчальних закладах вищої школи є значні відмінності в підготовці майбутніх фахівців, тому необхідно, на наш погляд, розглянути специфіку технічного вузу. У вищих технічних навчальних закладах готують студентів з посиленням вивченням основ наук з конкретної спеціальності, а також стану розвитку техніки свого профілю і умінням її експлуатувати або конструювати.

Особливістю вищої технічної школи в порівнянні з вищою школою гуманітарного спрямування є те, що конкретні галузі науки, і особливо техніка, стрімко розвиваються, тоді як теоретичні основи гуманітарних наук розвиваються повільніше. Відомо, що обсяг наукової інформації практично з усіх галузей науки (а особливо з прикладних наук) і техніки подвоюється за кожні 5–10 років.

Стрімкий розвиток конкретних наук і техніки значно ускладнює підготовку фахівців технічних спеціальностей, тому що випускники технічних ВНЗ завжди повинні бути підготовлені відповідно до новітніх науково-технічних досягнень.

Високий професіоналізм майбутнього спеціаліста технічного профілю може бути досягнутий за умов: науково-обґрунтованого і неперервного оновлення змісту навчання; використання сучасних інноваційних технологій навчання, побудованих на основі останніх досягнень психології та педагогіки; високорозвинутої сучасної матеріальної бази.

Проектування процесу навчання, як відомо, починається з визначення його цілей. Однією із найважливіших цілей професійної освіти фахівців технічних спеціальностей є формування екологічної культури, руйнування стереотипів мислення і стилю професійної діяльності, що склалися в минулому досвіді, і можуть вступати в суперечність з новими науковими підходами й соціальними вимогами до сучасного фахівця.

Основними особливостями екологічної освіти в технічному університеті є: визнання екологічного менеджменту фундаментальним компонентом освітньої моделі (на відміну від додаткового компоненту в існуючій схемі); сприйняття його крізь призму політехнічної освіти, тобто на користь озброєння фахівців еколого-технічним світоглядом на взаємодію з природою; розуміння того, що екологічний менеджмент є невід'ємною частиною навчального плану на всіх рівнях і обов'язковою для всіх студентів незалежно від їх основної спеціальності і спеціалізації.

Система професійної технічної освіти повинна бути побудована таким чином, щоб в ракурсі певних етичних установок допомогти студентові технічного профілю сформувати навички поведінки і навчити передбачати наслідки своєї професійної діяльності для людини та біосфери. При цьому поведінка і діяльність виступають індикатором, який показує практичну реалізацію світогляду. І світогляд, і діяльність, так само, як і сама особистість та її культура, є складними інтегральними утвореннями, формування яких передбачає і внутрішню перебудову, і розвиток особистості.

У цьому сенсі важливе значення має ідея контекстного підходу в викладанні дисциплін гуманітарного циклу. Його реалізація уможливорює, по-перше, встановлення міждисциплінарних зв'язків, що сприяють формуванню цілісного уявлення про навколишній світ. По-друге, підтверджується значення екологічної культури в структурі культури особистості студента як компонента професійної культури. По-третє, реалізується можливість насичення спеціальних дисциплін екологічним змістом без порушення логіки викладу самої дисципліни.

У процесі впровадження контекстного підходу у формування екологічної культури студентів технічного профілю ми керувалися думкою про те, що досвід активного навчання в усіх ланках професійної освіти уможливорює розв'язання низки завдань, які складно досягти в традиційному навчанні. А саме: формувати не тільки пізнавальні, але й професійні мотиви і інтереси щодо збереження навколишнього природного середовища; виховувати системне екологічне мислення спеціаліста, що включає цілісне розуміння не тільки природи і суспільства, але й свого місця у світі; давати цілісне уявлення щодо професійної діяльності та її наслідків для природного довкілля; вчити колективної мисленнєвої і практичної роботи, формувати соціальні уміння й навички взаємодії і спілкування, індивідуального і спільного прийняття рішень, що є надзвичайно важливим еко-

логічній діяльності; виховувати відповідальне ставлення до професійної діяльності загалом та до її екологічно-професійної складової зокрема, соціальних цінностей, установкам професійного колективу; опановувати методи моделювання, зокрема, інженерного, екологічного і соціального проектування.

Д. е. н. Мазаракі А. А., д. е. н. Бай С. І.

Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

ЯКІСНА ПІДГОТОВКА ЯК АКАДЕМІЧНА ПЕРЕВАГА ФАХІВЦІВ

Сприйняття світовим товариством України як рівного партнера є нездійсненим без подальшого кардинального переорієнтування суспільства на таку модель, в якій знання відіграють вирішальну роль, а їх продукування стає джерелом розвитку. Конкурентні переваги країн усе менше визначаються багатством природних ресурсів чи дешевою робочою силою; все більшого значення набувають знання, їх конкурентоспроможність як один із головних факторів суспільного розвитку, що сприяє досягненню взаємодоповнюючих цілей забезпечення збалансованого економічного зростання, підвищенню суспільного добробуту, стимулюванню соціальної злагоди, розвитку людини, а «...розвиток економіки має віддзеркалювати найбільш суттєві риси людини, її соціальної системи, технології та довкілля» [1]. Європейський вибір України є тотожним проголошенню національного прагнення увійти до світового клубу країн, де панує саме «економіка знань», і стрижнем цієї економіки є освіта, і особливо – вища.

Як відомо, сучасна економічна парадигма базується на тому, що людство рухається виключно за траєкторією прогресу. До того ж на сучасному етапі характерною рисою є його прискорення, а починаючи з другої половини ХХ ст., як підкреслював академік НАН України А. Чухно, відбувається «безупинне зростання науково-технічного прогресу» [2]. Тому реалізація моделі розвитку суспільства, що побудована на засадах якості, є безальтернативним шляхом скорочення значного відставання рівнів розвитку та життя населення України від розвинених країн світу, радикального підвищення продуктивності використання національного інтелектуального потенціалу, подолання можливих суперечностей між завданнями, що вимагають вирішення [3].

Питання розвитку освітньої сфери стали центром уваги європейської спільноти з 1957 р. після підписання Римського договору про заснування Європейського економічного співтовариства. Підписання Маастріхського договору у 1992 р. про утворення Європейського Союзу і до прийняття у 2000 р. у Німці Хартії основних прав Європейського Союзу та інші політичні акти забезпечили сучасні

рамкові умови для реалізації тих освітніх прагнень Європи, які отримали офіційний статус у прийнятій у 1999 р. у м. Болонья Спільній декларації міністрів освіти Європи [4]. Традиційно якість вищої освіти пов'язується зі змістом навчального процесу. Кожний напрям підготовки, кожна спеціальність, як і кожен студент, мають індивідуальні риси, особливий менталітет і власний вектор розвитку, що в умовах зниження бар'єрів між країнами, підвищення рівня конкуренції, миттєвих переміщень людей, технологій, коштів у світі, зростання рівня освіченості та кваліфікованості працівників обумовлює постановку питання про безумовну якість національних освітніх програм як чинника забезпечення конкурентоспроможності в епоху глобалізації. При цьому важливо акцентувати увагу на тому, що забезпечення якості є однією із вимог щодо організації навчального процесу в кожному вищому навчальному закладі України. Тому цілком справедливо можна стверджувати, що забезпечення якості освітньої діяльності має бути як стратегічним національним пріоритетом України, так і домінантою кожної освітньої установи.

Швидкоплинність змін, що відбуваються у світі, примушує переглянути усталені погляди щодо уточнення підходів до можливостей застосування поняття «якість» стосовно вищої освіти та навчального закладу, а необґрунтована масифікація вищої освіти і постановка проблеми якості у цій сфері стали взаємопов'язаними речами [5]. Незважаючи на те, що якість вищої освіти є комплексною системною проблемою, єдності у розумінні умов і можливостей щодо її забезпечення немає, тому реформи в освітній сфері актуалізували необхідність комплексного аналізу якості організації всіх процесів у навчальних закладах [6]. З цих позицій з абсолютною впевненістю можна констатувати, що винаходження та запровадження уніфікованого механізму забезпечення якості освітньої діяльності є надзвичайно актуальним завданням. До того ж справедливим є твердження, що якість, як і розвиток – це не манна небесна, вони можуть бути виплеканими лише «знизу» – в університетах, на факультетах і кафедрах.

Вітчизняна освіта є відкритою системою, тому будь-які спроби забезпечення її розвитку є марними, якщо їх не узгоджувати з динамічними змінами ринку праці. Розуміння якості освіти на сьогодні по-іншому ніж відповідність кваліфікації випускника ВНЗ вимогам роботодавця можна вважати помилковим, а контролювання якості освіти, таким чином, фокусується не на тривалості або змісті навчання, а на реальних знаннях, вміннях, навичках, компетентності, здобутих всіма випускниками. Серед найважливіших індикаторів оцінювання якості навчального закладу та його програм є рівень попиту роботодавців на випускників, визнання навчального закладу та його діяльності роботодавцями, гнучкість і відповідність навчальних програм та навчальних планів до вимог ринку праці, проведення у ВНЗ широкомасштабних наукових досліджень та

впровадження їх результатів у навчальний процес, сформованість відповідно до стратегічних завдань університету інфраструктури, раціональна інноваційність діяльності, належна професійна та академічна кваліфікації викладачів. Тим більше, що ігнорування університетами потреби гармонізації відносин у системі «студент – університет – ринок праці» апріорі унеможлиблює узгодженість потенційно спільних цілей і завдань.

Все вищевикладене добре ілюструється на прикладі однієї зі складових сучасної вітчизняної вищої освіти – процесів стандартизації, які відіграють важливу роль у реформації європейської освітньої сфери. Зокрема, Науково-методичною комісією з менеджменту і адміністрування Науково-методичного центру Міністерства освіти і науки України розроблено повний комплект третього покоління стандартів з усіх спеціальностей у галузі знань «Менеджмент і адміністрування» (освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми підготовки фахівців, засоби діагностики якості освітньо-професійної підготовки за трьома освітньо-кваліфікаційними рівнями). Ці стандарти є переконливим свідченням доцільності, можливості і необхідності оптимальної уніфікації освітньої діяльності на підставі обґрунтованого, зручного у користуванні, єдиного для певного напрямку підготовки комплекту взаємопов'язаних галузевих стандартів. При цьому автори врахували, що становлення України здійснюється у глобально-інноваційному середовищі, яке стрімко змінюється у системі всесвітніх інформаційних координат, а національною доктриною розвитку вітчизняної освіти передбачено органічне поєднання освіти з наукою.

Існуючі тенденції також вимагають випереджаючого розвитку міждисциплінарних досліджень, тому що міждисциплінарність стає ознакою професійної культури і спроможності вченого у будь-якій сфері знань. Тим більше що цього також вимагає бурхливий розвиток інформаційного простору та технологій. Тому цей шлях було розпочато з глибокої модернізації відносин між університетами. Зокрема, Міністерством освіти і науки України було запропоновано провідним навчальним закладам України бути координаторами підготовки підручників за 20-ма напрямами. Авторський колектив для базового підручника «Основи менеджменту» сформовано з представників (26 осіб) провідних національних наукових шкіл 12 вищих навчальних закладів, які брали найактивнішу участь у роботі НМК з менеджменту і адміністрування як розробники галузевих стандартів підготовки менеджерів, експертів навчальних видань, що надходять з Міністерства освіти і науки України. Багаторічний досвід підготовки фахівців галузі знань «Менеджмент і адміністрування» довів спроможність наукового загалу цих закладів адаптувати світові управлінські досягнення до умов України, а також генерувати відповідні рекомендації для широкого кола підприємців та керівників. Підготовлений матеріал, що містив результати досліджень визнаних у світі вчених, лауреатів

Нобелівської премії, висвітлив повний комплекс питань, які стосувались загальних та конкретних функцій менеджменту, особливостей процесу прийняття та реалізації управлінських рішень, сучасних інструментів досягнення керованої поведінки організацій, форм і методів підвищення етичності та соціальної відповідальності менеджменту, його результативності. Автори врахували, що професійна підготовка в Україні характеризується рядом специфічних ознак, обумовлених виникненням професій, їх кількісними і якісними змінами: формуванням нової системи кваліфікаційних вимог до первинних посад; становленням і розвитком відповідної інфраструктури (освіта, наука, професійний консалтинг та рекрутинг); створенням професійних об'єднань, зародженням нових професійних традицій, специфічної термінології, професійної атрибутики, етики та ідеології [7]. Тому підручник орієнтований на навчальні програми різних напрямів, де внутрішнє наповнення дисципліни при її викладанні може набувати різного рівня деталізації залежно від галузевої або функціональної специфіки підготовки фахівців.

Однак є багато прикладів вибору освітянами іншого, більш легкого (але мало-результативного) шляху: коли не маєш чіткого уявлення як вчинити, – необхідно просто копіювати дії, поведінку або матеріали, які вважаються більш корисними (хоча, насправді, можуть такими не бути). В Україні з'явилися підручники, навчальні програми та навіть створено університети, які запропонували навчити всіх всьому і відразу. При цьому, декларувалося, що сформовані пропозиції будуть миттєво і гарантовано забезпечувати високі результати. Але ті, хто пропонує «використання трафарету» – а це досить велика кількість авторів – свідомо чи несвідомо, але робили спробу підготувати книги для навчальної діяльності студентів – навчальні видання, що апріорі не містять систематизованого викладення навчальної дисципліни, не відповідають високому науково-методичному рівню. Так, наприклад з понад 300 рукописів, що надійшли на експертизу до НМК з менеджменту і адміністрування з 2007 р., майже половина не були рекомендованими до видання і вимагали серйозного доопрацювання, а 28% – взагалі відхилено. Серед типових недоліків не тільки низька наукова наповнюваність рукописів, але і невідповідність їх змісту назві та програмам навчальних дисциплін, відсутність нових методичних підходів, що мають стимулювати студентів до засвоєння навчальної дисципліни, та переваг рукопису перед вже існуючими виданнями, а також відверта неохайність та елементарна безграмотність поданих матеріалів.

Важко зрозуміти такий підхід до цього питання науковців, окремих кафедр та деяких навчальних закладів, що забувають при цьому, що над людьми не можна експериментувати, не можна оцінювати і вимірювати їх за допомогою неякісної, хибної шкали. Не вимагає доказів, що всі новостворені або вдосконалені у ВНЗ конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-

технічні (по суті – управлінські) рішення виробничого, адміністративного та комерційного характеру, що істотно поліпшують структуру та якість освітньої сфери, безпосередньо належать до інновацій [8]. ВНЗ можуть і повинні брати у цих процесах активну участь, тому що науково-педагогічна діяльність пов’язана з науковою та науково-технічною діяльністю [9]. Але якщо ВНЗ не будуть створювати якісні продукти, то не тільки їх науково-педагогічна діяльність, а й інституційні функції імовірно будуть зведені нанівець. Світовий досвід неспростовно доводить, що неконтрольованість процесів, які мають вплив на довгострокові інтереси людини, неухильно приводить суспільство до фази тотального регресу, тобто по суті своїй не є фактором несукупного суспільного прогресу, а фактором регресу [10].

Таким чином, будь-які спроби розвитку освіти є марними, якщо їх не узгоджувати з динамічними змінами запитів ринку праці. На даному етапі розвитку країни освіта та наука перетворюються на провідний фактор економічного зростання та посилення міжнародної конкурентоспроможності України, тому ми впевнені, що наші випускники як носії академічної переваги принесуть на підприємства сучасну культуру, ділову етику, кращі зразки та моделі поведінки через:

- формування досконалих уявлень стосовно якості вищої освіти взагалі, тобто стандартизованості вимог до підготовки фахівців усіх рівнів та розуміння дійсної їх місії у суспільстві;

- розширення і конкретизацію зв’язків між освітою та роботодавцем через гармонізацію зв’язків у системі «ринок праці – кваліфікаційні вимоги – кваліфікаційні характеристики – освітньо-професійні програми – навчальні програми – навчальні видання».

Сучасна освітня модель управління якістю освіти – це модель саморегулювання, яка забезпечує гармонічне поєднання державних стандартів освіти, попиту на освітні послуги, який змінюється, і власних цілей, що забезпечують можливість безперервного самовдосконалення освітньої установи. Випереджаючий розвиток такого підходу має об’єктивний характер і пояснюється насамперед зростанням потреб щодо масштабів подібної консолідації, яка здатна гармонійно поєднувати новації і традиції, суспільні та особисті наукові інтереси та важелі.

Список використаних джерел:

1. Концепція гуманітарного розвитку (проект) : матеріали Всеукраїнського форуму інтелігенції, Київ, 27 берез. 2008 р. – К., 2008.
2. Чухно А. А. Науково-технологічний розвиток як об’єкт дослідження еволюційної економічної теорії / А. А. Чухно // Проблеми економічної теорії. – 2008. – № 1. – С. 12–22.
3. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України / Я. А. Жаліло, С. І. Архієреєв, Я. Б. Базилук та ін. – К. : НІСД, 2006. – 120 с.
4. Бай С. І. Вища менеджмент-освіта – шлях до професіоналізму / С. І. Бай, С. О. Юшин // Освіта. – 2005. – № 9.

5. Костюкевич С. В. О качестве высшего образования в контексте европейского опыта / С. В. Костюкевич // *Alma mater* (Вестник высшей школы). – 2010. – № 6.
6. Реформа и развитие высшего образования. Программный документ. – Париж : ЮНЕСКО, 1995. – 49 с.
7. Иванова І. В. Професіоналізація менеджменту : монографія / І. В. Иванова. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 695 с.
8. Про інноваційну діяльність : Закон України [чинний від 25.03.05 № 2505-IV(2502-15)].
9. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України [чинний від 13.12.91 № 1978-XII (1978-12)].
10. Форрестер Дж. Мировая динамика / Дж. Форрестер ; пер. с англ. – М. : Наука, 1978. – 176 с.

К. э. н. Мяжлонова С. К., К. э. н. Кравченко И. В.

Северо-Кавказский юридический институт (филиал)

ФГБОУ ВПО «Саратовская государственная юридическая академия»,

г. Черкесск, Российская Федерация

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ ЭКОНОМИСТОВ В ВУЗЕ

Развитие современного рыночного хозяйства с его динамичностью, быстрой сменой технологий, а также тенденций гуманизации в общественной жизни требуют от современного экономиста высокого уровня развития, которое может быть достигнуто с увеличением роли образования. Государство должно создавать все условия для того, чтобы каждый человек смог реализовать свое право на получение образования.

Современное молодое поколение хочет не только получить востребованную на рынке труда специальность, но и проходить квалификационную переподготовку.

В настоящее время в России стоит проблема решения задачи устойчивого экономического роста. Одной из предпосылок решения этого вопроса является повышение качества высшего экономического образования.

Формирование качественно нового организационного и экономического порядка требует привлечения на рабочие места новых людей по экономическим специальностям, поэтому проблема повышения подготовки таких специалистов сегодня представляется наиболее актуальной.

Реформы в области повышения качества экономического образования необходимо рассматривать как часть рыночных преобразований. В настоящее время молодой специалист должен уметь самостоятельно принимать профессиональные решения по тому или иному вопросу, составлять служебную аналитическую записку, грамотно решать поставленные перед ним задачи и т.д. Во многом ему могут прийти на помощь знания, приобретенные в процессе получения экономи-

ческого образования. А принятые сегодня государственные образовательные стандарты высшего профессионального образования по экономическим специальностям в целом способствуют подготовке специалиста – экономиста XXI века.

Повышение качества подготовки экономистов в вузе ставит задачу усиления профессиональной направленности в преподавании гуманитарных и математических дисциплин для экономистов. Проблема состоит лишь в том, что может происходить дублирование курса экономической теории. В связи с этим хотелось бы уделить большее внимание следующим вопросам:

Стандарты отражают только профессиональные подходы к подготовке специалиста по таким предметам как «Финансы», «Бухгалтерский учет», «Мировая экономика». А экономическая теория, которая является первой общепрофессиональной дисциплиной в подготовке экономистов, исключена из этого блока и включена в блок «Общие гуманитарные и социально – экономические дисциплины». Экономическая теория, построенная на концепции общего экономического равновесия, не вписывается в этот блок, т.к. она не может сегодня ответить на вопросы, которые необходимо решать предприятиям, отраслям, всей России в целом.

Вследствие того, что современное экономическое образование реализуется в правовом поле, необходимо усилить преподавание курсов гражданского права в профессиональной подготовке экономистов.

Социально – экономические изменения, происходящие у нас в стране, требуют того, чтобы при преподавании экономических дисциплин делался акцент на российский компонент. В частности, проблемы российской экономики при переходе к рынку, получили отражение в разделе экономической теории «Переходная экономика».

Приоритетом в экономическом образовании является формирование эрудированных, ответственных, обладающих экономическим кругозором студентов.

Происходящие в России изменения ставят проблему нравственности современного экономического образования, взаимодействия экономической и духовной культуры будущего специалиста. Поэтому, экономист XXI века должен владеть не только знаниями в экономической сфере, но и иметь высоконравственную гражданскую позицию.

Вырабатывая закономерности развития экономического образования и подготовки на этой основе экономистов необходимо учитывать:

- совершенствование знаний и видов деятельности;
- установление экономического и организационного порядка в различных социально-экономических системах с учетом разнообразных форм собственности.

Д. т. н. Прокопенко В. І.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ АТЕСТАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Сучасна освіта розширює обрії життя, надихає і створює можливості особистісного розвитку людини. Тому рівень її освіти, є надзвичайно складним і відповідальним завданням кожного. На сьогодні саме Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» надає технічну й економічну освіту на рівні, який відносить його до провідних ВНЗ країни і розкриває перед випускниками багато можливостей для професійного становлення.

Державна атестація випускників у гірничому університеті здійснюється відповідно до чинних нормативних актів МОН України. Випуск фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР) бакалавра у 2012 році склав 3207 осіб. Оцінки «відмінно» та «добре» на державному екзамені одержало 75,8% випускників, видано дипломів з відзнакою 8% (у 2011 р. – 7,5%). Випускниками ОКР спеціаліста захищено 2136 дипломних проектів і робіт (збільшення – 11%), на «відмінно» і «добре» оцінено 86,8% кваліфікаційних робіт.

Обсяг випуску магістрів швидко росте. Якщо в 2002 році цей обсяг по університету становив 82 магістра, то в 2012 році було випущено 677 магістрів. На «відмінно» й «добре» оцінено 92,7% кваліфікаційних робіт (зниження – 3%). Частка дипломів спеціалістів і магістрів «з відзнакою» – 13,7% від загального обсягу випуску (у 2011 р. – 10,8%). Однак не може влаштовувати значна кількість оцінок «задовільно» при складанні випускного іспит: у цілому по факультетах денної форми навчання у бакалаврів – більш 20%, у спеціалістів – 13%. Цей іспит, нехай не повною мірою, проте визначає рівень підготовки випускників до професійної діяльності. Продовжили навчання в аспірантурі 33 магістри і спеціалісти, 38 випускників прийнято на роботу в університеті. Роль факультетів у підготовці магістрів за денною формою навчання можна оцінити за даними, що приведені на рис. 1. Протягом 2009–2012 рр. якість підготовки спеціалістів за результатами захисту дипломних робіт істотно не змінилася (рис. 2).

Кафедри, факультети, університет, у цілому, приділяють значні зусилля, час і досвід, щоб не допустити зниження якості навчального процесу й рівня підготовки кадрів. Із цією метою проводиться багато додаткових заходів, але і викладачі, і кафедри в цілому вимогливість до оцінювання знань студентів намагаються не знижувати. Як і раніше залишається значним число відратованих студентів.

За оцінками голів Державних екзаменаційних комісій із захисту дипломних робіт, випускаючі кафедри університету здійснюють підготовку фахівців, які, в основному, відповідають сучасним вимогам ринку праці. Деякі дипломні роботи

містять вирішення науково-практичних питань, що мають актуальне значення для міста Дніпропетровськ та області. Випускник кафедри аерології та охорони праці Є. В. Кулік виконав роботу на тему «Дослідження та оптимізація параметрів системи дегазації при подальшому розвитку гірничих робіт на шахті «Добропольська»», спеціаліст-випускник кафедри маркшейдерії Г. А. Погребняк виконав «Проект мір з охорони при підробці лінії електропостачання лавого пласта шахти ім. О. Г. Сташкова», студент І. Б. Бень (по кафедрі геоінформаційних систем) виконав магістерську роботу «Оцінка можливостей прогнозування епідемії грипу в Україні за даними Internet-сервісів», студент В. А. Боздров по кафедрі автоматизації і комп'ютерних систем у роботі ОКР спеціаліста виконав проект «Автоматизація процесу зневоднення концентрату з детальною розробкою системи автоматичного управління процесом фільтрування», магістр Є. І. Єфіменко по кафедрі економічного аналізу та фінансів виконав кваліфікаційну роботу «Підвищення прибутковості комерційних банків на базі впровадження нових кредитних продуктів».

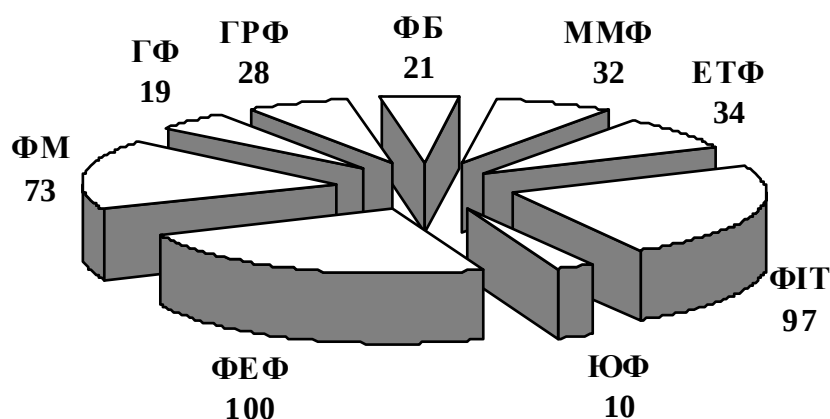


Рис. 1. Обсяги випуску магістрів факультетами денної форми навчання

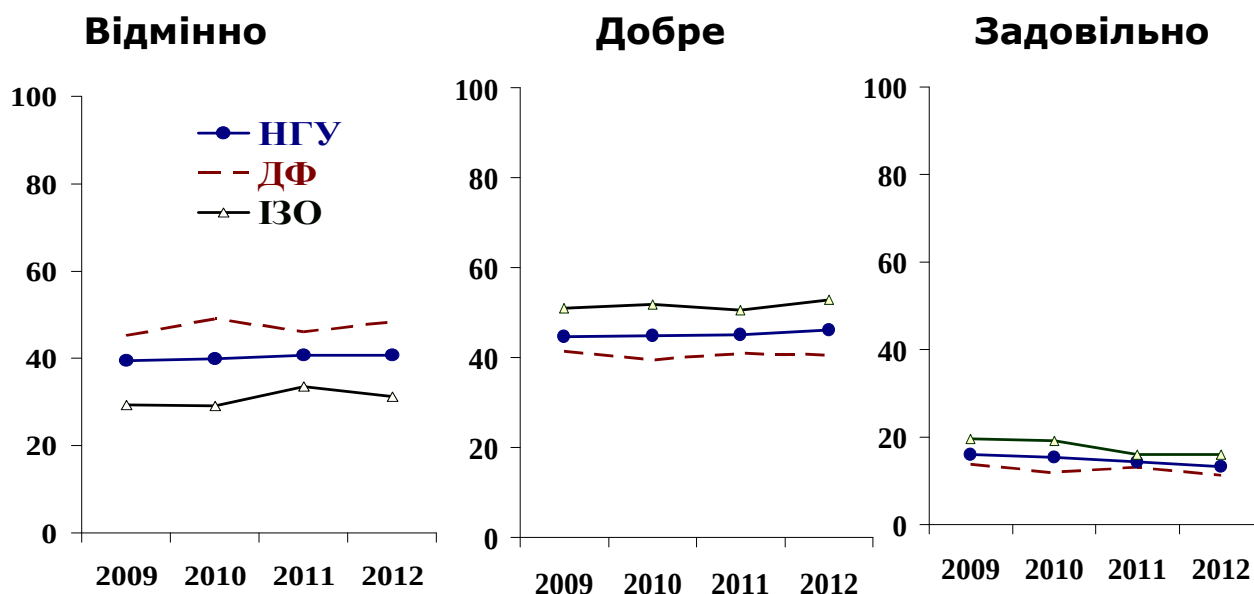


Рис. 2. Результати захисту кваліфікаційних робіт спеціалістами

Наведений перелік ще може бути доповнений багатьма дипломними роботами випускників НГУ, що заслуговують на увагу для життєзабезпечення адміністративних установ, промислових підприємств та комерційних організацій Дніпропетровського регіону. Один з найстаріших ВНЗ України Національний гірничий університет випускає кваліфікованих фахівців, які на практиці підтверджують набуті знання та навички для вирішення завдань за своєю спеціальністю. Аналіз методичного забезпечення процесу дипломування, що мають випускаючі кафедри, змісту та якості оформлення дипломних робіт, результатів їх захисту на засіданні ДЕК дозволили автору доповіді визначити деякі аспекти поліпшення якості державної атестації випускників університету. Ці аспекти полягають у наступному.

По-перше, тепер випускаючі кафедри вважають за необхідне здійснювати державну атестацію бакалаврів на підставі підготовки й захисту випускниками дипломної роботи. Певна частина випуску бакалаврів по закінченні цього етапу навчання може приступити до практичної діяльності та для працевлаштування їм буде потрібен диплом, який свідчитиме про отриманий рівень кваліфікації. Це викликає необхідність більш відповідального визначення змісту і структури індивідуального завдання на виконання кваліфікаційних робіт бакалаврів згідно з професійними задачами та уміннями випускників, що встановлені в освітньо-кваліфікаційних характеристиках. Методичні вказівки, що підготовлені кафедрами до виконання цих робіт, мають бути скореговані відповідно до вимог сучасних стандартів МОН України та скороченого часу дипломування.

По-друге, в деяких кваліфікаційних роботах магістрів технічне завдання складено за формою завдання спеціаліста, що не відображає особливостей наукового змісту магістерської роботи. Саме, з урахуванням цих особливостей має бути сформульоване індивідуальне завдання на виконання магістерської роботи. Слід мати на увазі, що дослідження за темою магістерської роботи мають бути спрямовані на встановлення загальнонаукових результатів, що можуть бути перевірені на конкретному прикладі, а не навпаки. Вступна частина багатьох робіт не містить рубрик загальної характеристики (актуальність, мета, завдання, методи дослідження, наукова новизна результатів тощо). Це свідчить про різний рівень дотримання випускаючими кафедрами Стандарту вищої освіти НГУ.

По-третє, при виконанні дипломної роботи студенти недостатньо вивчають результати наукових досліджень та досвід діяльності підприємств. Оформлення пояснювальних записок та демонстраційного матеріалу потребують повного дотримання державних стандартів. Ураховуючи можливість якісної презентації та захисту проектних і наукових результатів, яку надають комп'ютерні технології, демонстраційний матеріал має відображати творчий підхід автора до вирішення проектної або наукової задачі та, загалом, отриманих результатів, які подані на здобуття певного освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки.

По-четверте, випускаючі кафедри недостатньо практикують попередній захист дипломних робіт, передусім, студентами, що не продемонстрували належного творчого ставлення до підготовки цих робіт. Деякі кафедри для спеціальностей, за якими здійснюється випуск фахівців, на своїх сайтах не мають достатнього методичного забезпечення щодо вказівок, вимог та рекомендацій з підготовки та захисту кваліфікаційних робіт.

По-п'яте, слід чітко визначати різницю між магістерськими науковими та проектними роботами спеціалістів, до того ж вони мають захищатися в різних державних комісіях. Випускаючі кафедри не виявляють достатньої наполегливості щодо публікації усіма магістрами результатів досліджень в наукових виданнях. Треба стимулювати апробацію результатів магістерських робіт на конференціях, олімпіадах, конкурсах науково-дослідницьких робіт.

Питання державної атестації випускників університету – одне з важливіших питань організації навчального процесу, оскільки результати атестації у цілому відображають результати викладацької роботи з бакалаврами протягом чотирьох років, а з фахівцями й магістрами – ще один – два роки.

Старыгина Г. П., Старыгин В. С., Стародубцев А. В.

Бийский технологический институт (филиал)

ФГБОУ ВПО «Алтайский государственный технический университет

им. И. И. Ползунова» , Российская Федерация

СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ

ФИЗКУЛЬТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В связи с реформированием высшей школы важнейшим показателем становится наличие системы качества образования в вузе. Но до сих пор нет четких критериев создания такой системы. Законы конкуренции требуют высокой адаптивности к требованиям рынка и непрерывного совершенствования человека во всех областях его деятельности, в разрезе идей и принципов всеобщего качества. Качественно новая стадия осмысления сущности физической культуры связывается с ее влиянием на духовную сферу человека как действенного средства интеллектуального, нравственного, эстетического воспитания.

Физическая культура выступает как интегральное качество личности, как условие и предпосылка эффективной учебно-профессиональной деятельности и культуры будущего специалиста, как цель саморазвития и самосовершенствования.

Анализ недостатков и противоречий позволяет нам говорить о том, что в настоящее время проблема качества физкультурного образования недостаточно изучена. В физкультурном образовании студентов не разработана система, которая

интегративно учитывала бы все изменяющиеся процессы, происходящие в образовании всех ступеней, связанные с экономическими, экологическими, социальными и политическими изменениями в стране, следовательно, возможна постановка вопроса разработки системы управления качеством физкультурного образования.

Таким образом, для обеспечения качества образования необходимы следующие мероприятия:

- нормативно-правовая база, гарантирующая качество образования и регламентирующая инновационную деятельность профессорско-преподавательского состава;
- воспитание здорового образа жизни;
- контроль знаний и умений студентов;
- научно – исследовательская деятельность, направленная на поиск новых методов и технологий обучения;
- регулярное повышение профессионального спортивного мастерства;
- участие в студенческих спортивно-массовых мероприятиях.

С введением новых квалификационных требований все большую актуальность приобретают вопросы методологии и квалиметрии эффективности применения прогрессивных технологий обучения модульно-рейтингового метода оценки качества.

Для этого необходимо разработать систему управления качеством физкультурного образования в образовательных учреждениях различных видов, на разных ступенях и уровнях, когда с позиций синергизма физической культуре и спорта будут выполняться следующие условия:

- создание инвестиционных составляющих в виде информационных банков данных мониторинга физического состояния здоровья, заявок социальных заказчиков;
- разработка критериев качества и обеспечение их интеграции, а так же интеграция критериев качества с механизмами управления.

В результате этого можно будет создать педагогическую систему в основу которой положена модель, содержащая:

- критерии учета и контроля результатов физкультурного образования;
- технологию повышения двигательной активностью, поддержания и укрепления здоровья;
- педагогическую технологию формирования устойчивой мотивации двигательной активности;
- многоуровневую программу физкультурного образования.

Потребности в физической культуре – главная побудительная, направляющая и регулирующая сила поведения личности. Они имеют широкий спектр: потреб-

ность в движениях и физических нагрузках; в общении, контактах и проведении свободного времени, отдыхе, эмоциональной разрядке; в самоутверждении, укреплении позиций своего Я, в эстетическом наслаждении. Удовлетворение потребностей сопровождается положительными эмоциями. Возникающая на основе потребностей система мотивов определяет направленность личности, стимулирует и мобилизует ее на проявление активности при занятиях физической культурой.

Мотивационно-ценностный компонент отражает отношение к физической культуре, сформированную потребность в ней, систему знаний, интересов и убеждений, направляющих нацеленность на здоровый образ жизни, физическое совершенство утверждения, укреплении позиций своего Я, в эстетическом наслаждении.

Все это поможет сформировать у обучающихся положительную мотивацию занятиями физической культурой, навыки самоконтроля и адекватную самооценку спортивных достижений, обеспечить необходимую, своевременную коррекцию процесса физического воспитания; перейти к субъект-субъективным отношениям, а также понять значимость самовоспитания, саморазвития, самосовершенствования своего физического, духовного и нравственного здоровья.

В целом это приведет к совершенствованию физкультурного образования на более качественном уровне. Качественное образование – это не только часть комплекса социальной сферы, но и крупный бизнес. Разработка проблемы, связанной с управлением физкультурного образования на всех ступенях его движения, на основе универсальной интегративной системы качества, является современной и позволит значительно повысить уровень эффективности учебно-воспитательного процесса и здоровья занимающегося.

К. політ. н. Ярошко О. З.

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

ДОВІРА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯК ІНДИКАТОР ЇЇ ЯКОСТІ

Довіра громадян до тієї чи іншої політичної чи суспільної інституції слугує індикатором ефективності її функціонування. Не виняток і національна система освіти, де довіра українців є мірилом якості освітніх послуг.

Мета цього дослідження – визначення особливостей довіри громадян України до вітчизняної системи освіти.

Для цього ставляться такі завдання: визначити рівень довіри населення до національної системи освіти в термінах балансового показника довіри – недовіри (рейтинг довіри мінус рейтинг недовіри); з'ясувати особливості феномену довіри

українців до системи освіти крізь призму часткової («скоріше довіряю») і цілковитої («цілком довіряю») довіри і часткової («скоріше не довіряю») і цілковитої («зовсім не довіряю») недовіри; виокремити регіональну специфіку довіри громадян до української системи освіти.

Для цього використовуватимемо дані моніторингових досліджень явища довіри дорослого населення до владних і суспільних інституцій Інституту соціальної та політичної психології НАПН України за період 2004–2011 років, зокрема (у контексті другого і третього завдань) результати всеукраїнських репрезентативних опитувань 3–10 травня 2005 року (вибірка становить 1217 осіб, похибка вибірки – 2,5%) [2, с. 4], 20–27 січня 2006 року (вибірка – 2000 осіб, похибка – 2,4%) [4, с. 4], 21–25 травня 2007 року (вибірка – 2000 осіб, похибка – 2,2%) [3, с. 4], 18–24 грудня 2009 року (вибірка – 1997 осіб, похибка – 2,2%) [5, с. 4], 26–31 серпня 2010 року (вибірка – 2003 осіб, похибка – 2,2%) [1, с. 4] і 27–31 серпня 2011 року (вибірка – 2000 осіб, похибка – 2,2%) [6, с. 4].

Загалом, українцям непросто визначитись щодо довіри / недовіри до вітчизняної системи освіти. Весь досліджуваний період кожен п'ятий респондент вагався із відповіддю [1, с. 6; 2, с. 29; 3, с. 28; 4, с. 33; 5, с. 28], а в останній аналізований рік – навіть кожен четвертий [6, с. 15].

Як показують результати опитувань нашого Інституту, національна система освіти користується довірою українців весь зазначений період, за винятком травня 2004 року (початок періоду), де зафіксовано негативний баланс довіри – недовіри –7,0, а далі ситуація покращилась [6, с. 18]. Значною мірою останнє стало можливим завдяки зміні влади, а з іншої сторони, у зв'язку із запровадженням ЗНО (зовнішнього незалежного оцінювання) як комплексу заходів, спрямованих на визначення рівня навчальних досягнень випускників середніх навчальних закладів з метою вступу їх у ВНЗ. Зростання балансового показника довіри мало місце до завершення перебування на посаді очільника освітнього міністерства С. Ніколаєнка: +3,8 (2005), +17,9 (2006) і +30,4 (2007) [6, с. 18]. Далі – зміна влади і керівництва Кабінету Міністрів та Міністерства освіти і науки призводить до падіння вказаного показника в 3,9 раз до +7,9 [6, с. 18]. Проте у 2009 році ситуація знову покращилась і цей показник зріс до +19,0 [6, с. 18]. У 2010–2011 роках, попри критику нового господаря освітнього міністерства, рівень довіри до системи освіти навіть зріс і становить +23,8 і +23,4, відповідно [6, с. 8]. Причому, визначаючись щодо довіри до національної системи освіти, респонденти сприймають її автономно від Кабінету Міністрів (уряду), балансові показники довіри – недовіри якого у 2004–2011 роках становили – 51,7; +14,6; –28,6; –26,7; –42,5; –49,1; –29,9; –37,7 [6, с. 17].

Весь досліджуваний період, попри політичні орієнтації керівників освітнього міністерства країни, довіра населення до системи освіти носить поміркований

характер: спостерігається переважання показника часткової довіри над аналогічним індикатором цілковитої: 30,6% проти 9,9% у 2005 році, 39,3% проти 7,9% у 2006 році, 41,9% проти 6,9% у 2007 році, 39,3% проти 7,9% у 2009 році, 41,7% проти 9,7% у 2010 році та 39,5% проти 9,6% у 2011 році [1, с. 6; 2, с. 29; 3, с. 28; 4, с. 33; 5, с. 28; 6, с. 15]. Зрештою, серед українців, які не схильні довіряти національній системі освіти, переважають особи, які не довіряють частково над тими, що не довіряють цілковито, що, вочевидь, є наслідком позитивного балансу довіри – недовіри до національної системи освіти в цілому. У 2005 році показники часткової і цілковитої недовіри становили 23,3% і 13,4%, відповідно, у 2006 році – 22,0% і 9,5%, у 2007 році – 18,4% і 11,4%, у 2009 році – 17,6% і 12,5%, у 2010 році – 18,1% і 9,5% та у 2011 році – 15,5% і 10,0% [1, с. 6; 2, с. 29; 3, с. 28; 4, с. 33; 5, с. 28; 6, с. 15].

Перш ніж перейти до виокремлення специфіки довіри жителів українських регіонів до національної системи освіти, зазначимо її загальноукраїнські рейтинги довіри: 40,5% (2005), 47,2% (2006), 48,8% (2007), 49,1% (2009), 51,4% (2010) і 48,9% (2011) [1, с. 7; 2, с. 30; 3, с. 29; 4, с. 34; 5, с. 29; 6, с. 15]. Захід демонструє нижчий рівень довіри до національної системи освіти в порівнянні з іншими регіонами, імовірно, через дещо вищий рівень її корумпованості: Галичина – 28,2% (2005), інші західні області – 31,8% (2006), 45,2% (2007), 41,5% (2009), 43,1% (2010) і 46,9% (2011) (тотожно із загальноукраїнським показником) [1, с. 10; 2, с. 37; 3, с. 31; 4, с. 39; 5, с. 32; 6, с. 19]. Довіра мешканців Центру до системи освіти стрибкоподібного характеру, хоча в цілому як по Україні, і нижчі показники у 2006 році (40,6%) і 2011 році (40,7%) та вищий у 2009 році (53,1%) [4, с. 39; 5, с. 32; 6, с. 19]. Схід в цілому показує вищий рівень довіри до національної освітньої системи, зокрема у 2005–2007 і 2011 роках: 47,2%, 55,9%, 53,0% і 60,0% [2, с. 37; 3, с. 31; 4, с. 39; 6, с. 19], а ось у 2009–2010 роках – нижчі (46,1% і 46,0%) [1, с. 10; 5, с. 32], причому разом із Заходом. Південь теж дещо більше довіряє національній системі освіти, за винятком 2011 року – нижчий показник (49,1%) [6, с. 19].

Отже, довіра до системи національної освіти досить складне для українців поняття. Втім, з 2005 року їй вони більше схильні довіряти, аніж не довіряти. Значною мірою стан довіри індикується владними перетурбаціями, проте незалежно від урядового рейтингу. Довіра громадян до системи освіти поміркованого характеру, зрештою, як і недовіра: в обох випадках часткова довіра / недовіра переважає цілковиту. Регіональна специфіка феномену довіри до національної системи освіти, вочевидь, детермінується історичними традиціями становлення освіти загалом і ставлення до влади як системи організації суспільства зокрема. Південь і особливо Схід більше довіряють системі освіти, а Центр і особливо Захід – менше. Попри все, українці все-таки довіряють національній системі освіти, яка дісталась їм ще з радянських часів і є відносно якісною.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми українського суспільства на старті нового політичного сезону : інформаційний бюлетень. Вересень '2010 / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2010. – 58 с.
2. Моніторинг суспільно-політичної ситуації в Україні : інформаційний бюлетень. Червень '2005 / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2005. – 72 с.
3. Політична криза – 2007 у вимірах суспільної свідомості : інформаційний бюлетень. Травень '2007 / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2007. – 48 с.
4. Початок нового політичного року : оцінки громадян та їхні електоральні наміри : інформаційний бюлетень. Січень '2006 / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2006. – 62 с.
5. Україна передвиборна : рейтинги кандидатів у президенти, рівень довіри громадян до органів державної влади та інших суспільних інститутів, соціальні настрої : інформаційний бюлетень. Грудень '2009 / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2009. – 50 с.
6. Українська держава на рубежі третього десятиріччя незалежності : думки та оцінки громадян : інформаційний бюлетень. Вересень '2011 / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2011. – 60 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

К. е. н. Варяниченко О. В.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ЕЛЕКТРОННІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ ПРИНЦИП НАОЧНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЛЕКЦІЙ З УПРАВЛІНСЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Перегляд і вдосконалення змісту вищої загальної освіти відповідно до нових завдань сучасного суспільства в контексті вимог ринку праці потребує активізації методів організації навчального процесу. Важливого значення з огляду на це набуває питання використання в педагогічному процесі мультимедійних засобів навчання, які є невід'ємною частиною інноваційних технічних засобів навчання.

Науково-технічний прогрес і сучасна наука, забезпечуючи викладача найновішими технічними засобами викладання навчального матеріалу, вимагають дидактического осмислення їх використання у навчальному процесі, постійної самоосвіти та зусиль щодо вдосконалення педагогічної майстерності та методики їх застосування як однієї з найвагоміших умов забезпечення належного рівня підготовки фахівців [1].

Практика застосування мультимедійних технологій у навчальному процесі показала, що їх використання сприяє підвищенню інтересу до предмета, підвищенню ступеня його засвоєння і зростанню обсягу залишкових знань. Саме тому одним із актуальних напрямів впровадження використання технічних засобів навчання при викладанні управлінських дисциплін, є мультимедійні презентаційні технології [2].

Відомо, що принципи навчання (дидактичні принципи) – певна система основних дидактичних вимог до навчання, дотримання яких забезпечує його ефективність. Дидактичні принципи є вихідними положеннями викладання будь-яких дисциплін, у тому числі й управлінських.

Більшість дослідників проблеми підвищення ефективності та якості навчання йдуть шляхом: 1) створення особливої системи принципів, яка відображає специфіку навчання; 2) розробки нетрадиційних принципів, які забезпечують оптимізацію та активізацію навчального процесу.

Застосування у викладанні управлінських дисциплін загальних принципів навчання має свій конкретний прояв, свої особливості, що впливають зі специфіки дисциплін, їх освітніх і виховних завдань, значною мірою визначають їх зміст, форми організації та методи навчання.

Наочність у навчанні – один з основних принципів дидактики, відповідно до якого навчання будується на конкретних образах, що безпосередньо сприймаються студентами. За рахунок продуманого застосування засобів наочності можна посилити емоційний вплив на слухачів, підвищити рівень доступності матеріалу, що вивчається, прискорити активізацію розумової діяльності студентів [3]. Відповідно особливого значення й при вивченні управлінських дисциплін набуває цей принцип.

Можна стверджувати, що через реалізацію принципу наочності реалізуються дидактичні умови успіху в навчанні: емоційне включення, наочність процесу подавання інформації, когнітивність і гностичність сприйняття навчального матеріалу, дозована мультимодальність навчальних впливів, що стимулює мимовільну увагу, індивідуалізація темпу подавання навчального матеріалу й таким чином є найшвидкісним прийомом, який стимулює формування у студентів навички самостійної пізнавальної діяльності.

Необхідність використання наочного матеріалу в процесі навчання вперше теоретично обґрунтував у XVII ст. чеський педагог Я. А. Коменський. Він визначив, що основою навчання має бути чуттєве пізнання: «Для того, щоб все сприймалося легше, потрібно, наскільки лише це можливо, залучати до сприймання зовнішні чуття». У XVIII – поч. XIX ст. видатний швейцарський педагог Й. Г. Песталоцці обґрунтував теорію наочного навчання. У розумінні видатного педагога XIX ст. К. Д. Ушинського наочність – дидактичний принцип, який пронизує як зміст, так і окремі методи та прийоми навчання і взаємопов'язаний з усіма іншими дидактичними принципами, які є «необхідними умовами навчання» [3].

Сучасні дидактики, зокрема С. І. Архангельський, С. П. Баранов, В. І. Бондар, Н. П. Волкова, В. І. Євдокімов, Л. В. Занков, А. І. Зільберштейн, А. М. Маслов, Н. О. Менчинська, М. Г. Мороз, А. Розуменко, О. Я. Савченко, Л. М. Скаткін, І. Ф. Харламов, В. В. Ягупов та інші, розглядають наочність як джерело знань, на основі якого формуються чуттєві уявлення й поняття, як ілюстрацію до положень, що вивчаються, опору для абстрактного мислення. Засоби наочності застосовуються перед вивченням нового матеріалу, в процесі засвоєння понять, повторення й перевірки знань тощо. У сучасній педагогіці трактування принципу наочності співпадає з розумінням наочного навчання Я. А. Коменського, Й. Г. Песталоцці, К. Д. Ушинського [3].

Таким чином основою сучасної теорії наочного навчання є використання надбань минулого з врахуванням вимог сьогодення. Тому, традиційного розуміння принципу наочності у процесі пізнання вже недостатньо. Сучасний розвиток інформаційних технологій та комп'ютерної техніки дає можливість використовувати наочність зовсім на іншому рівні, збільшити її інформаційну та пізнавальну складову.

Розманіття форм і методів організації навчального процесу, застосування інноваційних освітніх технологій у вищій школі, пошуки альтернативних шляхів передачі знань не змогли вплинути на фундаментальність лекційної форми організації занять, що в абсолютній більшості вузів залишається провідною. Серед сучасних видів лекцій слід відмітити лекцію-візуалізацію, яка являє собою передачу усної інформації, перетвореної у візуальну форму технічними засобами навчання [4].

Нерідко можна почути думку про те, що навчальна лекція не обов'язково повинна бути цікавою. Мовляв, процес навчання – це не розваги, а кропітка, наполеглива праця. У цьому зв'язку доречним буде навести вислів Б. Ц. Бадмаєва, який стверджує: «Немає нецікавих лекційних тем, а є просто їх скучний виклад. Справа не в темах, а в людях, які їх викладають...». З іншого боку, від викладача ніхто не потребує перетворювати лекцію на шоу. Головне знайти правильний підхід до подачі матеріалу. Для того, щоб зробити лекцію цікавою, на думку згаданого автора, слід дотримуватися кількох психологічних умов, а саме: усвідомлення слухачем особистісного смислу в надбанні знань у даній галузі науки; усвідомлення аудиторією новизни матеріалу, що викладається; стимулювання роботи мислення слухачів: «Перш, ніж пізнати з уст лектора, що і як», у них повинно виникнути питання, «чому і звідки» [4].

Гарна лекція – це поєднання, діалектична єдність форми і змісту. Робота над формою – справа не менш складна і трудомістка, ніж організація змісту. Тут багато залежить від особистості лектора, його характеру, уподобань, тобто від його індивідуальності. Саме в оформленні яскравіше за все виражається творче «я» кожного лектора, його стиль, те, що відрізняє виступ одного лектора від виступу іншого, надає йому індивідуальний вираз.

Лекція може вважатися повноцінно підготовленою не тоді, коли наявний її текст, а тоді, коли продумано застосування наочності та підготовлені відповідні матеріали, зокрема мультимедійні засоби. Слід враховувати, що в умовах застосування мультимедійної апаратури задача підготовки наочних матеріалів значно спрощується. Крім того, з'являється можливість поетапної демонстрації необхідного матеріалу, що є методично правильним.

На якісно новому рівні в реалізації принципу наочності при викладанні управлінських дисциплін проявляється дидактична значимість процесів мультимедіа-візуалізації (текст-малюнок-формула), що призводить до формування цілісного навчального образу. За відсутності технічних засобів навчання під час лекції задіюються лише слухові аналізатори, в той час як приблизно 80–90% людей переважно отримують і запам'ятовують інформацію через канал «око-мозок». Тож за психологічними чинниками можна констатувати певне порушення законів перцепції.

Незважаючи на активне використання технологій мультимедіа, немає однозначного розуміння цього поняття, тому скористаємося визначенням Р. Майера, а саме: мультимедіа – це «об'єднання більш ніж одного комунікаційного агента в деяку форму комунікації». Бент Б. Андерсен, К. Ван ден Брінк, І. Г. Захаров, А. В. Кайсіна, Д. Л. Кречман, Л. О. Лісіна, В. Б. Попов, А. І. Пушков, С. В. Симонів, Ю. А. Шафрін, запропонували найбільш конструктивні підходи до визначення поняття «мультимедіа» – розуміється поєднання декількох видів даних (текст, графіка, звук, відео) в одному цифровому представленні, тобто комплекс програмних і апаратних засобів, що дозволяє користувачеві працювати в діалоговому режимі з різнорідними даними. Підготовлені за допомогою програми MS PowerPoint презентації, стають все більш популярним засобом представлення інформації, створення конспектів лекцій та супроводу публічних виступів. У вузькому значенні термін «презентація» (від латинського *praesento* – передаю, вручаю або англійського *present* – представляти) – являє собою електронні документи особливого роду. Вони відрізняються комплексним мультимедійним змістом і особливими можливостями управління відтворенням (може бути автоматичним або інтерактивним) [2, 5].

Електронні презентації, на відміну від електронних підручників, призначені, як правило, для вирішення локальних педагогічних завдань. Так, наприклад, використання електронних презентацій дозволяє значно підвищити інформативність та ефективність лекції при поясненні навчального матеріалу, сприяє збільшенню динамізму і виразності матеріалу, що викладається. Очевидно, що продуктивність навчання значно підвищується, так як одночасно задіяні зоровий і слуховий канали сприйняття (принцип модальності).

Технологія створення електронних презентацій передбачає виконання наступних видів робіт: підготовка і структурування навчального матеріалу, його методична обробка; розробка комп'ютерних графічних матеріалів та підготовка їх для розміщення на слайдах; формування та інтеграція інформаційних компонентів на слайдах; відладка презентації.

Для того щоб така презентація дійсно робила виступ більш ефективним, необхідне дотримання певних вимог, які досить широко відомі та здаються очевидними. Але практика показує, що вони часто порушуються не тільки початківцями, але й кваліфікованими користувачами й фахівцями в області інформаційних технологій [6].

Тому для реалізації тих завдань, що стоять сьогодні перед українською системою вищої освіти, в тому числі в аспекті інформатизації, необхідними є не тільки гарна технічна оснащеність освітніх установ і підготовка програмного забезпечення, але й спеціальна підготовка викладача до використання в своїй

роботі різних медіа. Крім використання продуктів, створених професіоналами, бажано навчити викладача розробляти власні навчальні електронні продукти. Результати числених опитувань показують, що незважаючи на теоретичне визнання більшістю викладачів необхідності медіаосвіти студентів, важливості впровадження сучасних технічних засобів у навчально-виховний процес, досить високий відсоток тих, хто використовує медіа в своїй роботі дуже рідко або не використовує взагалі.

Вирішальна роль сьогодні, на наш погляд, належить створенню мотивації, формуванню уявлення про важливість урахування впливу різних інформаційних потоків на студентів, прагненню враховувати можливості медіа для більш повної реалізації пізнавальних, комунікативних, виховних та інших завдань в процесі навчання.

Сьогодні саме готовність педагогів до використання електронних медіа в при викладанні управлінських дисциплін відіграє значну роль у вирішенні актуальних завдань інформатизації вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Лісіна Л. О. Сучасні технічні засоби навчання як складник новітніх інформаційних технологій [Електронний ресурс] / Л. О. Лісіна. – Режим доступу: <http://journal.kdpu.edu.ua/pedag/article/view/73>
2. Бобровская Т. В. Применение мультимедийных презентаций в образовательном процессе [Електронний ресурс] / Т.В. Бобровская // Материалы XXII конференции-выставки «Информационные технологии в образовании» 7-8 ноября 2012 года. – ВМК МГУ. – Режим доступу: <http://ito.su/main.php?pid=26&fid=8530>
3. Волошинов С. А. Реалізація дидактичного принципу наочності в алгоритмічній підготовці студентів засобами інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища [Електронний ресурс] / С. А. Волошинов. – Режим доступу: http://ite.ksu.ks.ua/webfm_send/231
4. Методика підготовки та проведення лекцій у Київському національному університеті внутрішніх справ: методичні рекомендації / [за ред. Є. М. Мойсєєва]. – К.: КНУВС, Навчально-методичний центр, 2004. – 44 с.
5. Осин А. В. Мультимедиа в образовании: контекст информатизации / А. В. Осин. – М.: Издательский сервис, 2004. – 320 с.
6. Бовтенко М. А. Электронные презентации для сопровождения публичных выступлений [Електронний ресурс] / М. А. Бовтенко. – Режим доступу: http://bit.edu.nstu.ru/archive/issue-1-2006/elektronnye_prezentatsii_dlya_soprovozhden_130/

К. ф.-м. н. Галочкіна О. О.

Чернівецький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету, Україна

ВЕБ-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ

В умовах інформатизації освіти величезне значення приділяється інформаційно-комунікативній компетентності спеціалістів у всіх життєвих сферах. Світова практика підтверджує можливість покращення освіти на основі використання методів і засобів інформаційних комп'ютерних технологій. Інформаційні технології в освітньому процесі суттєво впливають на формування сучасної картини світу [1].

Використання інформаційних технологій в освітньому процесі є актуальним, оскільки обумовлене соціальною потребою в підвищенні якості освіти і практичною необхідністю використання комп'ютерних технологій у вищих навчальних закладах України. Модернізація навчального процесу потребує переходу від пасивних лекційних способів отримання навчального матеріалу, до активних форм занять, організації самостійної діяльності студентів, що дозволить планувати діяльність студентів у різних умовах, формувати професійні якості успішних громадян інформаційного суспільства. Досягненню наведених цілей може сприяти впровадження в навчальний процес нових засобів навчання, які засновані на використанні соціальних сервісів технології Веб 2.0.

У сучасній системі освіти соціальні сервіси ще не знайшли широкого застосування, оскільки впровадження їх в освітній процес вимагає переосмислення вимог як до методів і форм організації навчання, так і до ролі викладача, його професійної підготовки. Тому основною метою даної роботи є визначення напрямів використання соціальних сервісів у навчально-педагогічній діяльності ВНЗ.

Сучасні соціальні сервіси Веб 2.0 стали каталізатором революційних змін у способах взаємодії людей з глобальною мережею Інтернет. Завдяки інструментарію Веб 2.0 кожен має можливість стати творцем, а не пасивним споживачем інформації у Веб [2]. Активне включення в навчальний процес таких інструментів соціального програмного забезпечення Веб 2.0, як блоги, вікі, спільноти, підкасти та mLearning, надає велику свободу і студентам, і викладачам, що дозволяє першим значно розширити можливості самостійних занять, а іншим – застосовувати більш творчі підходи до навчання.

Технології Веб 2.0 відкривають необмежені горизонти для застосування їх у педагогічній діяльності, а саме [3]:

- використання відкритих, безкоштовних і вільних електронних ресурсів;
- самостійне створення мережевого навчального змісту;

- освоєння інформаційних концепцій, знань і навичок;
- управління та спостереження за діяльністю учасників мережевої спільноти, та ін.

Зокрема, блоги можуть використовуватися, як засіб спілкування студентів з приводу розкладу, тем контрольних робіт та домашніх завдань. Більш глибокі навчальні цілі переслідують блоги, які викладачі ведуть для додаткового обговорення тем курсу, стимулюючи студентів на самостійний аналіз отриманої інформації. У таких блогах викладачі можуть формулювати питання і завдання для студентів, а також давати посилання на додаткові матеріали та ресурси по темі. Блог може стати хорошим доповненням до основного курсу як засіб організації процесу вивчення курсу. Прикладами використання блогів для організації спільної роботи можуть служити «Живой журнал» (<http://www.livejournal.ru>), «Живой Интернет» (<http://www.liveinternet.ru>), «Blogger» (<http://www.blogger.com>).

Вікі (<http://ru.wikipedia.org>) може використовуватися як засіб накопичення знань по певній темі в процесі колективної роботи над нею. Наприклад, по завершенні деякого курсу студенти застосовують отримані знання на практиці і за допомогою вікі-ресурсу збирають нові ідеї, опис цікавих рішень, що мають відношення до курсу. Вікі – хороший інструмент для спільної роботи над навчальними проектами або, знову ж таки, групового обговорення питань курсу з можливістю давати посилання на додаткові матеріали.

Використання мережевих спільнот призводить до вільного розповсюдження навчальних матеріалів, у результаті чого в мережевому доступі виявляється величезна кількість матеріалів, які можна використовувати в навчальних цілях.

Підкасти («Audacity» – <http://audacity.sourceforge.net>, «PodOmatic» – <http://www.podomatic.com>) можуть використовуватися викладачами для розповсюдження серед студентів аудіо- і відеозаписів курсів або коментарів за навчальною програмою. Часто практикується й створення підкастів самими студентами, що дозволяє їм не тільки формувати аудиторію для обговорення навчальних завдань, але й розвивати свої навички підкастингу.

mLearning – термін для позначення доступу до навчального контенту звідусіль і в будь-який час за допомогою мобільних пристроїв із виходом в Інтернет.

Таким чином, використовуючи технології Веб 2.0 в освітньому процесі ВУЗу, студенти зможуть створювати свої персональні центри навчання. Блог або вікі може стане кореневим вузлом такого центру, а підписка на підкасти, додаткові посилання на важливі ресурси сформують все необхідне інформаційне наповнення, причому це буде робитися з точки зору інтересів самого студента.

Крім того, за допомогою цих інструментів у студентів з'являється можливість формувати персональні портфолію досягнень у навчанні і дослідженнях, представляючи їх в електронному вигляді для обговорення і коментарів спільноті своїх однокурсників і викладачів.

Список використаних джерел:

1. Шахіна І. Ю. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі / І. Ю. Шахіна // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: зб. наук. праць. – Львів, 2012. – С. 139–142.
2. Сервіси Web 2.0 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rcde.g-sv.ru/content/node/8>.
3. Використання соціального сервісу Google [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.incore.me/internet-texnologii/ispolzovanie-socialnogo-servisa-google>.

Дубина Ю. О.

ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

(до питання вибору підручників)

На сучасному етапі розвитку суспільства нашої держави соціалізація молоді відбувається в умовах зміни традиційних соціальних ролей.

Початок ХХ століття характеризується зростанням зацікавленості до гендерної проблематики, зокрема, можливості врахування її засад у планування та реалізацію процесу виховання та навчання. У сучасній науковій теорії гендер визначають як своєрідний «підсумок соціалізації людини відповідно до її статевої належності» [5, с. 5].

Значна роль у формування світогляду молодого покоління під час здобування вищої освіти відведена робочим програмам та підручникам.

Метою дослідження є проведення аналізу гендерно маркованого матеріалу у підручниках іноземної мови та розгляд змісту відображених у них мовних та соціокультурних змін сучасного суспільства.

Ряд дослідників (В. А. Суковата, Л. Кім та ін.) зазначають, що окрім затверджених стандартів освіта містить так звані «приховані програми», під якими розуміють особливий стиль навчання, підбір завдань і прикладів, які непомітно впливають на студента та спонукають його підсвідомо прийняти бажану суспільством роль, слідувати сформованим стереотипам [3, с. 183].

Для перевірки прояву гендерних стереотипів нами був проаналізований зміст підручників з іноземної (англійської) мови, якими користуються викладачі та студенти ДВНЗ «Дніпропетровський індустріальний коледж» у навчально-виховному процесі. Аналіз лінгвістичного матеріалу продемонстрував переважання маскулінно маркованого матеріалу майже у 2 рази.

Представники чоловічої статі частіше згадуються у вправах різного типу та зображені у переважній більшості активними, незалежними, відданими роботі: «He had been working as a doctor there for seven years by that time», «My sister had been working at the hospital for six months before she left» [2, с. 140].

*Таблиця 1. Відсотковий прояв гендерно маркованого матеріалу
у проаналізованих підручниках*

	[5]	[2]	[1]
	Лексичний матеріал		
Маскулінно маркований матеріал (%)	58,5	45,4	72,7
Фемінно маркований матеріал (%)	34	36,7	19,9
Андрогінно маркований матеріал (%)	7,5	17,9	7,4

У межах однієї вправи трапляються речення, які представляють жінку пасивною, зайнятою хатніми справами, та чоловіка, відповідального за виконання роботи, яка вимагає відповідних знань та умінь: «Mother asked Mary to wash the dishes», «Peter helped the pupils to translate the text» [1, с. 42]. У тематичних текстах дружини/матері або мають робітничу професію «hairdresser» [2, с. 33] або представлені домогосподарками – «housewife» [1, с. 15]. Чоловіки/батьки втілюють професії розумової праці: «He is a mathematician by education and businessman by profession» [1, с. 15].

Деякі розділи можна імпліцитно охарактеризувати як «жіночі» та «чоловічі». Наприклад, у розділах «Shopping», «Meals» центральною фігурою є жінка, а «Education» та «Famous People of Science and Engineering» подають інформацію про досягнення чоловіків. Мають місце тести із акцентуванням на негативних стереотипних якостях певної статі, наприклад, зазначення жакливо прискіпливого ставлення жінок до покупок [2, с. 111–112]. При чому варто зазначити, що подібний текст не містить ані дотекстових, ані післятекстових завдань і не пропонує жодних шляхів його обговорення.

Граматика кожної мови має ряд відмінностей. Складнощі у перекладанні викликає факт відсутності в українській мові жіночої форми назв ряду професій. У розглянутих підручниках найчастіше подається тільки чоловіча або жіноча форма перекладу: «student of distant education» – «студент-»заочник» [1, с. 23] «teacher» – учитель [2, с. 28], «stewardess» – стюардеса [2, с. 166]. Лише в поодиноких випадках трапляється зазначення обох варіантів «salesgirl» – «дівчина-продавець», «salesman» – «продавець» [2, с. 106].

Окремої уваги заслуговують заголовки розділів. Деякі з них є андрогінно маркованими, інші – ні. Наприклад, у назвах «Man and Environment», «An Educated Man and Computer» слово «Man» найчастіше перекладають як «чоловік», тим самим приводячи поняття «людина» до біологічної визначеності, що за змістом тексту не відповідає дійсності. Л. В. Попова наголошує, що при наявності подібної диспропорції юнаки «отримують явну перевагу у спробах «знайти себе» на сторінках підручників... в той час, як дівчата не знаходять для себе [рівнорядних] рольових моделей» [3, с. 184].

Проаналізувавши зазначені вище підручники ми приходимо до висновку, що поданий у них навчальний матеріал має негласний поділ сфер діяльності людини

на «чоловічі» та «жіночі». Без відповідної уваги та праці над збалансуванням гендерно маркованого матеріалу зможемо з часом спостерігати яскраво виражену домінанту маскулінності. Для гармонізації такої ситуації викладач має звертати увагу на важливість розробки андрогінно маркованих текстів та завдань, використовувати додатковий дидактичний матеріал, де юнаки та дівчата представлені рівноправними, всебічно розвиненими особистостями, здатними рівноцінно сприймати та розуміти один одного не залежно від статі. Уміння студентів співпрацювати у різностатевих групах на засадах демократизму, взаємодопомоги та неприпустимості будь-якого роду дискримінації дозволить отримувати більш високі результати діяльності, а також сприятиме розвитку толерантного ставлення до представників інших національностей та культур.

Список використаних джерел:

1. Агабекян И. П. Английский для инженеров / И. П. Агабекян, П. И. Коваленко. – 9-е изд., стер. – Ростов н/Д: феникс, 2013. – 317, [1] с. – (Высшее образование).
2. Англійська мова для повсякденного спілкування: підручник / В. К. Шпак, В. Я. Полулях, З. Ф. Кириченко та ін.; за ред. В. К. Шпака. – 4-те вид., стер. – К.: Вища шк., 204. – 302 с. – Англ., укр.
3. Введение в гендерные исследования: учеб. пособ. для студентов вузов / Костикова И. В. и др.; под общ. ред. И. В. Костиковой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 255 с. – (Серия «Классический университетский учебник»).
4. Парахина А. В. Учебник английского языка: для сред. спец. учеб. заведений / А. В. Парахина, С. А. Тылкина. – М.: Высшая школа, 1987
5. Ярская-Смирнова Е. Гендерное неравенство в образовании: понятие скрытого учебного плана [Електронний ресурс] / Е. Ярская-Смирнова // Гендерные исследования. – 2000. – №5. – С. 295–301. – Режим доступа: http://gender-route.org/glossarium/18/skrytyj_uchebnyj_plan/ – [27.02.2013]

К. е. н. Піддубна О. О., Субора Д. С.

ОКВНЗ «Інститут підприємництва «Стратегія», м. Жовті Води, Україна

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ НАУКОВОЇ РОБОТИ

У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

На сьогоднішній день загострюються проблеми якості освіти у зв'язку з швидким збільшенням обсягів людських знань і постійним ускладненням соціальних та технологічних процесів. Якісний рівень освіти забезпечується за допомогою впровадження відповідних механізмів, що відображають стан освіти та її складових на всіх етапах освітнього процесу. Але перш за все рівень знань спеціалістів залежить від кваліфікаційного рівня викладачів.

В Україні проблема якості освіти та надання якісних освітніх послуг проголошена національним пріоритетом і передумовою національної безпеки держави, додержання міжнародних норм та вимог законодавства України щодо

реалізації права громадян на освіту. Актуальним завданням стало забезпечення доступності здобуття якісної освіти протягом життя для всіх громадян. Забезпечення якісної освіти вимагає від вищих навчальних закладів першочергову увагу приділяти кадровому забезпеченню підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів.

При обчисленні показників кадрового забезпечення та підготовки кадрів необхідними є знання про структуру, а також кількісні та якісні характеристики педагогічного навантаження науково-педагогічних працівників. Значну частину навантаження науково-педагогічних працівників (НПП) вищого навчального закладу складає наукова робота. В зв'язку з вищезазначеним виникає проблема обліку наукової роботи науково-педагогічних працівників. В даній статті таку проблему пропонується розв'язати за допомогою програмного продукту, створеного в середовищі Microsoft Office Access, як розширення функціональних можливостей системи управління базами даних відділу кадрів вищого навчального закладу.

Процес проектування бази даних, що входить до загального життєвого циклу застосування, який використовує бази даних реляційного типу, охоплює основні етапи проектування баз даних, а саме: побудова інфологічної та даталогічної моделей. Етап інфологічного моделювання можна поділити на два: концептуальне та логічне. Концептуальне проектування – створення концептуального подання бази даних, що передбачає визначення типів найважливіших сутностей і зв'язків, що існують між ними, і атрибутів. Логічне проектування – перетворення концептуального уявлення в логічну структуру бази даних, включаючи проектування взаємозв'язків. Результат такого проектування для обліку наукової роботи НПП обласного комунального вищого навчального закладу «Інституту Підприємництва «Стратегія» представлено на рис. 1.

Програма розрахована на користувачів, які не мають особливих навиків роботи з програмою MS Access. Для зручного користування було створено форми, які допомагають робітникам відділу кадрів аналізувати, знаходити, редагувати і видаляти потрібну для них інформацію, за допомогою кнопок.

Після відкриття програми автоматично відкривається головна форма. Тут знаходяться кнопки, які допомагають користувачеві вирішувати поставлені завдання. Крім того, є можливість переглянути інформацію з трьох головних таблиць, на яких будується дана програма. Це «Загальні відомості», «СКК (список кадрів кафедри)» і «Публікації». Інформація, яка міститься в цих таблицях, вказана на рис. 1. Так, натискаючи на відповідну кнопку користувач може переглянути відомості про викладачів, які його цікавлять. Також в головній формі можна знайти кнопки, що закривають дану програму і закривають форму для подальшого редагування і зміни функцій програми, яка була створена.

Кожна відкрита таблиця представляє собою нову форму, в якій ви можете редагувати вже існуючі дані, знаходити інформацію стосовно конкретного викладача чи роздруковувати наявну інформацію.

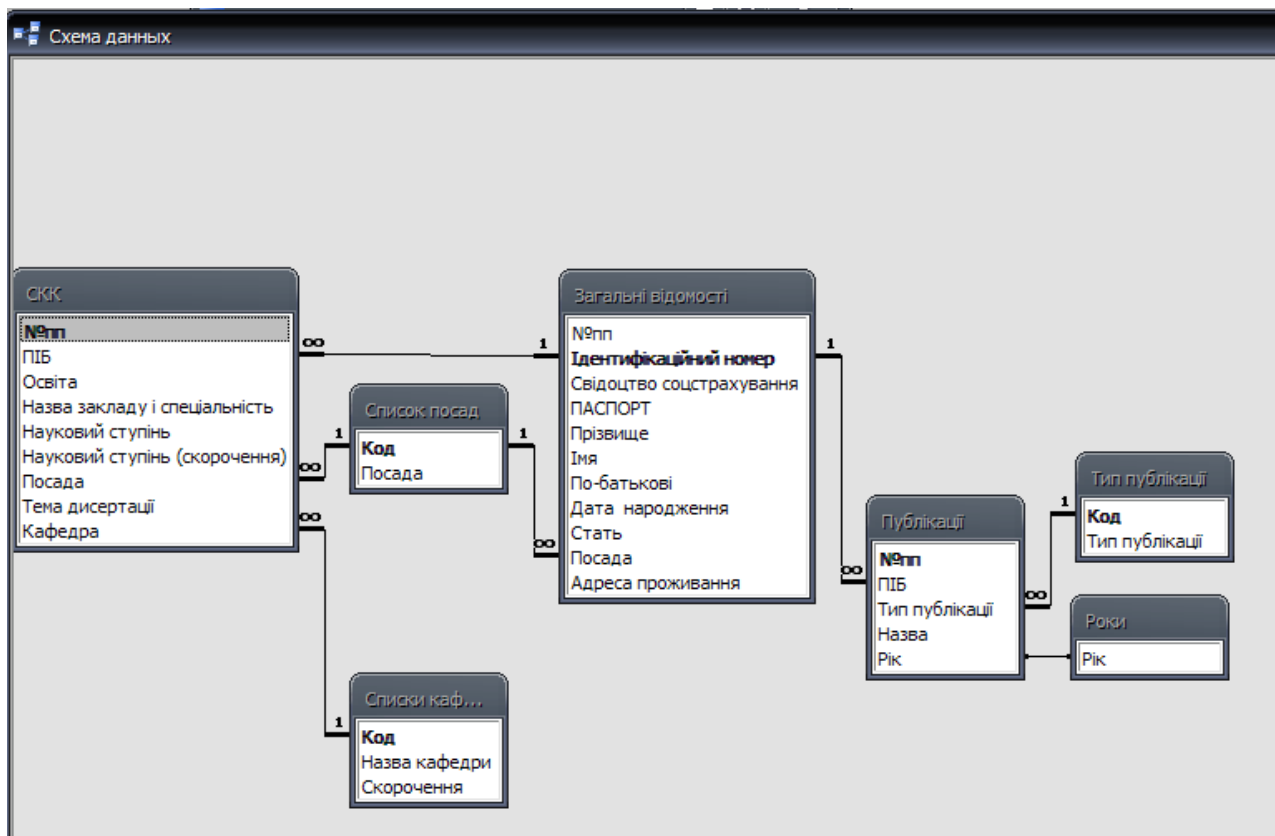


Рис. 1. Структура бази даних

Дана програма дозволяє згрупувати масив інформації за різними запитами. Наприклад, на запит про певного викладача можна отримати інформацію про його рівень, кваліфікацію, участь у науково-практичних конференціях, перелік публікацій у наукових видання та інші характеристики його наукової діяльності для подальшого аналізу кадрового потенціалу ВНЗ.

В подальшому програма може бути доповнена іншою інформацією, наприклад, інформацією про проходження курсів підвищення кваліфікації, захист дисертації і т. ін. Заплановано доповнення програми обліку наукової роботи НПП калькуляторами, які будуть розраховувати стаж роботи, аудиторне навантаження і тому подібне.

Отже, розроблена програма дасть можливість обчислювати показники кадрового забезпечення спеціальності в автоматичному режимі.

Скакун Л. В.

Одесский национальный политехнический университет, Украина

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Первые опыты по применению компьютеров в образовании относятся к началу 60-х годов прошлого века. В то время появились первые программные обучающие средства в виде автоматизированных учебных курсов. Динамика развития программного обеспечения, появление персональных компьютеров третьего поколения, развитие телекоммуникационных технологий активно инициирует процессы внедрения и использования новых информационных технологий в образовании.

На сегодняшний день информационно-коммуникационные технологии прочно внедряются в систему образования. Меняются даже классические взгляды на систему обучения. Так, например, традиционная классификация методов обучения, берущая начало в древних философских и педагогических системах, уточняется для нынешних условий. Помимо традиционных источников информации, служащих общим признаком выделяемых в ней методов, таких как практика, наглядность, словесный метод, работа с печатным источником информации, к ней добавляется и компьютерный метод.

К средствам ИКТ, которые используются при обучении, относятся такие технологии, как мультимедийные технологии; проведение лекционных занятий с помощью компьютерных презентаций и демонстраций в online режиме; разработка программных продуктов для облегчения обучения студентов, не владеющих русским или украинским языком; разработка программ для тренинга, для контроля знаний студентов; технологии дистанционного обучения; электронные учебники и пособия и т.п.

В настоящее время обучение большинству дисциплин в любых высших учебных заведениях Украины проводится с помощью компьютерной поддержки. Так, проведение лекций становится более интерактивным благодаря компьютерной поддержке: видеопрезентаций, демонстраций при помощи видеопроектора. Интерактивность дает студентам возможность активно вмешиваться в процесс обучения: задавать вопросы, получать более подробные и доступные пояснения по неясным для них разделам и фрагментам излагаемого преподавателем учебного материала [1].

Под мультимедиа-технологией понимают совокупность аппаратных и программных средств, которые обеспечивают восприятие человеком информации одновременно несколькими органами чувств. При этом информация предстает в наи-

более привычных для современного человека формах: аудиоинформации (звуковой), видеоинформации, анимации (мультипликации, оживления).

Сочетание комментариев преподавателя с видеоинформацией или анимацией значительно активизирует внимание студентов к содержанию излагаемого преподавателем учебного материала и повышает интерес к новой теме. Обучение становится занимательным и эмоциональным, принося эстетическое удовлетворение студентам и повышая качество излагаемой преподавателем информации. При этом существенно изменяется его роль в учебном процессе. Преподаватель эффективнее использует учебное время лекции, сосредоточив внимание на обсуждении наиболее сложных фрагментов учебного материала.

Внедрение программ информационных обучающих систем имеют ряд преимуществ. Такие программы позволяют обучаться не только «здесь и сейчас», но и дистанционно. Информационные обучающие системы заключают в себе роль тренажера, позволяя многократно повторять изучаемый материал в случае его недостаточного усвоения при первичном ознакомлении. Особо эффективно использование таких программ в качестве тренажеров используются при обучении иностранных студентов, плохо владеющих русским или украинским языком, а также при дистанционном обучении. Кроме того, технология обновления научной и учебной информации в электронных средствах обучения, по сравнению с печатными изданиями, выигрывает в финансовом плане.

Программы электронного тестирования, используемые при проведении контроля знаний студентов, имеют следующие преимущества: упрощенная процедура оценивания, возможность составления множества вариантов за счет возможности появления вопросов в случайном порядке, эффективность с экономической точки зрения, лояльность по отношению к студентам.

Как видно из вышеизложенного, использование компьютерных технологий в образовании эффективно на всех этапах обучения. Компьютер используется при проведении лекционных занятий, практических и лабораторных, при самостоятельной подготовке студентов, при проведении контроля знаний, вплоть до защиты дипломных проектов, которая проводится с использованием компьютерной презентации.

С другой стороны, использование компьютера без учета особенностей дидактических процессов, несоблюдение режима работы учащихся за персональным компьютером оказывают негативное влияние на здоровье студентов и на учебный процесс в целом, поскольку работа с компьютером связана со значительными умственными, зрительными и нервно-эмоциональными нагрузками [2].

Компьютер не может полностью заменить преподавателя в обучении. Лишь участие в процессе обучения одновременно педагога и компьютера значительно улучшает качество образования. Обучение, организованное таким образом, акти-

визирует процесс преподавания, повышает интерес студентов к изучаемой дисциплине и эффективность учебного процесса, позволяет достичь большей глубины понимания учебного материала. С одной стороны, сотрудничество преподавателя и компьютера делает учебную дисциплину более доступной для понимания различными категориями студентов, улучшает качество ее усвоения. С другой – оно предъявляет более высокие требования к уровню подготовки преподавателя и его квалификации, который должен уже не только владеть традиционными методиками преподавания, но и уметь модернизировать их в соответствии со спецификой обучаемых, используя современные достижения науки и техники.

Использование ИКТ предполагает внедрение новых форм работы и предусматривает новую роль преподавателя – как консультанта, а студента – как активного исследователя, творчески работающего над учебной задачей и широко использующего информационные технологии для получения знаний.

Список использованных источников:

1. Педагогические технологии – Кукушин В.С. – 3.8.5. Методика проведения интерактивных лекций с применением мультимедиа-технологии обучения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.univer5.ru/pedagogika/pedagogicheskie-tehnologii-kukushin-v.s.html>
2. Эффективное использование компьютера на уроках [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ryabininasite.ucoz.ru/load/1-1-0-14>

К. е. н. Стеблюк Н. Ф. *, к. е. н. Баранець Г. В. **

**Дніпродзержинський державний технічний університет, Україна;*

***ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна*

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЗА РІВНЯМИ УПРАВЛІННЯ ВИЩИМИ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ

Зростання потреби в інформації, необхідної для прогнозування і планування, оцінки, контролю фінансово-господарської діяльності вищих навчальних закладів та забезпечення оптимального використання їх ресурсів, обумовлює необхідність розробки нових підходів до формування та використання інформації за рівнями управління вищими закладами освіти для прийняття обґрунтованих управлінських рішень за всіма напрямками діяльності. При цьому потрібно врахувати такі основні параметри:

- види інформації – місце облікової та аналітичної інформації у системі інформаційного забезпечення управління внутрішніми резервами;
- користувачів інформації – якісні параметри, зорієнтовані на керівництво, працівників (придатність для прийняття рішень, сприйнятливність);
- призначення інформації – якісні параметри, зорієнтовані на прийняття рішень (релевантність, надійність, порівнянність, аналітичність).

Загальні принципи формування організаційної системи управління вищими закладами освіти передбачають виділення певних рівнів управління:

- оперативний рівень – збирання вихідної інформації з джерел формування первинних аналітичних даних;
- тактичний рівень – процедури розрахунку, обробки та формування аналітичних даних;
- стратегічний рівень – використання аналітичної інформації в оцінці та контролі за діяльністю структурних підрозділів.

Реалізація цілей кожного рівня управління можлива за наявності оперативної достовірної інформації, яка накопичується у функціональних відділах і службах та використовується разом з інформацією, яка наведена в управлінській звітності. Остання повинна задовольняти потреби як стратегічного, так і поточного управління для забезпечення об'єктивної оцінки діяльності установи та кожної посадової особи. Виходячи із цього, інформаційна система підпорядкована потребам організаційної структури організації, установи і варіант її побудови можна визначити в такий спосіб: збір і передача інформації, її обробка й аналіз, вироблення на основі аналізу управлінського рішення, передача рішення і його реалізація, порівняння отриманих результатів з показниками та їхніми плановими величинами. У будь-якому випадку в інформації повинні знайти відображення зв'язки між підрозділами та показниками і процес їх формування, враховуючи принцип варіативності підходів до розробки і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Так, перший рівень – це збір вихідної інформації у вигляді нормативних документів, наказів за джерелами формування (навчальний відділ, факультети, кафедри). На другий рівень, де здійснюється обробка і формування аналітичної інформації, надходять первинні аналітичні дані від структурних підрозділів, а також від МОНМС України у вигляді акредитаційних вимог, нормативних документів, плану асигнувань. Планово-фінансовий відділ на основі плану асигнувань і первинних даних структурних підрозділів формує проект кошторису, який розглядається керівництвом закладу (вченою радою, ректоратом). Керівництво приймає стратегічні і тактичні рішення щодо діяльності закладу. Скоригований кошторис надходить до бухгалтерії для здійснення обліку і виконання кошторису. Дані про виконання кошторису надходять до керівництва і персоналу структурних підрозділів. Варто зауважити, що у разі виникнення відхилень фактичних даних від планових, дана інформація надходить у планово-фінансовий відділ для коригування кошторису доходів і видатків установи. Інформаційна система покликана забезпечувати необхідною інформацією управлінський персонал установи і задовольняти інтереси широкого кола зовнішніх її користувачів (МОНМС, Держказначейство, податкова інспекція тощо), які отримують інформацію від вищих закладів освіти у вигляді фінансової та податкової звітностей.

Таким чином, система організаційного забезпечення вищих навчальних закладів являє собою взаємозалежну сукупність внутрішніх структурних служб і підрозділів установи та визначає права й обов'язки (повноваження і відповідальність) на управлінських рівнях та організаційну поведінку його співробітників, які повинні не тільки забезпечувати виконання поставлених завдань, але і розробляти пропозиції для керівництва щодо підвищення ефективності формування і використання матеріально-технічних, фінансових, кадрових, інформаційних ресурсів.

Тому проектування нових і вдосконалення наявних систем управління вищим навчальним закладом у сучасних соціально-економічних умовах має ґрунтуватися на принципах:

- чіткого визначення функцій управління відповідно до основних стратегічних цілей і тактичних завдань діяльності вищих закладів освіти;
- побудови ефективної організаційної структури, що забезпечує якісне функціонування і стабільний розвиток вищого навчального закладу;
- формування конкурентоспроможного і висококваліфікованого апарату управління.

ЗМІСТ

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

<i>Алексеева А. А., Моисеев А. С.</i> Перспективы развития сотрудничества Украины и Европейского Союза в сфере образования.....	3
<i>Забавникова Т. Ю., Нгуен Ле Тханг К</i> вопросу о развитии профессиональных компетенций будущего учителя физики средствами ИКТ	6
<i>Клименко О. О.</i> Основи міжнародної освітньої діяльності EMLYON Business School	8
<i>Комисаров В. Ф., Лазуренко А. С.</i> Проблемы и перспективы сотрудничества Украины и ЕС в рамках программы 7РП	10
<i>Комісаров В. Ф., Комісаров В. В.</i> Аналіз напрямків освітніх програм євроінтеграції України.....	13
<i>Комісаров В. Ф., Ковальова Л. П.</i> Проблеми та перспективи освітньої євроінтеграції України.....	16
<i>Мирясова Ф. К., Мирясова Д. Р.</i> Роль инновационного образования в области международного сотрудничества	18
<i>Решетілова Т. Б., Палєхова Л. Л.</i> Підходи щодо підготовки маркетологів для промислової сфери у Бранденбурзькому технічному університеті (Німеччина).....	21

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ТА НЕПЕРЕРВНОСТІ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

<i>Вишньова В. П., Раціна Т. В.</i> Освіта дорослих як складова неперервної освіти	23
<i>Грошелева О. Г.</i> Система освіти як ключовий фактор конкурентоспроможності держави	26
<i>Дунаєва Л. М., Кременчуцька М. К., Нікогосян О. О.</i> Досвід ОНУ імені І. І. Мечникова щодо впровадження інноваційних технологій у систему безперервної освіти	30
<i>Шаповал В. А., Літвінов Ю. І.</i> Спеціальності напряму «Специфічні категорії» як спосіб реалізації концепції безперервної освіти	32

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ

<i>Арсланова С. К.</i> Использование инновационных и интерактивных форм проведения занятий для студентов-менеджеров	36
<i>Бас К. М., Бас Т. П.</i> Проблеми формування творчих і винахідницьких навичок при підготовці сучасних керівників виробництв.....	38
<i>Бойко В. В.</i> Науково-методичні основи вивчення дисципліни «Економіка підприємства» в системі галузевих наук та практики на підприємствах.....	40
<i>Будинская О. Ю.</i> Основы методологического познания курса «Экономика предприятия» от студента до аспиранта.....	44
<i>Геращенко С. А., Черкавская Т. М.</i> Проблемы и перспективы подготовки кадров в ВУЗе	46
<i>Давлетишина Л. М.</i> Возможности дистанционной формы повышения квалификации персонала.....	48

<i>Дубинина Н. В.</i> Деловые игры с применением мультимедийных технологий – как основа формирования умений и навыков будущих инженеров-строителей	51
<i>Лахтин А. Ю., Лахтина Ю. В.</i> Структура проектного обучения как новая педагогическая технология в системе образования	53
<i>Макаренко Е. Е.</i> Организация учебного процесса по курсу «Физическое воспитание» в ПГАСА.....	56
<i>Татарина І. О.</i> К вопросу о роли синергетического подхода в современном образовании	61
<i>Тютченко С. М.</i> Перспективи розвитку інноваційної діяльності вищої школи	64
<i>Шабанова Ю. О.</i> Особистісний вимір менеджменту науки.....	66

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ

<i>Бабушкина В. В.</i> Управление качеством подготовки специалистов на кафедре.....	69
<i>Бондаренко О. О., Бондаренко О. С.</i> Компетентнісний підхід як засіб управління якістю освіти	72
<i>Дудник А. В., Олейник С. П., Шлыкова В. М.</i> Развитие качества образования в сфере менеджмента	79
<i>Єрохондіна Т. О.</i> Шляхи і заходи удосконалення рівня освіти в Україні.....	81
<i>Єрохондіна Т. А., Булыщенко А. В.</i> Развитие научной и инновационной деятельности в образовании	83
<i>Коробчук Л. І., Коробчук Т. І.</i> До проблем формування екологічної культури фахівців технічного профілю	85
<i>Мазаракі А. А., Бай С. І.</i> Якісна підготовка як академічна перевага фахівців	88
<i>Мяжлонова С. К., Кравченко И. В.</i> Повышение качества подготовки экономистов в ВУЗе	93
<i>Прокопенко В. І.</i> Деякі аспекти поліпшення якості атестації випускників університету	95
<i>Старыгина Г. П., Старыгин В. С., Стародубцев А. В.</i> Система управления качеством физкультурного образования.....	98
<i>Ярошко О. З.</i> Довіра громадян України до національної системи освіти як індикатор її якості.....	100

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

<i>Варяниченко О. В.</i> Електронні презентації як дидактичний принцип наочності при викладанні лекцій з управлінських дисциплін.....	104
<i>Галочкіна О. О.</i> Веб-технології як засіб модернізації навчального процесу у ВНЗ.....	109
<i>Дубина Ю. О.</i> Гендерний підхід у викладанні іноземної мови (до питання вибору підручників).....	111
<i>Піддубна О. О., Субора Д. С.</i> Автоматизація обліку наукової роботи у вищому навчальному закладі	113
<i>Скакун Л. В.</i> Использование информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе студентов высших учебных заведений.....	116
<i>Стеблюк Н. Ф., Баранець Г. В.</i> Формування та використання інформації за рівнями управління вищими закладами освіти.....	118

Наукове видання

Мови видання: українська, російська

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ
ДО ВИКЛАДАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ДИСЦИПЛІН
В КОНТЕКСТІ ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
(11–12 квітня 2013 р.)

У двох томах

Том 2. Інноваційний розвиток вищої освіти

Окремі доповіді друкуються в авторській редакції

Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Відповідальний редактор Біла К. О.
Оригінал-макет Біла К. О.
Дизайн обкладинки Єпішко Д. В.
Технічний редактор Капуш О. Є.

Здано до друку 08.04.13. Підписано до друку 09.04.13.
Формат 60x84¹/₁₆. Спосіб друку – різнограф.
Ум.др.арк. 7,51. Тираж 100 пр. Зам. № 0413-05.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49087, м. Дніпропетровськ, п/в 87, а/с 4402

тел. +38 (067) 972-90-71

www.confcontact.com
e-mail: conf@confcontact.com

[illegible]